

Raport de activitate

2017

Președinte al CNAA

Vicepreședinte, Direcția Atestare

Vicepreședinte, Direcția Acreditare

Secretar științific

dr. hab., prof. Alexandru BURIAN

dr. hab., conf. Aliona GRATI

dr. hab., prof. Valeriu DERJANSCHI

dr., conf. Natalia CHIRTOACĂ

CUPRINS

I. CONSIDERAȚII GENERALE	4
II. DIRECȚIA ATESTARE	5
1. GENERALITĂȚI	5
1.1. Misiunea, viziunea, funcțiile Direcției Atestare	5
1.2. Obiective prioritare în 2017	5
1.3. Anul 2017 – orientări normative	6
2. BAZA STRATEGICĂ A ACTIVITĂȚII	11
PERIOADA 01.01.2017 – 01.06.2017	
3. TIPURI DE ACTIVITĂȚI, RESURSE ȘI PARTENERI	11
3.1. Activitatea de monitorizare a seminarelor științifice de profil (SȘP)	11
3.2. Activitatea de monitorizare a consiliilor științifice specializate (CȘS)	14
3.3. Formarea CȘS	15
3.4. Conferirea/ confirmarea gradelor științifice	19
3.5. Conferirea titlurilor științifice și științifico-didactice	22
3.6. Recunoașterea și echivalarea gradelor științifice	25
3.7. Monitorizarea activității comisiilor de experți	25
PERIOADA 01.06.2017 – 01.12.2017	
4. ASIGURAREA EFICIENȚEI ȘI CALITĂȚII PROCESULUI DE ATESTARE ...	36
4.1 Modernizarea procedurilor de atestare	36
4.2. Probleme și soluții	37
4.3. Performanțe profesionale	43
III. DIRECȚIA DE ACREDITARE A ORGANIZAȚIILOR DIN SFERA ȘTIINȚEI ȘI INOVĂRII	44
1. CADRUL NORMATIV ÎN DOMENIUL EVALUĂRII/ACREDITĂRII: PRINCIPALELE ACȚIUNI ÎNTREPRINSE ÎN 2017	44
2. DATE IMPORTANTE PRIVIND ACREDITAREA ÎN 2017	44
2.1 Informații generale privind evaluarea/acreditarea organizațiilor din sfera științei și inovării în 2017	44
2.2 Date privind organizațiile din sfera științei și inovării acreditate în 2017	47

3. MENȚINEREA BAZELOR DE DATE ÎN DOMENIU	59
ANEXA 1. Lista organizațiilor din sfera științei și inovării a căror certificate de acreditare au expirat în 2017	63
ANEXA 2. Fișa organizației din sfera științei și inovării	67
ANEXA 3. Lista publicațiilor DEA cu referire la activitățile CNAA	71
IV. DIRECȚIA POLITICI ȘI MONITORIZARE DOCTORAT	72
1. CONTEXTUL GENERAL DE ACTIVITATE A DIRECȚIEI POLITICI ȘI MONITORIZARE DOCTORAT	72
1.1. Cadrul legislativ în care a activat Direcția politici și monitorizare doctorat	72
1.2. Cadrul instituțional de pregătire a cadrelor științifice în Republica Moldova	73
1.3. Contextul internațional privind studiile prin doctorat	73
2. POLITICI ÎN DOMENIUL DOCTORATULUI	76
2.1. Elaborarea și aprobarea actelor normative	77
2.2. Activități în cadrul grupurilor de lucru	78
2.3. Avizarea actelor normative elaborate de alte autorități	78
3. COORDONAREA ȘI MONITORIZAREA PROCESULUI DE PREGĂTIRE A CADRELOR ȘTIINȚIFICE DE ÎNALTĂ CALIFICARE	82
3.1. Abilitarea cu drept de organizare și conducere a doctoratului	82
3.2. Monitorizarea studiilor de doctorat. Analiza tendințelor	85
3.2.1. Admiterea la doctorat ca reflectare a evoluției studiilor	85
3.2.2. Internaționalizarea doctoratului	92
3.2.3. Susținerea tezelor de doctorat	104
4. DISEMINARE INFORMAȚII ȘI RELAȚII CU PUBLICUL	112
4.1. Activitatea de consultanță	112
4.2. Diseminarea informații privind pregătirea cadrelor științifice	112
4.3. Activitatea Cancelariei CNAA	113
5. PROVOCĂRI PENTRU ORGANIZAREA ȘI DESFĂȘURAREA DOCTORATULUI ÎN ANUL 2018 ȘI ÎN PERIOADA URMĂTOARE	116
ANEXĂ Lista persoanelor abilitate cu drept de conducător de doctorat (sau cărora li s-a prelungit acest drept) în 2017	123
V. SISTEMUL INFORMAȚIONAL AL CNAA	132

I. CONSIDERAȚII GENERALE

Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare, cu statut de persoană juridică, este instituția administrației publice centrale în domeniul evaluării și acreditării organizațiilor din sfera științei și inovării, precum și al atestării cadrelor științifice și științifico-didactice de înaltă calificare.

Consiliul Național activează în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, Codul cu privire la știință și inovare al Republicii și cu alte acte legislative ale Republicii Moldova: decretele Președintelui Republicii Moldova, hotărârile și ordonanțele Guvernului, tratatele internaționale în domeniu la care Republica Moldova face parte.

Activitatea Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare se bazează pe principiile: obiectivității, legalității, imparțialității, utilității și disponibilității publice, confidențialității și transparenței.

În perioada vizată, CNAA a participat la elaborarea și realizarea politicii și strategiei statului în domeniul atestării, evaluării și acreditării, monitorizare doctorat, asigurând funcționarea eficientă a subdiviziunilor sale.

Colaboratorii CNAA au participat în activitatea mai multor grupuri de lucru, au întocmit avize la proiectele de acte normative elaborate de către alte autorități, au contribuit la dezvoltarea și modernizarea sistemului de atestare, evaluare și acreditare, monitorizare doctorat prin elaborarea și modificarea mai multor acte normative.

Totodată, în vederea realizării funcțiilor sale, CNAA a asigurat transparența activității prin diseminarea informațiilor referitoare la evaluarea și acreditarea organizațiilor din sfera științei și inovării, atestarea cadrelor științifice și științifico-didactice, abilitarea conducătorilor de doctorat, și eliberarea certificatelor, diplomelor, atestatelor și adeverințelor solicitate.

Pe parcursul anului 2017, CNAA a menținut în stare funcțională și a completat bazele de date pe care le administrează.

II. DIRECȚIA ATESTARE

1. GENERALITĂȚI

1.1. Misiunea Direcției Atestare

Misiunea Direcției Atestare este să contribuie la dezvoltarea sistemului de atestare, să asigure modernizarea procedurilor de atestare a cadrelor științifice și științifico-didactice de înaltă calificare, precum și la satisfacerea cerințelor societății față de calitatea cercetărilor științifice și a culturii elaborării și susținerii tezelor de doctorat sau a obținerii titlului științific/științifico-didactic, astfel încât acestea să corespundă cerințelor socio-economice și culturale.

Viziunea Direcției Atestare este ca persoanele care se angajează într-un proces de cercetare științifică să fie participanți activi în soluționarea problemelor societății și să aibă o pregătire completă, care să asigure buna funcționare a domeniului în care activează.

Funcții ale Direcției Atestare

- Asigurarea funcționării eficiente a sistemului de atestare prin îndeplinirea obiectivelor de bază ale autorității de acest gen și reglementarea cadrului normativ.
- Elaborarea strategiilor de acțiune în domeniul atestării, coordonarea și implementarea acestora la nivel național, instituțional și responsabilizarea în realizarea procesului de reformare a domeniului.
  - Monitorizarea, analiza și evaluarea eficienței procesului de atestare la nivel național.
  - Implementarea deciziilor în legătură cu monitorizarea eficientă și controlul activității din sistemul de atestare; deciziilor privind aplicarea sancțiunilor prevăzute de regulamente.
  - Aprobarea, suspendarea sau retragerea deciziilor partenerilor interni (consiliile științifice specializate, seminarele științifice de profil, comisiile de experți etc.).
  - Gestionarea și valorificarea tezaurului cercetării științifice prin sistemul de doctorat și participarea la construirea unei societăți moderne, dinamice și bine documentate, prin integrarea la nivel național a rezultatelor investigaționale.
- Asigurarea accesului liber la baza sa de date, ca parte esențială a bazei de date a CNAA, în scopul cunoașterii și informării.

1.2. Obiective prioritare în 2017

1. Racordarea la indicatorii de calitate a tezelor de doctorat la nivelul țărilor membre ale Uniunii Europene (Germania, Franța, Italia etc.), concomitent cu scăderea ratei de elaborare a tezelor sub nivel.

2. Realizarea compatibilităților cu sistemele moderne de atestare la nivel internațional.
3. Sporirea calității tezelor de doctorat prin îmbunătățirea calității serviciilor oferite de către colaboratorii Direcției de Atestare.
4. Realizarea unui sistem de atestare modern și performant din punct de vedere al practicilor de evaluare, apreciere, calificare.
5. Îmbunătățirea permanentă a practicilor de examinare și evaluare a dosarelor de atestare.
6. Gestionarea eficientă a resurselor umane din cadrul sistemului de atestare.
7. Sporirea și consolidarea încrederii utilizatorilor serviciilor de atestare, respectiv conștientizarea publicului asupra utilității sistemului de atestare la nivel național.

Pentru realizarea obiectivelor și pentru îndeplinirea atribuțiilor sale generale și specifice, privind conceperea și punerea în aplicare de acțiuni și de parteneriate, Direcția Atestare a CNNA colaborează cu autoritățile administrației publice centrale și locale, cu instituții publice de specialitate, cu structurile societății civile și ale comunității științifice din țară și de peste hotare.

1.3. Anul 2017– orientări normative

Conform *Codului cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova*, printre principalele atribuții în domeniul atestării se înscriu și cele enumerate mai jos, dar nu înainte de a menționa că gradele și titlurile științifice și științifico-didactice în Republica Moldova sunt *o confirmare oficială a calificării științifice* a specialiștilor și a rolului lor în știință și în procesul de învățământ superior. Chiar dacă practica conferirii gradelor științifice vine încă din secolul al XII-lea, din timpul primelor universități europene din Italia, ea permanent generează noi și noi discuții, în special privind procedurile de conferire și calitatea produsului final, plus la aceasta, un aspect problematic rămâne a fi fenomenul atestării cadrelor științifice de calificare superioară.

PARTICIPAREA LA ELABORAREA ȘI LA REALIZAREA POLITICII ȘI STRATEGIEI STATULUI ÎN DOMENIUL ATESTĂRII ȘI ASIGURAREA FUNCȚIONĂRII EFICIENTE A SISTEMULUI DE ATESTARE

Sistemul național de atestare a cadrelor științifice și științifico-didactice, **gestionat de CNAA**, realizează orientarea strategică a activității respective la nivel *macrostructural*, iar *modelul* acestui sistem antrenează un șir de elemente cuprinse într-o structură funcțională activă la nivel *microstructural*.

E clar că nu se poate realiza o cercetare care să aibă un caracter științific riguros, fără ca aceasta să nu fie *governată de anumite principii și reguli*. Pe parcursul anului **2017** a fost necesar ca rezultatele activității de cercetare științifică *să fie demonstrate, verificate și probate ca valabile*, să fie diseminate, să fie făcute cunoscute comunității științifice. Tendințele actuale

de internaționalizare a cercetării și educației, liberalizarea pieței științifice și a celei educaționale, necesitatea creșterii *atractivității științei și educației* sunt factori concludenți în promovarea ideii de calitate. În felul acesta, *calitatea atestării științifice și științifico-didactice* presupune evidențierea domeniilor de referință și a unui ansamblu de caracteristici ale activității prin care sunt satisfăcute așteptările beneficiarilor serviciilor de atestare în raport cu cerințele înaintate de societate.

Pentru a promova în mod adecvat ideea de calitate în atestare, Direcția Atestare a promovat activ în **2017** *cultura calității atestării științifice și științifico-didactice*, fapt care a vizat sporirea încrederii sociale în capacitatea CNAA de a desfășura o activitate performantă, racordată la necesitățile socio-economice și culturale reale și alinierea practicilor de atestare științifică la standardele europene, prin folosirea rațională a resurselor publice alocate pentru aceasta.

ASIGURAREA TRANSPARENȚEI ACTIVITĂȚII

În acest sens, în **2017** au fost plasate pe Site-ul CNAA toate tezele de doctorat susținute, toate hotărâre Comisiei de Atestare de la 3 ședințe de lucru. De asemenea, *au fost transmise on-line circa 56% din susținerile publice în CȘS (118 teze total), dintre care 21 teze de doctor habilitat și 97 de doctor.*

SUPRAVEGHEREA ACTIVITĂȚII DE ATESTARE A CADRELOR ȘTIINȚIFICE ȘI ȘTIINȚIFICO-DIDACTICE

Atestarea cadrelor științifice și științifico-didactice consemnează o vădită *funcție de evaluare, dar și de îndrumare, de ghidare*, exercitată de toți colaboratorii Direcției Atestare, incluzând activitatea consiliilor științifice specializate, senatelor instituțiilor de învățământ superior și consiliilor științifice ale instituțiilor de cercetare și inovare, seminarelor științifice de profil, comisiilor de expertiză.

Experiența activității CNAA demonstrează că, oricât de multă competență dovedesc persoanele care participă la procesul de atestare și oricât de pertinente ar fi acțiunile întreprinse de ele, activitatea respectivă poate înregistra salturi calitative doar în cazul în care *echipa de monitorizare* e capabilă să determine schimbările pozitive necesare în domeniu, menținându-se în actualitate din punct de vedere științific, tehnologic, procedural și socio-cultural, promovând noul și declanșând interesul constant al beneficiarilor pentru domeniile de vârf ale cercetării și practicii științifice.

Pornind de la funcția sa principală de a constata dacă la nivelul sistemului de atestare, cât și la nivelul instituțiilor de cercetare și de învățământ superior, activitatea de conferire a gradelor științifice, de conferire a titlurilor științifice și științifico-didactice corespunde standardelor

naționale, Direcția Atestare, pe parcursul anului **2017**, a **monitorizat sistemul de atestare**, a identificat cu maximă operativitate disfuncțiile din sistem, informând pe toți subiecții – participanții la acest proces – despre necesitățile de schimbare, de remaniere, de corelare, de optimizare etc. Acest aspect este elucidat în continuare.

MENȚINEREA ÎN STARE FUNCȚIONALĂ A BAZEI DE DATE REFERITOARELE LA PERSOANELE CARE AU OBȚINUT GRADE ȘTIINȚIFICE ȘI TITLURI ȘTIINȚIFICE ȘI ȘTIINȚIFICO-DIDACTICE

În conformitate cu această direcție de activitate, în **2017** a fost completat numărul de registre de evidență elaborate de CNAA cu următoarele registre noi:

1. *Registrul gradelor științifice de doctor și doctor habilitat conferite în perioada 2014-2016. Registrul echivalărilor gradelor științifice în perioada 2014-2016.*
2. *Registrul titlurilor științifice și științifico-didactice de profesor și conferențiar conferite în perioada 2014-2016.*
3. *Registrul tezelor de doctorat de excelență în perioada 2014-2016.*

ASIGURAREA AUTENTICITĂȚII ȘI NIVELULUI ȘTIINȚIFIC AL TEZELOR DE DOCTORAT

În legătură cu procesul de atestare în **2017** au fost formulate un șir de recomandări, în special incluse în *Nota informativă* la formarea Consiliului științific specializat, în vederea asigurării nivelului științific al tezelor de doctorat. Optând pentru ele, CNAA a dezvoltat ideea că acestea sunt cerințe argumentate în contextul timpului și necesităților la zi. Condiția fundamentală a constituit-o ***necesitatea atestării ca practică socio-culturală și științifică***. Experiența acumulată de CNAA demonstrează o activitate susținută, în care a implicat și alte structuri din sfera științei și inovării ***într-un sistem de parteneriat socio-economic foarte complex*** cu circa **42 de instituții care realizează cercetări științifice**.

MODERNIZAREA SISTEMULUI DE ATESTARE, ORIENTAREA SPRE STANDARDE EUROPENE

Modernizarea sistemului de atestare a cadrelor științifice din Republica Moldova se produce prin ***racordarea la standardele internaționale, prin asigurarea calității*** procesului de expertizare și ***configurarea unei noi imagini*** acestui proces, ***prin beneficiul real*** pe care îl oferă cercetării științifice în ansamblu.

Preocupările în domeniul atestării științifice și științifico-didactice, orientate în direcția perfecționării activității respective, vizează, faptul că, cu cât o activitate este mai complexă, cu

atât acțiunile de atestare devin mai necesare, mai evidente și își **amplifică rolurile**. Și, astfel, este în logica lucrurilor ca Direcția Atestare CNAA, întreprinzând o anumită schimbare sau modificare, să fie interesată de finalitatea urmărită și chiar de modul în care s-ar produce anumite ameliorări, în tendința legitimă de a conferi activității de atestare un caracter substanțial: ca nivel, ca atitudine, ca competență, ca realizare.

Atestarea este o activitate specifică, care dezvăluie intrinsec starea de funcționalitate a sistemului de pregătire a cadrelor științifice și științifico-didactice din Republica Moldova, având, în felul acesta, nu numai funcția de:

- *cunoaștere a stării de fapt,*
- *de apreciere și ameliorare a fenomenului respectiv,*
- *de corelare cu cerințele societății, ale economiei, ale culturii, educației etc.*

Nevoia de resurse umane competente și cu **personalitate științifică de valoare**, în concordanță cu cerințele europene și mondiale, generează interesul pentru pregătirea potențialului științific reieșind din faptul de a utiliza rațional fiecare rezultat obținut prin investigații științifice și, din această perspectivă, Direcția Atestare CNAA se bazează pe o bună funcționalitate a **procedurilor de atestare**, care, la rândul lor, constituie o problemă de **securitate științifică**, de asigurare împotriva incompetenței costisitoare și uneori cu mari pierderi materiale și spirituale.

Procesul de atestare, în acest context, oferă jaloane de apreciere a întregului sistem, asigurând menținerea unei eficiențe maxime în funcționarea sistemului în ansamblu.

Relevant este și faptul că pe parcursul a **25 de ani de activitate, CNAA a conferit/confirmat 4753 grade științifice în total, dintre care 569 grade științifice de doctor habilitat în științe, iar 4184 de doctor în științe. Plus la aceasta, au fost conferite 3652 titluri științifice și științifico-didactice, dintre care 503 de profesor universitar și 62 de profesor cercetător.**

DISEMINAREA INFORMAȚIEI PRIVIND ATESTAREA

În anul **2017**, consultanții Direcției de atestare au publicat pe site-ul www.cnaa.md și în mass-media **un șir de publicații** ce țin de activitatea Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare, eficientizarea expertizei din domeniile de competență, promovarea științei și a cercetătorilor, racordarea procesului de pregătire a cadrelor științifice de înaltă calificare la standardele internaționale. Într-o altă serie de materiale au fost aduse omagii cu prilejul unor aniversări celor care activează creator și dezinteresat în cadrul Comisiei de atestare sau în calitate de membri ai comisiilor de experți.

Într-o atmosferă solemnă, la CNAA, a avut loc înmânarea diplomelor de doctor și de doctor habilitat, a atestatelor de profesor universitar sau profesor cercetător, de conferențiar universitar

sau conferențiar cercetător, altor acte ce țin competența CNAA. De regulă, acest eveniment este reflectat în mass-media. Ședințele Comisiei de atestare sunt prezentate și ele prin informații și analize.

A devenit deja tradiție organizarea Concursului Național „*Teza de doctorat de excelență a anului*”, organizat de Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare, începând cu anul 2009. Această competiție intelectuală își propune drept scop dezvoltarea și stimularea creativității științifice a cercetătorilor; motivarea cercetătorilor în vederea elaborării unor teze de doctorat de calitate, ce corespund tuturor rigorilor științifice și regulamentare.

ACORDAREA DIPLOMELOR ȘI ATESTATELOR

Eliberarea diplomelor de doctor /doctor habilitat în științe se face organizat, în incinta CNAA, într-o atmosferă solemnă. În **2017** au fost înmânate **95 diplome de doctor, și 15 diplome de doctor habilitat.**

VALORIFICAREA EXPERIENȚEI POZITIVE A ALTOR ȚĂRI

În 2017 a fost discutată de către colaboratorii Direcției Atestare experiența mai multor țări în ceea ce privește sistemul de conferire a gradelor științifice. de exemplu, experiența Angliei, unde, spre deosebire de Federația Rusă, Franța, Italia, SUA, Suedia, India etc. susținerea tezei de doctorat nu este publică, orele respective fiind consumate doar de câteva persoane. De asemenea, s-a examinat faptul că două niveluri de gradație științifică sunt recunoscute în 198 de țări: doctor în filosofie; doctor habilitat în științe. În temei, procesul de conferire a gradelor științifice urmează tradiția germană (Austria, Danemarca, Olanda, Suedia, Elveția etc.). Habilitarea, ca un grad superior după doctor, există în Franța, Elveția, Germania, Austria, Danemarca, Bulgaria, Polonia, Slovenia, Slovacia, Letonia etc.

Atestarea specialiștilor în Austria este reglată de o lege federală a Ministerului Educației în baza susținerii tezei în fața unei comunități de profesioniști; în Belgia conferă gradele științifice universitățile în baza examenelor și a susținerii publice a tezei; în Turcia. Japonia etc. dreptul de a conferi grade științifice îl au, de asemenea, consiliile științifice ale universităților etc.

CNAA nu aprobă experiența altor țări fără a o raporta la posibilitățile republicii, ci își asumă conștient transformările necesare, deoarece, pornind de la ceea ce este să îmbunătățească treptat situația. Ideea este de a conferi sistemului de atestare statutul de monitorizare a funcționării sistemului, dar și de a intensifica controlul, nedăunând sistemului în ansamblu. Este necesar, în acest context, de a elabora ***standardele atestării științifice***, asigurând unitatea de cerințe și acțiune a tuturor factorilor cu atribuții de gradație științifică.

2. BAZA STRATEGICĂ A ACTIVITĂȚII

Pornind de la prevederile *Codului cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova*, care pune accentul pe orientările valorice ale procesului de atestare, Direcția Atestare s-a axat în activitatea sa pe următoarele strategii:

➤ *Europa 2020. O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii*

- care prevede ca prioritate *creșterea inteligentă* prin dezvoltarea unei economii bazate pe *cunoaștere și inovare*. Pentru aceasta, este nevoie de *îmbunătățirea calității sistemelor de învățământ și întărirea performanței în cercetare*.

➤ *Moldova 2020. Strategia Națională de Dezvoltare a Republicii Moldova 2012-2020*

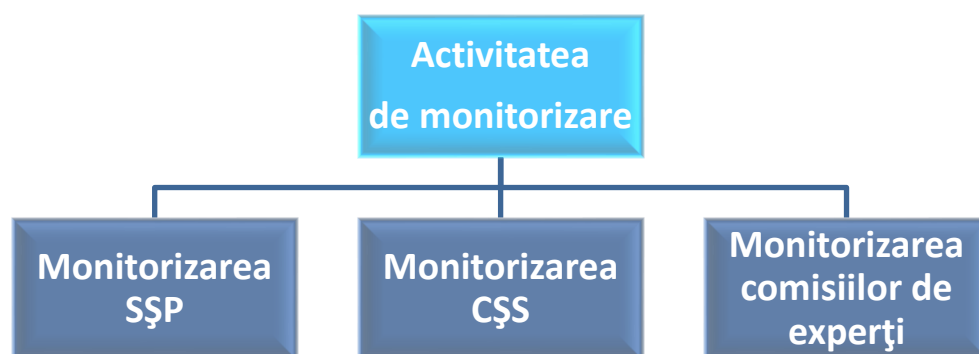
- prin care se pune în valoare importanța deosebită a *capitalului uman și a valorificării acestuia în sistemul de studii și de cercetare-inovare*.

➤ *Educația 2020. Strategia sectorială de dezvoltare pentru anii 2014-2020*

- care prevede asigurarea *dezvoltării durabile a sistemului educațional în vederea formării unei personalități integrale, active, sociale, creative*, ca factori ai progresului socioeconomic al țării, creșterea calității și eficienței proceselor de educație și învățare și *impunerea performanței în cercetare* drept criteriu de evaluare și promovare a calității programelor și personalului din învățământul superior.

PERIOADA 01.01.2017-01.06.2017

3. TIPURI DE ACTIVITĂȚI, RESURSE ȘI PARTENERI

3.1. Activitatea de monitorizare a seminarelor științifice de profil

a) Rolul monitorizării SȘP

Consultantul-monitor al Direcției Atestare trebuie să înțeleagă și să se integreze sau să se racordeze la dimensiunea concretă a persoanei sau instituției monitorizate. Consultantul-monitor

realizează o acompaniere strategică a procesului în derulare. *Consultantul-monitor ca expert* se axează și pe conținuturi, și pe procese, și pe forma unui parcurs, și pe rezultate, pe materii, având în vedere integralitatea procesului, înscrisă într-un interval de timp mai mare și purtătoare, de cele mai multe ori, de soluții cu un pronunțat caracter strategic.

În activitatea SȘP, care sunt, conform *Regulamentului cu privire la funcționarea consiliilor științifice specializate și conferirea gradelor științifice și titlurilor științifice și științifico-didactice în Republica Moldova, ca parteneri intern de bază ai CNAA* în procesul de atestare, principalul aspect este expertizarea și formularea deciziei privind valoarea științifică a tezelor de doctorat și corespunderea lor rigorilor CNAA. SȘP este organismul de bază pe decizia căruia se bazează consiliul științific /senatul instituțiilor de cercetare și de învățământ superior la formularea deciziei privind aprobarea tezei de doctorat spre susținere.

Acțiunile de monitorizare a SȘP nu se pot face la întâmplare, ci se realizează într-o manieră standardizată, în baza normelor regulamentare existente. Planificarea acțiunilor de monitorizare este o etapă importantă și obligatorie a oricărui program de monitorizare indiferent de instituția în care acesta se realizează. Inițierea și dezvoltarea cu succes a unui program de monitorizare depinde de claritatea cu care s-a definit scopul și obiectivele acestei acțiuni. Monitorizarea poate avea o gamă largă de obiective, de la monitorizarea stării de *d factu*, până la monitorizarea impactului pe care anumite activități de expertiză le au asupra pretendenților la grade științifice. Monitorizarea este proiectată atât pe termen scurt, cât și pe termen lung, prin identificarea obiectivelor urmărite, alegerea aspectelor care vor fi măsurate și a metodelor de colectare, gestionare și analiză a datelor.

Monitorizarea este deci procesul continuu de colectare a informațiilor relevante despre modul de desfășurare a politicii de atestare, în timp ce *evaluarea* este un proces care folosește informațiile obținute pe parcursul monitorizării cu scopul de analiza modul în care această activitate și-a atins ținta și a avut eficiența scontată. Activitățile de monitorizare și cele de evaluare sunt percepute sub forma unor acțiuni periodice de supraveghere a implementării dezideratelor preconizate.

În acest sens, sarcina Direcției Atestare a CNAA rezidă în monitorizarea acestui aspect de bază, bazându-se pe următoarele obiective:

- **Observarea** cum se desfășoară activitățile de expertizare în cadrul ședințelor SȘP;
- **Descrierea** aspectelor care urmează să fie îmbunătățite:

🚦 Introducerea în activitatea de expertizare a SȘP a unor noi modalități de analiză, cum ar fi **Analiza integrală departajată**: un grup de experți fac analiza tezei respective și *elaborează în comun un aviz de expertiză*;

✚ Elaborarea *propriei Fișe de expertiză*, mai desfășurată, mai complexă, cu aprecieri, constatări, recomandări variate;

✚ Aplicarea unor *instrumente de apreciere/evaluare complexe*, prin punctaj rigid, dar foarte eficient;

- *Propunerea de acțiuni* care pot fi întreprinse în vederea perfecționării activității SȘP;
- *Influențarea directă/ indirectă* a metodologiei de activitate a SȘP în vederea realizării obiectivelor implicite, prin oferirea de consultații, prin informare, prin orientare, prin oferirea de inventar operațional;
- *Raportarea datelor culese* la actele normative și la orientările generale în domeniul respectiv, fapt ce permite luarea unor decizii ce duc la îmbunătățirea performanțelor procesului de atestare.

b) Asistări, ghidaj

Sarcina de bază a consultantului CNAA, prin însăși denumire, *ca specialist care dă indicații sau trage concluzii în chestiuni care privesc specialitatea*, constă în a observa unde este nevoie de intervenție pentru remedierea situației, de a oferi consiliere acolo unde pretendentul nu cunoaște unele aspecte ce vizează procedura de elaborare și de susținere a tezei de doctorat, de a orienta pretendentul spre acțiuni concrete de perfecționare a textului tezei, a formei de prezentare etc.

De exemplu, la solicitarea consultantului CNAA au fost operate modificări în componența CȘS propuse prin hotărârile seminarelor, deoarece nu întotdeauna erau incluși cei mai buni specialiști în domeniu, respectiv au fost suplimentate unele CȘS cu specialiști din domeniul respectiv. De asemenea, s-a constatat încălcarea prevederii punctului 4 lit. b) al *Regulamentului cu privire la funcționarea consiliilor științifice specializate și conferirea gradelor științifice și titlurilor științifice și științifico-didactice din Republica Moldova* că, pe parcursul unui an calendaristic una și aceeași persoană poate fi desemnată în calitate de membru al consiliului științific specializat sau referent oficial de cel mult 5 ori dacă este doctor și 7 ori dacă este doctor habilitat.

Au fost asistate, pe parcursul anului, **39 ședințe ale SȘP**, care s-au soldat cu o analiză amplă a avantajelor și dezavantajelor în activitatea SȘP, vizând mai multe aspecte:

✚ Încadrarea în timpul rezervat de a expune esența cercetării (pretendenții au tendința de a folosi irațional timpul, acest fapt nefavorizând aderarea membrilor SȘP cu mai multă convingere la argumentele doctorandului);

✚ Competența pretendentului de a convinge, de a ilustra, de a expune, de a formula argumente și a aduce dovezi științifice;

✚ Întocmirea dosarului pentru SȘP (care în unele cazuri nu este complet);

✚ Numărul mare de membri ai SŞP, care nu favorizează, ci, din contra, minimalizează posibilitatea pretendentului de a convinge în valoarea rezultatelor obținute prin cercetarea realizată;

✚ Utilizarea mijloacelor audio-video în prezentarea rezultatelor cercetării în şedinţa SŞP etc.

3.2. Activitatea de monitorizare a consiliilor ştiinţifice specializate

a) Modernizarea procedurii de formare a CŞS

Monitorizarea şi evaluarea CŞS sunt funcţii complementare, o evaluare eficace bazându-se pe o monitorizare eficientă. *Scopul monitorizării CŞS* constă în *colectarea, analiza şi utilizarea sistematică şi continuă* a informaţiilor cu privire la procesul de susţinere a tezelor de doctorat. Procesul de monitorizare priveşte coordonarea eficientă a activităţii CŞS cu cea a Direcţiei Atestare şi a celorlalţi actori implicaţi în proces.

Informaţiile obţinute prin monitorizarea Consiliilor ştiinţifice specializate sunt folosite pentru:

- a sistematiza experienţa câştigată în vederea îmbunătăţirii atât a procesului, cât şi a rezultatelor;
- a observa schimbările aduse de modificările regulamentare: pozitive sau negative;
- a oferi posibilitatea celor interesaţi de a-şi cunoaşte reciproc activitatea, printr-o raportare transparentă;
- a analiza situaţia comunităţii ştiinţifice şi a posibilităţilor/necesităţilor de organizare a unor seminare, întruniri de informare şi orientare;
- a determina dacă resursele umane implicate corespund cerinţelor regulamentare;
- a identifica problemele cu care se confruntă comunitatea ştiinţifică în procesul de susţinere a tezelor de doctorat şi proiectarea posibilelor soluţii;
- a se asigura că toate activităţile sunt efectuate corect şi regulamentar de către personalul implicat;
- a determina dacă modul în care a fost planificat procesul de susţinere a tezelor de doctorat este cel mai adecvat pentru rezolvarea problemelor apărute pe parcurs;
- a folosi experienţa acumulată în noi activităţi de atestare.

Pentru culegerea şi sintetizarea informaţiilor respective, consultanţii Direcţiei Atestare CNAA au utilizat în 2017 următoarele **instrumente şi acţiuni**:

✚ Fişele de observare a procesului de susţinere;

✚ Examinarea dosarelor de atestare şi inventarierea actelor incluse în dosar;

- ✚ Confruntarea listelor de publicații cu originalul publicațiilor;
- ✚ Studierea rapoartelor secretarilor științifici ai CȘS;
- ✚ Examinarea proceselor verbale / stenogramelor ședințelor;
- ✚ identificarea rezultatelor deosebite etc.

Scopul final al monitorizării CȘS a constat în *stabilirea gradului în care acestea au dus la satisfacerea nevoilor existente și în identificarea efectelor produse.*

b) Asistări, ghidaj

Pe parcursul anului **2017** s-au efectuat **54 asistări la ședințele de susținere a tezelor de doctor / doctor habilitat**, fapt ce constituie **49,1 %** din numărul total de susțineri ale tezelor de doctorat în 2017. Acest lucru este relevant pentru activitatea Direcției Atestare, deoarece observarea procesului pe teren este una din cele mai eficiente modalități de asigurare a respectării prevederilor regulamentare ale CNAA atât la nivelul organizării ședinței ca atare, cât și la nivelul de prezentare de către pretendent a rezultatelor obținute. Plus la aceasta, un factor esențial este observarea și constatarea nivelului de implicare și de abordare a rezultatelor de către membrii CȘS și referenții oficiali, caracterul expunerii opiniilor, corectitudinea atitudinii în raport cu pretendentul, competența de a sintetiza esențele și valorile cercetării realizate de către pretendentul la grad științific.

Acest lucru este relevant pentru activitatea Direcției Atestare, deoarece observarea procesului *de facto* este una din cele mai eficiente modalități de asigurare a respectării prevederilor regulamentare ale CNAA atât la nivelul organizării ședinței ca atare, cât și la nivelul de prezentare de către pretendent a rezultatelor obținute.

3.3. Formarea consiliilor științifice specializate

Activitatea de formare a CȘS este organizată și funcționează în **baza Codului cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova (2004)**, art.104, lit.p).

Activitatea de formare ad-hoc a CȘS rezidă în concordanța cu prevederile regulamentare naționale și internaționale și prevede următoarele **obiective**:

- asigurarea respectării prevederilor regulamentare de către instituțiile de cercetare și de învățământ superior în domeniul elaborării, redactării, prezentării tezelor de doctorat;
- actualizarea periodică a cerințelor față de tezele de doctorat pentru candidații la grade științifice, a metodologiilor de asigurare științifică a tezelor de doctorat;
- coordonarea și unificarea activităților de expertizare a tezelor de doctorat, precum și compatibilizarea sistemului național al atestării cu sistemele de atestare existente în alte state;
- promovarea principiului transparenței și al competenței, performanței specialiștilor implicați în expertizarea și evaluarea tezelor de doctorat;

- lărgirea posibilităților pentru mai mulți specialiști de a fi incluși în procesul de expertizare și evaluare a tezelor de doctorat în calitate de membri ai CȘS sau referenți oficiali.

Procedura de formare a CȘS este una directă, adică se examinează propunerile consiliilor științifice sau ale senatelor instituțiilor și se propune componența CȘS nominalizat pentru confirmare la Comisia de Atestare a CNAA, cu unele precizări, modificări, corectări. Principalul document pe care îl elaborează Comisia de experți (și cu concursul consultantului CNAA, conducerii Direcției Atestare, Biroului CNAA) este *Nota informativă privind obiectiile și recomandările referitoare la perfectarea finală a tezei de doctor/doctor abilitat*, care este anexată la ordinul de formare a CȘS abilitat cu dreptul de a organiza susținerea tezei.

Rolul Notei informative a CNAA este unul de implementare în practica elaborării și prezentării tezelor de doctorat a unei forme unificate atât din punct de vedere al conținutului cât și al structurii. În felul acesta, s-a reușit a disciplina pretendenții în a fi mai riguroși atunci când elaborează teza de doctor / doctor habilitat în următoarele aspecte de bază:

- ✓ *Revizuirea bibliografiei* care asigură cercetarea din perspectiva actualizării și concretizării, de multe ori acest lucru fiind foarte necesar, deoarece multe surse în limba rusă, în special, datează cu 25-30 de ani în urmă, chiar dacă domeniul tematic respectiv este valorificat substanțial în ultimii 5-10 ani;

- ✓ *Formularea clară, concisă, corectă a problemei științifice soluționate, a noilor rezultate științifice*, deoarece prezentând un conținut analitico-sintetic amplu, de multe ori autorii tezelor de doctorat nu formulează clar în ce constă aportul propriu în domeniul științific respectiv, nu ilustrează în ce constau soluțiile științifice propuse pentru rezolvarea problemei formulate la începutul cercetării;

- ✓ *Sintetizarea concluziilor generale* astfel încât să reiasă clar rezultatele pretendentului, deoarece nu tot ceea ce este abordat în conținutul tezei înseamnă totodată și cercetare științifică. Autorul cercetării științifice trebuie să răspundă unei probleme clar formulate și să argumenteze logic, prin recurgerea la fapte teoretice și praxiologice, propriile rezultate științifice și aportul în rezolvarea domeniului respectiv, a științei în general;

- ✓ *Completarea concluziilor generale* cu indicarea surselor bibliografice ale lucrărilor de autor publicate la tema tezei;

- ✓ *Prezentarea corectă a Introducerii*, ca parte componentă a tezei, care trebuie să se conformeze rigorilor stipulate în *Ghidul privind perfectarea tezelor de doctorat și a autoreferatelor*, deoarece compartimentele nominalizate sunt cele absolut necesare pentru înțelegerea intenției autorilor și faptul cum și-a realizat/rezolvat această intenție de cercetare a unei probleme științifice;

✓ *Valorificarea propriilor publicații* de autor în textul tezei și operarea cu referințele bibliografice la aceste publicații, fapt care răspunde prevederilor regulamentare de elaborare a tezelor de doctorat în baza propriilor publicații științifice;

✓ *Implicarea critică, constructivă a autorului în analiza teoriilor, concepțiilor, ideilor* autorilor nominalizați în conținutul tezei elaborate, fapt care denotă valorificarea slabă a acestui aspect în procesul de pregătire a doctoranzilor în cadrul studiilor doctorale și implicarea insuficientă a conducătorului științific în consultarea pretendentului;

✓ *Redactarea stilistică și tehnică a tezei*, acest lucru fiind valabil pentru majoritatea tezelor prezentate de candidați în CNAA, care au marea îndrăzneală de a prezenta în vederea formării CȘS teze neredactate stilistic și gramatical, fapt care se soldează, în unele cazuri, cu restituirea spre perfectare a tezelor, însă aceste cazuri sunt deocamdată destul de puține, mizându-se pe conștiințiozitatea pretendentului, care va redacta teza la etapa finală, cel puțin etc.

Pe parcursul anului 2017 au avut loc 4 ședințe ale Comisiei de atestare. Până la data de 01.06.2017 au fost **expertizate în total 132 dosare în vederea formării CȘS: CȘS în vederea susținerii tezelor de doctor - 114; CȘS în vederea susținerii tezelor de doctor habilitat – 18.**

Ca performanță numerică în formarea CȘS putem menționa următoarele domenii:

- 34 formări ale CȘS în medicină, din care 9 doctor habilitat
- 20 formări ale CȘS în drept
- 14 formări ale CȘS în economie, din care 1 doctor habilitat
- 14 formări ale CȘS în pedagogie, din care 2 doctor habilitat

Ca restanță numerică în formarea CȘS sunt următoarele domenii:

- 0 (zero) formări ale CȘS în filosofie
- 0 (zero) formări ale CȘS în sociologie
- 0 (zero) formări ale CȘS în științe administrative
- 0 (zero) formări ale CȘS în religie și teologie
- 0 (zero) formări ale CȘS în medicină veterinară
- 0 (zero) formări ale CȘS în științe militare

Formarea Consiliul Științific Specializat, situația la 01.06.2017

Domeniul	Formare
Matematica	5
Informatică	1
Fizica	2
Chimia	5(1)
Geonomia	2
Biologia	5(2)
Tehnica	7
Medicina / Farmacia	34(9)
Agricultura /Medicina veterinară	3(1)
Psihologia	3
Economia	14(1)
Pedagogia	14(2)
Sociologia	-
Drept	20
Politologie / Științe administrative	3(1)
Media și Comunicare	2
Științe militare	-
Istoria	3
Filologia	5(1)
Filosofia	-
Religia și Teologia	-
Studiul artelor	4
Total	132 (18)

În paranteză inclusiv DH

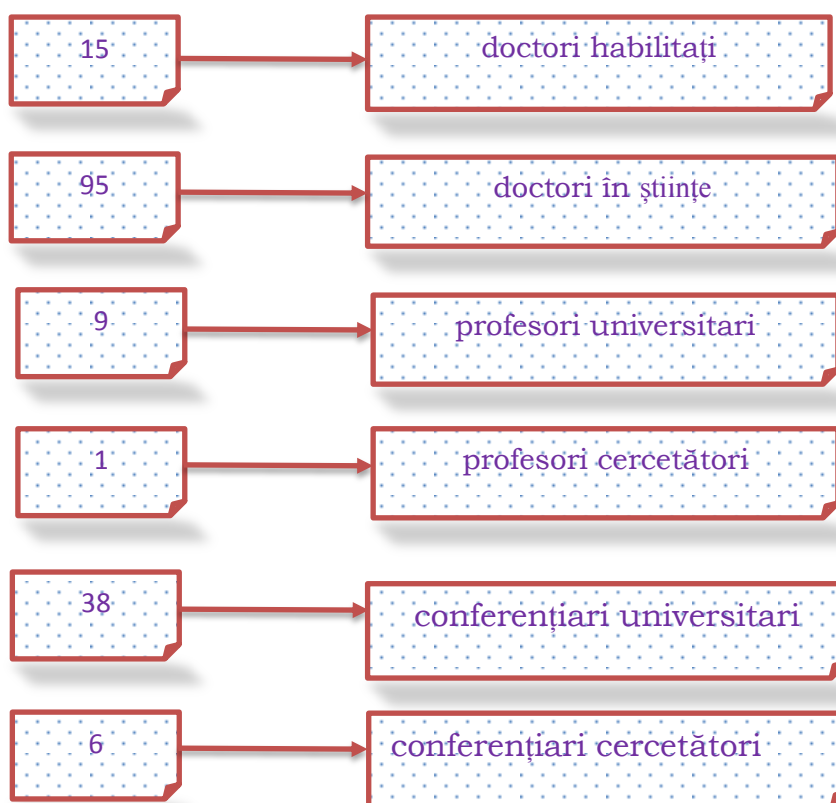
3.4. Conferirea /confirmarea gradelor științifice

Activitatea de conferire /confirmare a gradelor științifice a însumat o procedură detaliată de examinare a dosarelor de atestare ale candidaților și, în special, a tezelor de doctor/doctor habilitat din mai multe perspective:

- ✚ conținutul, tematica și problematica;
- ✚ actualitatea problemei investigate;
- ✚ inovația și originalitatea investigațiilor și rezultatelor științifice;
- ✚ implementări valoroase;
- ✚ publicații reprezentative;
- ✚ profilul ca om de știință;
- ✚ ieșirile pe arena internațională etc.

REZULTATE ÎN CIFRE: GRADE ȘI TITLURI ȘTIINȚIFICE

(situația la 01.06.2017)

De exemplu, conținutul și problematica tezelor de doctorat *în economie*, în linii mari, sunt în concordanță cu problemele actuale ale economiei mondiale, ele trasează specificul implementării postulatelor economiei inovaționale în activitatea economică a Republicii Moldova. Aceste teze, în mare parte, conțin propuneri privind perfecționarea mecanismelor

economice de funcționare a întreprinderilor în condițiile de aderare la Uniunea Europeană. E necesar de menționat că majoritatea prezintă acte de implementare a rezultatelor cercetărilor proprii care sunt eliberate la micronivel, la nivel de agent economic. Actualmente, este evidentă necesitatea abordării cercetărilor economice în concordanță cu stipulatele economiei europene și globale, prin aprofundarea cercetărilor economice în baza analizei detaliate a eficienței injectării fluxului de investiții în inovații. Aceste cercetări ar face vizibilă oportunitatea direcționării fluxului de capital, de la persoanele angajate „la negru” peste hotarele republicii spre utilizarea acestuia în interesul economiei naționale.

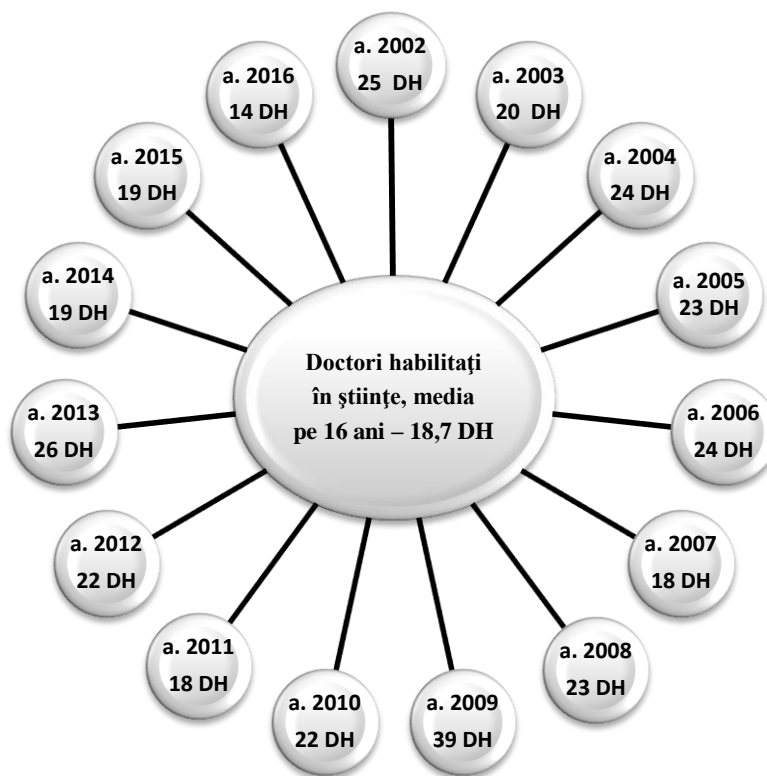
Tematica tezelor de doctorat *în domeniul științelor medicale* este bazată pe analiza dezvoltării accelerate a volumului de informație în sistemul ocrotirii sănătății, care, la rândul ei, este determinată atât de necesitatea folosirii eficiente a resurselor financiare și îmbunătățirii calității serviciilor medicale, cât și de cerințele sporite ale cetățenilor în servicii și informație medicală, precum și de schimbarea relațiilor dintre prestatorii și consumatorii de servicii.

În domeniul pedagogiei constatăm o tematică diversă, axată pe abordarea analitico-sintetică și praxiologică a curriculumului, a asigurării calității activității didactice, formarea competențelor elevilor fie în domeniul cognitiv, fie în cel praxiologic, valorificarea tehnologiilor avansate, active în procesul de predare-învățare, parteneriatul educațional, formarea continuă a cadrelor didactice etc. Totodată trebuie să menționăm că se atestă un număr mic de teze în care se abordează tematica și problematica învățământului universitar, la nivelul sociologiei sau filosofiei educației, fapt care semnalează necesitatea de a lărgi domeniul investigațional în aceste domenii.

În domeniul matematică, informatică. Conținutul și problematica tezelor de doctorat în domeniile matematicii și informaticii sunt în concordanță cu tematicile abordate de comunitatea științifică internațională. Pretendenții la grade științifice participă în diferite proiecte de cercetare naționale și internaționale. tezele susținute în domeniul matematicii țin de domeniile teoriei calitative a sistemelor de ecuații diferențiale, algebră și teoria grafurilor.

În informatică s-au susținut teze în domeniul modelării, metodelor matematice, teoriei informației cuantice și algoritmilor cuantici.

RAPORT COMPARATIV / GRADE ȘTIINȚIFICE DE DOCTOR HABILITAT

RAPORT COMPARATIV / GRADE ȘTIINȚIFICE DE DOCTOR

3.5. Conferirea titlurilor științifice și științifico-didactice

Activitatea de conferire a titlurilor științifice și științifico-didactice a însumat în **2017** o analiză detaliată a activității științifice și didactice a pretendentului, atât din perspectiva experienței necesare, conform regulamentului, cât și din perspectiva asigurării activității didactice prin elaborarea suporturilor de asigurare a cursurilor predate la nivelul învățământului universitar, aspect foarte important la momentul când se produce atât de rapid reformarea acestui învățământ din perspectiva racordării la cerințele europene.

Sporirea cerințelor față de candidații la titlurile științifico-didactice de profesor universitar și conferențiar universitar este un mare avantaj pentru învățământul superior, care are nevoie să fie asigurat cu lucrări științifico-metodice de calitate. Plus la aceasta, în mare parte, respectarea cerințelor stipulate generează o atitudine serioasă din partea candidaților, care își „controlează” astfel propriile realizări. Soluția propusă de CNAA este, astfel, una rezonabilă. Însă trebuie, de asemenea, să constatăm că nu toți candidații se conformează rigorilor, prezentând dosare de atestare la titlurile științifice și științifico-didactice incomplete: lipsește numărul necesar de publicații în general și de publicații științifico-metodice în special; nu sunt specificate cursurile pe care le predau; nu acumulează numărul necesar de vechime științifică sau științifico-didactice; nu au trecut concursul sau atestarea corect etc.

Soluția administrativă pentru astfel de cazuri este analiza atentă a situației constatate, sesizarea candidaților și a instituțiilor care prezintă demersurile.

CONFERIREA TITLURILOR ȘTIINȚIFICE ȘI ȘTIINȚIFICO-DIDACTICE

(situația la 01.06.2017)

Domeniul	PU	PC	CU	CC
Matematica	1		1(1)	
Informatică			2(1)	
Fizica	1			3
Chimia			1(1)	
Geonomia			1	
Biologia		1 (1)	2(1)	1(1)
Tehnica			1(1)	
Medicina / Farmacia	1		6(4)	1(1)
Economie				
Agricultura				

Medicina veterinară				
Psihologia				
Economia	2(1)		4(3)	1
Pedagogia	1(<i>ldr</i>)		7(5)	
Sociologia				
Drept			5(2)	
Politologie / Științe administrative	1		1(1)	
Media și Comunicare				
Științe militare				
Istoria			2 (11)	
Filologia			2 (2)	
Filosofia			1	
Religia și Teologia				
Studiul artelor	3 (2) (<i>3OE</i>)		2 (<i>IOE</i>) (1)	
Total	9 (3) <i>(1 dr; 3 OE)</i>	1 (1)	38 (IOE) (24)	6 (2)

**CONFERIREA / CONFIRMAREA GRADELOR ȘTIINȚIFICE ȘI TITLURILOR
ȘTIINȚIFICO-DIDACTICE, până la 01.06.2017**

Domeniul	DH	DR	PU	PC	CU	CC	RE	Formare
Matematica		4 (2)(3)	1		1(1)			5
Informatică		2 (1)			2(1)			1
Fizica		4	1			3		2
Chimia		2			1(1)			5(1)
Geonomia		3 (2)			1		1	2
Biologia		5(5)		1 (1)	2(1)	1(1)		5(2)
Tehnica	2	5(1)			1(1)		1	7
Medicina / Farmacia	8(1)(4)	23(14)	1		6(4)	1(1)		34(9)
Economie								
Agricultura Medicina veterinară								3(1)
Psihologia		2(1)(1)						3
Economia	2(2)	9(8)	2(1)		4(3)	1		14(1)
Pedagogia	1	10(8)	1(<i>ldr</i>)		7(5)			14(2)
Sociologia		1						
Drept		15(1)(11)			5(2)			20
Politologie / Științe administrative	1(1)		1		1(1)			3(1)
Media și Comunicare		1(1)						2
Științe militare								
Istoria	1	4 (2)			2 (11)			3
Filologia		4(1)(3)			2 (2)		1(1)	5(1)
Filosofia		1			1			
Religia și Teologia								
Studiul artelor		1	3(2)(3OE)		2 (1OE) (1)			4
Total	15(1) (7)	95(9) (60)	9(3)(1 dr; 3 OE)	1 (1)	38 (1OE) (24)	6 (2)	3 (1)	132 (18)

*Prima paranteză – străini
A doua paranteză – femei*

3.6. Recunoașterea și echivalarea gradelor științifice obținute în străinătate

Activitatea de recunoaștere și echivalare este o formă de parteneriat în domeniul recunoașterii rezultatelor unei cercetări. În 2017 au fost recunoscute și echivalate 3 grade științifice, dintre care 1 de doctor în filologie, 1 – în științe tehnice, 1 – în științe geonomice. Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare recunoaște și echivalează numai diplome și atestate eliberate de organele de stat ale altor țări abilitate cu dreptul de a conferi grade științifice și titluri științifice și științifico-didactice.

Situația este următoarea: România – 1 (filologie-1) și Ucraina – 2 (tehnică și geonomie).

3.7. Monitorizarea activității comisiilor de experți

Comisiile de experți ale CNAA, sunt, conform regulamentului, elementul principal al sistemului de pregătire și atestare a cadrelor științifice și științifico-didactice de înaltă calificare.

Principala misiune a comisiilor de experți CNAA este expertizarea tezelor de doctor / doctor habilitat și a dosarelor de atestare.

Monitorizarea activității comisiilor de experți reprezintă o acțiune de coordonare. Procedurile de monitorizare cuprind, în temei, *monitorizarea de birou*, adică monitorizarea organizării și realizării ședințelor. Această *monitorizare* constă în pregătirea unor date de informare, de explicitare a direcțiilor de analiză, de documentare în domeniul modificărilor operate în actele normative etc.

Monitorizarea CE permite consultantului urmărirea în timp real a activității de expertizare și sintetizarea acestora în vederea introducerii unor schimbări de remaniere, perfecționare. Vizualizarea în timp real a activității comisiilor de experți oferă posibilitatea de elaborare a recomandărilor adaptate nevoilor pretendentului.

Monitorizarea comisiilor de experți ale CNAA este un component cheie al activității Direcției Atestare, deoarece ajută la identificarea obiectivelor de atins și a activităților de realizat, ajută în a identifica dacă expertizarea este corespunzătoare și rezultatele sunt satisfăcătoare pentru atingerea obiectivelor propuse. Din această cauză monitorizarea este o sursă importantă de informare pentru procesul de actualizare/revizuire din activitatea de atestare.

În 2016 a expirat termenul de valabilitate a comisiilor de experți CNAA și a fost prelungit termenul de valabilitate a activității acestora până **la 10 aprilie 2017**, conform Hotărârii AT 7/11 din 28 decembrie 2016.

b) Instrumentarul de lucru al expertizării în cadrul CNAA include:

🚩 10 formulare-tip, pe care le completează comisiile de experți (evaluarea dosarului de atestare la formarea CȘS; la confirmarea/conferirea gradului științific de doctor/doctor abilitat; la

conferirea titlului științific sau științifico-didactic (7 formulare); de recunoaștere și echivalare a gradului științific obținut în străinătate);

✚ *Avizul expertului* de bază al Comisiei de experți la teza de doctor/doctor abilitat, nominalizat de președintele CE ;

✚ *Procesele verbale* ale ședințelor CE. Conform *Regulamentului cu privire la funcționarea instituției de experți a CNAA* procesele verbale ale ședințelor comisiilor de experți trebuie să conțină recomandări, concluzii, decizii;

✚ *Baza de date și informațională* a CNAA, la care are acces fiecare expert CNAA și, la necesitate, poate consulta informația necesară.

PERIOADA 01.06.2017-01.12.2017

După expirarea termenului de activitate a Comisiilor de experți și Comisiei de atestare, la data de 12.06. 2017, Consiliul National pentru Acreditare și Atestare a activat doar pe plan intern, fără luarea deciziilor ulterioare ale Comisiilor.

Dosarele procesate în CNAA pentru formarea Consiliilor Științifice Specializate, iunie - decembrie 2017

Domeniul	Formare CȘS
Pedagogie	17 (2)
Psihologie	8 (1)
Tehnică	10
Medicină	4 (1)
Biologie	3
Agricultură	2
Istorie	4 (2)
Filosofie	2
Politologie	1
Studiul artelor	4(1)
Științele comunicării	1
Drept	16
Economie	13
Fizică	1
Filologie	5(2)
TOTAL	91

În paranteză inclusiv DH

Din 01.06.2017, în Consiliul National pentru Acreditare și Atestare au parvenit un șir de dosare de atestare în vederea conferirii / confirmării gradelor științifice de doctor habilitat și doctor în științe.

Dosarele procesate în CNAA pentru conferirea / confirmarea gradelor științifice de doctor habilitat și doctor în științe, iunie – decembrie 2017

Domeniul	Grade DH	Grade Dr
Pedagogie	1	8
Psihologie		2
Matematică		3
Informatică		1
Tehnică		4
Medicină	3	10
Biologie	2	2
Chimie	1	3
Agricultură	1	2
Geonomie		1
Istorie		1
Politologie	1	2
Științe ale comunicării		1
Studiul artelor		4
Drept		17
Economie		16
Filologie	1	3
TOTAL	10	80
TOTAL dosare	90	

În a doua jumătate a anului 2017 (iunie – decembrie) în Consiliul National pentru Acreditare și Atestare au fost analizate dosare de atestare privind conferirea titlurilor științifice și științifico-didactice după cum urmează:

Domeniul	PU	PC	CU	CC	TOT AL dosare
Pedagogie			7	2	9
Psihologie			1		1
Chimie				2	2
Fizică	1			2	3
Tehnică	2		4	2	8
Medicină			5	1	6
Biologie			1	4	5
Agricultură		1		3	4
Matematică			1		1
Informatică			2	1	3
Științele comunicării	1		1		2
Filosofie			1		1
Istorie			1		1
Studiul artelor	1				1
Drept			11	1	12
Filologie			4		4
TOTAL	4	2	37	18	65

În Consiliul National pentru Acreditare și Atestare sunt prezentate 8 dosare de recunoaștere și echivalare a gradelor științifice obținute în străinătate în domeniile economie, pedagogie, tehnică, politologie, istorie și drept.

Dacă e să prezentăm unele *rezultate ale expertizării inițiale a dosarelor de atestare*, putem menționa următoarele.

De exemplu, **în tehnică** în multe dosare la formarea CȘS pretendenții au o atitudine formală la perfectarea formularului 7. Lucrările științifice indicate în formular depășesc termenul de 5-10 ani.

În urma analizei dosarelor, tezelor și autoreferatelor la Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare (CNAA) au fost depistate un șir de neajunsuri și obiecții la formarea CȘS:

1. În teză concluziile conțin rezultatele obținute, importanța lor și nu enumerarea lucrărilor publicate;
2. În teza de doctor nu este menționată problema științifică importantă soluționată;

3. Bibliografia la teză este învechită, iar în sursele electronice nu se indică denumirea completă a sursei.

În domeniile matematică, informatică, tehnică, agricultură și geonomie teze de doctor s-au susținut la 7 specialități științifice (matematică – 3, informatică – 1, tehnică – 1, agricultură – 1, geonomie -1). În instituțiile de învățământ superior s-a susținut 1 teză (UST), iar în instituțiile cercetare-dezvoltare - 6 (IMI – 3, IEG – 1, IGFPP – 1, ISPHTA -1).

Conținutul și problematica tezelor de doctorat în **domeniile matematică, informatică, tehnică, agricultură și geonomie** sunt în concordanță cu tematicile aprobate de Guvernul Republicii Moldova. Pretendenții la grade științifice participă în diferite proiecte naționale și internaționale de cercetare și, ca urmare, elaborarea tezelor de doctorat prin cotutelă sau în colaborare cu savanți de vază din alte țări.

Tezele susținute în domeniul matematicii țin de domeniile teoriei calitative a sistemelor de ecuații diferențiale, algebra, geometrie și topologie.

În informatică teza susținută este din domeniul eșantioanelor mici pasive, obținute în diferite condiții.

În tehnică teza susținută este din domeniul tehnologiei băuturilor alcoolice, iar tezele susținute în agricultură și geonomie țin de protecția plantelor, mediului și folosirea rațională a resurselor naturale.

Analizând numărul publicațiilor la o teză de doctor în domeniile matematică, informatică, tehnică, agricultură și geonomie confirmate în anul 2017 revin în mediu 15 publicații dintre care 0,3 monografii, 2,4 în reviste științifice de profil, inclusiv 0,8 internaționale, 6 fără coautori și 8,4 rapoarte la foruri științifice, inclusiv 3,47 internaționale.

Conferirea titlurilor științifico - didactice

În perioada iunie – decembrie 2017 au fost examinate și pregătite în varianta finală pentru Comisia de experți în domeniu 8 dosare pentru conferirea titlurilor științifice și științifico – didactice la 4 profiluri. La titlul științifico - didactic de conferențiar universitar au fost procesate 5 dosare la 3 profiluri (Matematică pură – 1; Informatică aplicată – 3; Tehnologii în industria alimentară - 1), iar la titlul științific de conferențiar cercetător au fost procesate 3 dosare la 2 profiluri (Informatică teoretică – 1; Tehnologii în industria alimentară - 2).

În domeniul **pedagogiei și psihologiei** funcționează Consilii științifice specializate în cadrul următoarelor instituții organizatoare de doctorat: Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău „I.Creangă”, Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea de Stat din Tiraspol, Institutul de Științe ale Educației, USEFS .

Analiza dosarelor se face în baza Regulamentului cu privire la funcționarea consiliilor științifice specializate și conferirea gradelor științifice și titlurilor științifice și științifico-

didactice în Republica Moldova și a altor acte normative în vigoare (<http://www.cnaa.md/normative-acts/normative-acts-cnaa/normative-acts-cnaa-attestation/>)

Ca elemente de structură logică, în raport cu tema / problema cercetării tezele de doctorat cuprind:

1. Cuprinsul plasat la începutul lucrării;
2. Introducerea / preliminările, ce elucidează actualitatea temei, problema cercetării, motivele alegerii ei, gradul de investigație a temei, scopul, obiectul, ipoteza, obiectivele, reperatele conceptuale, metodele de cercetare, impactul posibil al cercetării asupra teoriei și practicii, implementarea și aprobarea rezultatelor cercetării;
3. Conținutul lucrării – capitolele ce conțin aspectele teoretice, experimentale, comparative, metodologia și tehnologia realizată, prelucrarea și interpretarea datelor cercetării;
4. Concluziile și recomandările;
5. Bibliografia selectivă;
6. Anexele.
7. Certificatele de implementare a experimentului pedagogic.
8. Declarația privind asumarea răspunderii
9. CV autorului

Optimizarea multor aspecte ce țin de realizarea cercetării și elaborarea textului științific al tezei este condiționată de următoarele eforturi:

- Asigurarea transparenței la nivelul examinării tezei în cadrul Seminarului științific de profil, Comisiei de experți etc.;
- Continuitatea și coerența activității de cercetare, ce se realizează în procesul de formare inițială și continuă a cadrului științific, începând cu teza de licență, masterat și finalizând cu teza de doctorat;
  - Selectarea riguroasă a conducătorilor / consultanților științifici;
  - Evaluarea sistematică a activității CȘS de către CNAA;
  - Specialiștii CNAA asistă la ședințele Seminarului Științific de profil și susținerea tezelor în cadrul CȘS;
  - Plasarea tezelor pe site-ul CNAA;
  - Monitorizarea de către C.N.A.A. a activității revistelor științifice de profil (controlul realizării cerințelor ce trebuie să întrunească o ediție științifică);
  - Examinarea și aprobarea componentei CȘS a recenziilor propuși de Consiliile / Senatele IOD.

În perioada iunie - decembrie 2017 în domeniul *Pedagogie și psihologie* au fost parvenit **21 de dosare pentru formarea Consiliilor științifice specializate**, inclusiv 1 dosar pentru doctor habilitat în psihologie.

Tabel

Denumirea instituției/ Domeniul	Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău	Universitatea de Stat din Moldova	Universitatea de Stat din Tiraspol	Institutul de Științe ale Educației
PEDAGOGIE				
531.01 Teoria generală a educației	2			2
532.02. Didactică școlară (Informatica, limba engleză)	1		3	
533.01 Pedagogie universitară	3	1		
534.01 Pedagogie specială	1			
Total pedagogie	7	1	3	2
PSIHOLOGIE				
511.02 Psihologia dezvoltării și psihologia educațională	5 (1 DH)			
511.01 Psihologie generală		1		
511.03 Psihologie socială				2
Total psihologie	5	1		2
TOTAL universitate	12	2	3	4

Din analiza efectuată, observăm că cele mai multe teze atât în domeniul pedagogiei, cât și psihologiei sunt elaborate la Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău – 12, institutul de Științe ale Educației – 4, Universitatea de Stat din Tiraspol - 3 și Universitatea de Stat din Moldova - 2. Specialitățile cele mai solicitate sunt - 531.01 Teoria generală a educației, 532.02. Didactică școlară (informatica, limba engleză), 533.01 Pedagogie universitară și 534.01 Pedagogie specială. La psihologie a crescut numărul de susțineri. Doar în jumătate de an au fost examinate 5 teze de doctor în psihologie, dintre care una de doctor habilitat. Cele mai multe – 5 au fost la specialitatea: 511.02 Psihologia dezvoltării și psihologia educațională.

Din 21 candidați, doar 2 sunt bărbați: 1 – DH la psihologie și 1 dr la pedagogie (ambii sunt străini).

Cele mai frecvente obiecții din dosare și teze se referă la:

- Lipsa ștampilei pe Demersul instituției către CNAA
- Lipsa în dosar a Listei publicațiilor, avizul conducătorului, Notei informative
- Elucidarea aspectelor de susținere a examenelor de doctorat (de exemplu, examene de doctorat susținute în o singură sesiune)
  - Locul de muncă al referentului oficial propus este altul decât cel indicat în acte
  - Membrii CȘS propuși nu întotdeauna au lucrări științifice la tema tezei
  - Constatarea gradului de rudenie a membrilor propuși cu cel a referenților oficiali
  - Constatarea locului de muncă a membrilor propuși în Consiliul Științific Specializat, dacă nu sunt de la aceeași subdiviziune, catedră
    - Substituirea președintelui CȘS, deoarece a fost președinte și la SȘP
    - Pretendentul a absolvit alt domeniu decât pedagogia, examenele de doctorat trebuie completate cu examenul la Pedagogia generală
- În componența CȘS se propun soțul și soția, au fost președinți la seminare (unul la Universitatea de Stat din Moldova și unul la Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău)
  - Ajustarea potrivit Ghidului CNAA a denumirii compartimentelor din Introducere, adnotări (de exemplu, Concluzii generale și recomandări, problema științifică soluționată și nu rezolvată)
    - Redactarea științifică a unor capitole, subcapitole sau comasarea lor
    - Trimiterile din lucrare nu indică numărul paginilor, doar sursa
    - Materialul ilustrativ din teză nu este prezentat explicit
    - Lipsesc Certificatele de implementare a experimentului pedagogic.

- Concretizarea Implementărilor rezultatelor științifice realizate (comunicările la conferințe nu sunt implementări)
- În concluzii generale lipsesc referințele bibliografice la publicațiile autorului tezei
- În concluzii nu se include materialul ilustrativ
- Concluziile generale sunt prea puține sau prea multe
- Lipsa datei și semnăturii pe Declarația privind asumarea răspunderii
- De respectat cerințele Ghidului CNAA privind amplasarea textului în pagină (câmpurile)
- Introducerea începe cu un citat
- Noutatea științifică și problema științifică soluționată nu coincid
- Bibliografia necesită redactare conform ghidului CNAA
- Denumirea Anexelor nu se include în Cuprins
- Capitolul 1 trebuie să se termine cu formularea scopului, obiectivelor, problemei de cercetare și a direcțiilor de soluționare
- Tema din teză nu coincide cu cea din dosar
- 82 de surse din 178 sunt în limba română, dar competitorul posedă limba română conversațional
- Anexele au aceeași denumire
- Sursele bibliografice învechite
- Precizarea traducerii compartimentului *Implementarea rezultatelor științifice* în limba rusă
- Completarea cuvintelor – cheie
- Redactarea din punct de vedere tehnic, lingvistic și grafic lucrarea în conformitate cu cerințele Ghidului CNAA.

De asemenea, în această perioadă au fost susținute în total **7 teze de doctor în științe**, dintre care 5 – de doctor în științe pedagogice (inclusiv 1 - doctor habilitat) și 2 – doctor în psihologie. La Universitatea de Stat din Moldova au fost susținute 2 teze de doctorat (inclusiv 1 de doctor habilitat). La Universitatea de Stat din Tiraspol au fost elaborate 2 teze, câte o singură teză de doctor au fost susținute la Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă" din Chișinău „I. Creangă” și la Institutul de Științe ale Educației.

După cum putem observa din Tabelul 2, la specialitatea *531.01 Teoria generală a educației* au fost susținute mai frecvent teze, s-a ameliorat situația în domeniul Psihologie, au fost susținute teze la specialitățile *511.01 Psihologie generală și 511.02 Psihologie dezvoltării și psihologia educațională*.

Deci, în domeniul pedagogiei nu au fost susținute teze la 9 specialități, incluse în Nomenclatorul specialităților științifice, iar la psihologie au fost susținute teze la 2 specialități din 7.

Tabel

Dosare de atestare examinate de CNAA la gradul științific de doctor și doctor habilitat conferite în jumătatea a doua a anului 2017

Nr. crt.	Specialități	Iunie – decembrie 2017		Total
		Teze de		
		Dr.hab	Dr.	
I	PEDAGOGIE			
1.	531.01 Teoria generală a educației	1	3	4
2.	532.02 Didactica școlară (matematica)		1	1
Total Pedagogie		1	4	5
II	PSIHOLOGIE			
1.	511.01 Psihologie generală		1	1
2.	511.02 Psihologie dezvoltării și psihologia educațională		1	1
Total Psihologie			2	2
TOTAL		1	6	7

În concluzie putem afirma că în cercetarea aspectelor pedagogice și psihologice se aplică experimentul formativ, care reprezintă punctul forte al candidaților, iar lacunele și punctele slabe sunt:

1. Necesită atenție deosebită realizarea trimiterilor / citatelor, respectarea logicii etapelor cercetării teoretice;
2. Necesită atenție deosebită redactarea textului tezei, respectarea cerințelor de unificare a termenilor științifici și asigurarea corectitudinii și eleganței stilului;
3. De valorificat mai activ abordarea pluri - și transdisciplinară (psihologie, filosofie, sociologie, managementul);

4. Respectarea coerenței și valorificarea cadrului conceptual și celui experimental cu asigurarea realizării recomandărilor concludente.

Grade științifice obținute de către cetățenii Republicii Moldova în alte state, **recunoscute și echivalate** în această perioadă a fost - **1** în cadrul Universității Federale de Sud din Rostov pe Don, Federația Rusă la specialitatea *531.01 Teoria generală a educației*.

Referitor la **conferirea titlurilor științifico-didactice în examinare sunt 7 dosare de atestare (5 - conferențiar universitar și 2 conferențiar cercetător)**. Din 7 dosare, 1 este la psihologie. Dosarele au parvenit de la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Universitatea de Stat din Tiraspol, Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie “Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova și de la Institutul de Științe ale Educației.

Cel mai solicitat profil este *531. Pedagogie generală*, o solicitare est pentru profilul *533. Pedagogie profesională* și o solicitare pentru profilul *511. Psihologie*.

În urma examinării dosarelor de atestare se observă că candidații dispun de un număr mare de publicații științifice. Chiar dacă regulamentul prevede 15-20 de publicații, în medie aceștia au peste 51 de publicații, inclusiv monografii, articole în reviste din străinătate, în reviste de specialitate de categoria B și C, lucrări în culegeri științifice, participări la conferințe naționale și peste hotare, lucrări metodice, cursuri, note de curs, ghiduri metodice etc.

Majoritatea candidaților, atât la grad, cât și titlu sunt femei (doar 1 bărbat – candidat la titlul de doctor).

Analizând dosarele de atestare la titlu de conferențiar universitar și conferențiar cercetător, se pot concluziona unele obiecții de care trebuie ținut cont pentru o expertizare adecvată, de exemplu, au fost solicitate suplimentar de la unii candidați

- prezentarea actului de confirmare a alegerii prin concurs la funcția de conferențiar universitar
- rectificarea adeverințelor cu indicarea corectă a numărului de lucrări, a numărului de voturi
- indicarea volumului (în c.a. sau pagini) a lucrărilor științifico-metodice
- prezentarea publicațiilor și lucrărilor metodice, acestea nefiind din ultimii 5 ani conform Regulamentului.

4.ASIGURAREA EFICIENȚEI ȘI CALITĂȚII PROCESULUI DE ATESTARE

4.1. Modernizarea procedurilor de atestare

Reieșind din obiectivele calității în cercetare-dezvoltare (identificarea necesităților de cercetare; optimizarea efortului în realizarea obiectivelor; revizuirea permanentă a cererii în funcție de nevoi; dezvoltarea diversilor indicatori ai calității; documentația și registrele calității (ghidul calității în cercetarea științifică, proceduri de evaluare, proceduri de monitorizare), Direcția Atestare a inițiat un șir de acțiuni ce vizează schimbarea, eficientizarea activității de expertizare.

De asemenea, s-au întreprins acțiuni concrete de conceptualizare a atestării în vederea asigurării calității în sistemul de atestare științifică al Republicii Moldova, stabilindu-se:

- ✚ rațiunea elaborării;
- ✚ problema care a generat viziunea dată;
- ✚ scopul;
- ✚ mijloacele de realizare a scopului formulat;
- ✚ obiectivele;
- ✚ strategia de asigurare a calității;
- ✚ metodologia monitorizării atestării etc.

Politica de calitate în atestare reiese din analiza nevoilor din domeniu și evaluarea situației actuale, care denotă că: *nivelul de calitate* pe care îl reclamă, în special factorul uman, nu întotdeauna respectă principiul calității fără compromis, concesiile reciproce, înțelegerile amicale fiind un fenomen atestat în procesul de expertizare. Discrepanța dintre rigorile calității totale și acordurile de concesiune în procesul de expertizare, în care se implică și diverși factori perturbatorii, pun în incidență aprecierile date unei teze de doctorat și generează o adaptare negativă la exigențele reale; *nevoia de calitate* este de maximă importanță în viața socio-economică și reclamă noi abordări a cererii și ofertei de cercetare științifică, care nu pot fi satisfăcute totalmente de către instituțiile de învățământ sau de cercetare, deoarece segmentul de expertizare și atestare este uneori aritmic, nemotivat economic și social, nerelaționat adecvat, nereprezentativ. În consecință, apare limitarea atribuțiilor de atestare în raport cu nevoia de calitate, pe care trebuie s-o satisfacă și care se află într-un proces continuu de amplificare; *condiția de calitate* și de producere a unor rezultate calitative cu resurse reduse reclamă un control riguros prin măsurare, care indică adaptarea activității la standardele de calitate proiectate: ceea ce nu se măsoară nu se poate controla, evalua, gestiona. În acest caz, este nevoie de proiectarea unui management de atestare ce va avea în obiectiv remanierea, îmbunătățirea continuă a calității.

Astfel, au fost revizuiți indicatorii formularelor de evaluare.

- Formularul de evaluare a dosarului de atestare și a tezei la conferirea/confirmarea gradului științific (consultant; CE);
- Formularul de evaluare a dosarului de atestare și a tezei la formarea CȘS (consultant, CE).

4.2. Probleme și soluții

Sporirea calității procesului de susținere a tezelor de doctorat implică un șir de acțiuni de remediere, în special la etapa de formare a consiliilor științifice specializate ad-hoc, când dosarele de atestare ale candidaților sunt *analizate preliminar* în CNAA. Nu sunt excluse erorile nici la etapa de examinare a dosarelor de atestare prezentate la confirmarea gradelor științifice conferite de CȘS. Dacă ar fi să sintetizăm aspectele la care s-au comis cele mai multe incorectitudini normative în perioada **2017**, atunci acestea ar fi cele expuse mai jos.

PROBLEME	DESCRIERE
1. Formularea incorectă a temei tezei de doctorat la nivel de instituția organizatoare de doctorat	De multe ori tema tezei de doctorat nu reflectă <i>aspecte/ procese problematice</i> . De exemplu, tema tezei de doctorat <i>nu este originală</i> ; tema tezei este formulat <i>prea larg</i> ; <i>tema tezei nu este dezvăluită plenar în conținutul tezei etc.</i>
2. Formularea incorectă a noutății și originalității științifice	Deși <i>noutatea și originalitatea științifică</i> presupune faptul de a indica ce rezultate conceptuale propune cercetătorul în contextul problemei abordate (legi, concepte, noțiuni, idei etc.), precizând în ce domenii se introduc schimbări, prin ce se completează domeniul științific respectiv, nu rare sunt cazurile când apar formule de tipul: <i>noutatea și originalitatea științifică constă în contribuția noastră la..., constă în valoarea științifică a cercetării etc.</i>

<p>3.Necorespunderea publicațiilor rigorilor regulamentare</p>	<p>În multe cazuri pretenții la gradul științific de doctor habilitat nu publică monografiile la tema tezei, conform cerințelor regulamentului; nu publică articole științifice în reviste științifice de peste hotare, ci prezintă, în loc de acestea, participările la conferințe internaționale peste hotare; includerea în lista lucrărilor științifice la tema tezei a lucrărilor publicate cu zeci de ani în urmă sau a tezelor prezentate la foruri științifice cu un volum mic, de până la 1 pagină. Deseori toate articolele științifice, din cele 3-4 ale pretendentului la gradul științific de doctor, sunt publicate în aceeași revistă sau chiar în același an și sunt recenzate doar de conducătorul științific. De asemenea, se prezintă articole publicate în reviste din străinătate care nu sunt recunoscute în țara respectivă drept publicații științifice de profil. Unii pretenți nu au suficiente publicații în reviste recunoscute de CNAEA sau includ în listă publicații care nu reflectă tema tezei sau o reflectă doar tangențial.</p>
<p>4.Prezentarea deficientă a Bibliografiei</p>	<p>Una dintre cele mai dese recomandări formulate pe parcursul anului 2017 rămâne aceea că <i>Bibliografia</i> nu include surse bibliografice recente, din ultimii 5 ani, fapt care denotă o stare de conformism și de „oboseală” investigațională, autorii rămânând la ideile și viziunile, de multe ori depășite, ale specialiștilor în domeniul de cercetare.</p>
<p>5.Perfectarea neglijentă a tezelor</p>	<p>Nu rare sunt cazurile când în adnotări, autoreferat și teze nu se include <i>problema științifică soluționată în domeniu</i>, în teza de doctor habilitat și în autoreferat nu se menționează explicit <i>noile rezultate cu aport major în știință și practică și care generează noi direcții științifice</i>; nu se indică direcțiile (problemele) științifice noi formulate în baza cercetării; în autoreferat și în teze nu se fac</p>

PROBLEME	DESCRIERE
	<p><i>referințe la lucrările proprii ale autorului;</i> în teze se includ capitole care conțin doar câte 6-8 pagini. În multe cazuri nu se prezintă actele de implementare. În marea majoritate a tezelor <i>concluziile generale necesită concretizare și argumentare</i>, ilustrându-se plenar în ce constă aportul autorului în soluționarea problemei respective, aici autorii nu reflectă completamente rezultatele obținute, importanța acestora, dar adesea se atestă doar o enumerare a lucrărilor publicate</p>
<p>6. Ignorarea obiecțiilor, recomandărilor Seminarului științific de profil</p>	<p>Se atestă cazuri când candidații la grad nu țin cont de obiecțiile și recomandările făcute în seminar, deși Direcția Atestare solicită prezentarea Răspunsului, în formă de Tabel, la recomandările SȘP.</p> <p>De exemplu, este o mare risipă de timp ca expertul CNAA sau consultantul să examineze teza și să constate aceleași erori, lipsuri, inexactități pe care le-au depistat deja membrii SȘP, dar candidatul nu a ținut cont de ele.</p>
<p>7. Ignorarea obiecțiilor/ recomandărilor la etapa de formare a CȘS</p>	<p>La etapa de formare a CȘS este elaborată Nota informativă a CNAA, în care sunt stipulate recomandări de îmbunătățire a tezei de doctorat. Candidații nu întotdeauna răspund corect la aceste recomandări, uneori le neglijează totalmente, fără a aduce argumentele de rigoare. Se atestă cazuri când candidații afirmă că au realizat ceea ce prevedea recomandarea, însă de fapt nu au făcut nimic în acest sens.</p>
<p>8. Nerespectarea prevederilor regulamentare privind examenele și aprobarea temei</p>	<p>Aceste nerespectări vizează cel mai des termenul de aprobare a temei, susținerea examenelor de doctorat, numărul și lista publicațiilor necesare în vederea susținerii tezelor.</p> <p>De aici se poate conchide că atât conducătorii cât și candidații la grade științifice, cu atât mai mult secretarii</p>

PROBLEME	DESCRIERE
	<p>științific ai seminarelor științifice de profil și ai consiliilor științifice specializate nu cunosc suficient de bine și nu respectă cerințele actelor normative ale CNAA</p>
<p>9. Propunerea neregulamentară a specialiștilor în consiliile științifice specializate ad-hoc</p>	<p>Nu întotdeauna în consiliile științifice specializate ad-hoc sunt incluși cei mai buni specialiști în domeniu. De exemplu, în unele cazuri nu sunt propuși specialiști în domeniul de tangență al tezei (pedagogie/economie; economie /drept; medicină/psihologie etc.).</p>
<p>10. Întocmirea incorectă a documentelor incluse în dosarul de atestare</p>	<p>Dacă ne referim la expertiza dosarelor de atestare, incoerențele depistate la analiza calității întocmirii dosarelor de atestare și a tezelor de doctorat, prezentate în CNAA și substructurile sale la etapele de examinare preliminară și definitivă, sunt determinate de faptul că setul de documente privind atestarea este pregătit pentru toate etapele de examinare (unitatea primară de cercetare, seminar, CNAA) de însăși doctorand și nu de către secretarul științific – persoana responsabilă pentru procesarea dosarului la toate etapele de atestare. Analiza examinării preliminare a dosarelor de atestare relevă un șir de încălcări, precum: susținerea examenelor de doctorat în altă instituție decât aceea unde persoana respectivă și-a făcut doctoratul sau își susține teza de doctorat; expirarea termenului de valabilitate a examenelor; indicarea în lista de prezență la ședințele consiliului științific doar a persoanelor prezente, fără a se indica numele persoanelor care lipsesc și figurează în ordinul emis de CNAA; lipsa unor acte, întocmirea incorectă a proceselor verbale și a adeverințelor; tezele de doctorat se admit spre examinare în SȘP, fără avizul unității primare de cercetare – catedra, laboratorul, sectorul, secția; nominalizarea drept referenți oficiali a persoanelor care au lucrări publicate de comun cu</p>

PROBLEME	DESCRIERE
	<p>autorul tezei; în componența consiliilor științifice sunt incluse mai mult de două persoane din cadrul aceleiași unități de cercetare; consiliile științifice acceptă în anumite cazuri teze cu tematică ce repetă cercetările anterioare în domeniu; erori gramaticale și de stil în conținutul actelor din dosar etc.</p>
<p><i>11.Prezentarea sub nivel a doctoranzilor în ședința de susținere a tezei de doctorat</i></p>	<p>Aici trebuie să subliniem faptul că pretendenții, în ședința de susținere publică a tezelor de doctorat, în primul rând, în marea majoritate a cazurilor, nu răspund concret la întrebările membrilor consiliului, răspunsurile fiind generale, imprecise, departe de a demonstra o gândire analitică, emergentă, rapidă, reflexivă a pretendenților la grad științific. De multe ori întrebările însăși deja presupun răspunsul așteptat, dar și în acest caz răspunsurile nu reflectă cunoaștere, ci, mai degrabă, o „ieșire din situație”. În al doilea rând, nu se operează cu idei, opinii, ci, în special, cu structuri de conținut, <i>pretendentul prezentând teza ca atare, nu cercetarea pe care a realizat-o. Se prezintă capitolele, paragrafele, părțile componente în</i></p>

PROBLEME	DESCRIERE
	<p>general, nu teoriile, ideile, concepțiile, conceptele care au fost formulate, analizate, interpretate, dezvoltate etc. Într-o formă prea evidentă pretendenții la grad științific operează cu elementul de negație care caracterizează situația în domeniu până la includerea personală în cercetare: <i>nu corespunde, nu manifestă, nu aplică, nu sesizează, nu pot elabora, nu înțeleg</i> etc., ca apoi să opereze cu valoarea absolut pozitivă a acelorași aspecte. Reiese că acest domeniu este „dependent” în măsură foarte mare de cercetarea realizată de către doctorand. Examinarea tezei este deseori formală, un discurs-tip conținând elogiarea lucrării, câteva obiecții, apoi fraza șablon că „acestea nu diminuează valoarea lucrării” etc. La majoritatea susținerilor publice este prezent un număr foarte mic de participanți, atestându-se puține polemici științifice. La unele susțineri publice pretendenții citesc discursul; nu se fac prezentări PowerPoint, este gălăgie în sală, se atestă întârzieri ale participanților la ședința de susținere publică a tezei de doctorat etc.</p>
<p>12.Nerespectarea obiectivității expertizării în CE</p>	<p>În unele cazuri experții CNAA manifestă lipsă de obiectivitate, fiind influențai de anumite circumstanțe: faptul de a fi colegi cu pretendentul, faptul de a-l cunoaște și a-l aprecia pe conducătorul științific al pretendentului; faptul că pretendentul este un <i>om bun și bine pregătit</i></p>
<p>13.Nerespectarea confidențialității</p>	<p>Practica demonstrează, în foarte multe cazuri, lipsa confidențialității, uneori cu denaturarea informației, cu înfrumusețarea opiniilor expuse în ședință etc. Chiar se atestă și revolte ale pretendenților, care solicită „dări de seamă” din partea consultanților CNAA</p>

4.3. Performanțe profesionale

Factorii care influențează performanța resurselor umane

Performanța aparatului CNAA și a partenerilor interni este influențată de mai mulți factori:

- *Atitudinea* – performanța consultantului Direcției Atestare CNAA este rezultatul nemijlocit al atitudinii lui, influențat de abilitățile sale și de perceperea sarcinilor și obiectivelor ce-i revin. Așadar, performanța este văzută în strânsă relație cu efortul depus și abilitățile acestuia, perceperea locului și rolului funcției său în cadrul CNAA;
- *Competențele profesionale* sunt abilitățile personale ale consultantului folosite pentru îndeplinirea sarcinilor. Ele nu se schimbă prea mult într-o perioadă scurtă de timp, dar sunt dezvoltate sub influența acumulării de experiențe;
- *Trăsăturile de personalitate* ale consultantului influențează de asemenea productivitatea muncii prin atitudinea manifestată față de muncă, nivelul de responsabilitate și spiritul de activism și inițiativă al acestuia.

➤ *Principiile după care se conduc angajații Direcției Atestare CNAA în activitate sunt următoarele:*

- a) *Obiectivitate* – iau decizii în mod imparțial în baza argumentelor și faptelor concrete, astfel încât să redea cât se poate de exact corectitudinea, cât și deficiențele și neajunsurile înregistrate în dosarele de atestare;
- b) *Cooperare și comunicare continuă* – asigură un mediu cooperant și mențin relații de comunicare deschisă și permanentă între toți factorii implicați în procesul de atestare;
- c) *Respectare a demnității* – asigură un mediu în cadrul căruia este respectată demnitatea fiecărui beneficiar al serviciilor de atestare și a unui climat liber de orice manifestare și formă de umilire, amenințare sau intimidare.

III. DIRECȚIA DE ACREDITARE A ORGANIZAȚIILOR DIN SFERA ȘTIINȚEI ȘI INOVĂRII

1. CADRUL NORMATIV ÎN DOMENIUL EVALUĂRII/ACREDITĂRII: PRINCIPALELE ACȚIUNI ÎNTREPRINSE ÎN 2017

În perioada vizată, în scopul perfectării și ajustării cadrului normativ, în cadrul Direcției de evaluare și acreditare a CNAA a fost elaborat *Regulamentul cu privire la recunoașterea, clasificarea și evidența manifestărilor științifice*.

Documentul a fost pus în aplicare prin Hotărârea Comisiei de atestare a CNAA nr. AT-1/13.6 din 16 februarie 2017 și Hotărârea Comisiei de acreditare a CNAA nr. AC-1/5.1 din 02 februarie 2017 și specifică criteriile de planificare, desfășurare, predare-recepționare a rezultatelor manifestărilor științifice, organizate pe teritoriul Republicii Moldova, pentru recunoașterea și contorizarea lor în procesele de atestare și acreditare în cadrul sferei științei și inovării.

Regulamentul are drept scop unificarea cerințelor metodologice referitor la organizarea, desfășurarea, interpretarea, evidența evenimentelor cu aspect științific.

În calitate de element normativ nou, CNAA recepționează, stochează, generalizează, diseminează informația privind evenimentele științifice, întocmește și aprobă *Registrul național al manifestărilor științifice*, preconizate pentru desfășurare în anul de referință, precum și cele planificate pentru primele luni ale anului următor. Recunoașterea și contorizarea manifestărilor științifice în cadrul sferei științei și inovării, organizate de instituțiile de drept public sau privat, se face doar în cazul reflectării lor în *Registrul național al manifestărilor științifice* (planificate) și în *Registrul materialelor publicate în baza manifestărilor științifice organizate* (în cazul congreselor conferințelor, simpozioanelor științifice).

Actul este structurat în patru capitole: Dispoziții generale, Clasificarea manifestărilor științifice, Cerințele de eligibilitate, Dispoziții finale și Anexă. Anexa prevede formularul de înștiințare *privind lista manifestărilor preconizate pentru anul de referință*.

2. DATE IMPORTANTE PRIVIND ACREDITAREA ÎN 2017

2.1 Informații generale privind evaluarea/acreditarea organizațiilor din sfera științei și inovării în 2017

În anul 2017 Comisia de acreditare a organizațiilor din sfera științei și inovării a CNAA s-a întrunit în 3 ședințe separate (2 februarie, 16 martie, 5 iunie) și o ședință plenară comună cu Comisia de atestare a personalului științific și științifico-didactic a CNAA (27 aprilie).

Ca rezultat, au fost acreditate 3 organizații:

- Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău (certificat seria P nr.080);
- Institutul de Fizică Aplicată (certificat seria I nr.051);
- Instituția Medico-Sanitară Publică Institutul Mamei și Copilului (certificat seria P nr.081).

UPS „Ion Creangă” din Chișinău și IMSP Institutul Mamei și Copilului au obținut calificativul “organizație competitivă pe plan internațional (categoria B)”, iar Institutul de Fizică Aplicată – „organizație cu recunoaștere internațională (categoria A)”.

UPS „Ion Creangă” din Chișinău i s-a recunoscut competența de a realiza activități de cercetare, inovare și transfer tehnologic la 3 profiluri de cercetare, toate apreciate cu “bine”:

- *Patrimoniul istoric și cultural în context european;*
- *Bazele teoretice și aplicative ale asistenței psihologice, psihopedagogice și psihosociale a populației;*
- *Științe ale educației și formarea cadrelor didactice.*

La fel, profilul de cercetare al IMSP Institutul Mamei și Copilului – *Sănătatea mamei și copilului* – a obținut aprecierea “bine”. Performanța profilul Institutului de Fizică Aplicată – *Fizica materiei condensate, atomilor și nucleelor, fotonica, știința materialelor, electrotehnologii* – a fost apreciată ca “foarte bine”.

În ședințele Comisiei de acreditare a organizațiilor din sfera științei și inovării a CNAA 6 organizații au raportat privind realizarea *Planului de acțiuni în vederea eficientizării activității de cercetare*:

1. Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”;
2. Academia de Administrare Publică;
3. Institutul de Cercetări Juridice și Politice;
4. Instituția Publică Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare;
5. Institutul de Neurologie și Neurochirurgie;
6. Universitatea Liberă Internațională din Moldova.

Institutul Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară a solicitat Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare acreditarea pe profilul de cercetare *Tehnologii în zootehnie și medicină veterinară*, dosarul de acreditare al institutului fiind înregistrat la CNAA cu nr. 02-105 la 05.04.2017. În consecință, CNAA a creat și aprobat componența Comisiei de evaluare a Institutului Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară (Hotărârea nr.ȘP-1/2 din 27.04.2017). Institutul a achitat plata pentru serviciile de evaluare și acreditare științifică în sumă de 14000 MDL la 30.06.2017. Comisia specializată de evaluare (CSE) respectivă a activat pe parcursul lunilor mai-iunie 2017, cu elaborarea Avizului de evaluare. Membrii CSE au fost remunerați, în conformitate cu actele normative în vigoare.

În 2017 și ÎS Institutul de Tehnică Agricolă “Mecagro” a solicitat CNAA acreditarea pe profilul de cercetare *Tehnologii și mijloace tehnice pentru sectorul alimentar*. CNAA a creat și aprobat componența Comisiei de evaluare a ÎS Institutul de Tehnică Agricolă “Mecagro” (Hotărârea nr.AC-1/5.2 din 02.02.2017). Institutul a achitat plata pentru serviciile de evaluare și acreditare științifică în sumă de 14000 MDL la 09.06.2017. Dosarul de acreditare al institutului a fost înregistrat la CNAA cu nr. 02-172 la 20.06.2017.

Procedura de evaluare atât a Institutului Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară, cât și a ÎS Institutul de Tehnică Agricolă “Mecagro” a fost sistată din cauza expirării mandatului Comisiei de acreditare și Comisiei de atestare ale CNAA la 14.06.2017. Totodată, prin *Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative* Nr.190 din 21 septembrie 2017 (publicată: Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 364-370 (6287-6293) din 20 octombrie 2017, art.624) procedura de acreditare a organizațiilor din sfera științei și inovării este anulată. Aceasta va fi înlocuită cu un „proces de evaluare complexă a capacităților organizațiilor din domeniile cercetării și inovării și ale personalului științific și științifico-didactic al acestora de a activa în vederea misiunii asumate, organizat de către Agenția Națională de Asigurare a calității în Educație și Cercetare” (art.30).

Alte 11 organizații din sfera științei și inovării, planificate pentru a trece procedura de acreditare în 2017, nu au depus dosarele de acreditare (Tab. 1). Lista integrală a organizațiilor din sfera științei și inovării, a căror certificate de acreditare au expirat în 2017, este prezentată în Anexa 1. La începutul anului 2017 ea a fost publicată pe site-ul CNAA (<http://www.cnaa.md/dispositions/2017/03012017/>).

Se știe că unele dintre ele, așa ca Universitatea Tehnică a Moldovei, Muzeul Național de Istorie a Moldovei, Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, au finalizat elaborarea Raportului de autoevaluare și, potențial, ar putea depune oficial solicitarea pentru acreditare, dacă procedura de evaluare/acreditare ar fi reluată.

Tabelul 1. Lista organizațiilor incluse în planul de activitate al CNAA, compartimentul acreditare, pentru 2017, care nu au depus dosarul de acreditare

Nr.	Organizația	Termenul de valabilitate al certificatului de acreditare
1.	Universitatea de Stat din Moldova	22 iulie 2016
2.	Institutul de Cercetări Științifice în Construcții „INCERCOM” Î.S.	22 iulie 2016
3.	Universitatea Agrară de Stat din Moldova	13 ianuarie 2017
4.	Grădina Botanică (Institut)	26 ianuarie 2017

5.	Institutul de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului „Nicolae Dimo”	26 ianuarie 2017
6.	Universitatea Tehnică a Moldovei	31 mai 2017
7.	Muzeul Național de Istorie a Moldovei	28 iunie 2017
8.	Institutul de Relații Internaționale din Moldova	2 octombrie 2017
9.	Instituția Publică Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selecția”	2 octombrie 2017
10.	Institutul de Istorie	21 decembrie 2017
11.	Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport	21 decembrie 2017

Din cauza expirării mandatului Comisiei de acreditare, nu au reușit să raporteze privind realizarea *Planului de acțiuni în vederea eficientizării activității de cercetare* următoarele organizații, incluse în planul de activitate al CNAA pentru 2017:

1. Universitatea Slavonă;
2. Universitatea Cooperatist-Comercială din Moldova;
3. Institutul Național de Cercetări Economice.

2.2. Date privind organizațiile din sfera științei și inovării acreditate în 2017

Institutul de Fizică Aplicată (IFA)

IFA a fost acreditat pentru prima dată în anul 2006, în baza rezultatelor obținute în perioada 2000-2004, institutul propunând pentru acreditare 3 profiluri de cercetare:

- *Fizica materiei condensate, atomilor, nucleelor și tehnologii ale materialelor și dispozitivelor semiconductoare, inclusiv nanotehnologii;*
- *Electro- și termofizica proceselor de transfer și tehnologii de prelucrare a materialelor;*
- *Fizica și tehnologiile materialelor necristaline și dispozitivelor fotonice și optoelectronice.*

În anul 2012 IFA a fost acreditat pentru perioada 2006-2010, cu obținerea calificativului “organizație cu recunoaștere internațională” (categoria A); cele 2 profiluri de cercetare înaintate pentru acreditare au fost apreciate cu „bine”:

- *Fizica materiei condensate și nucleare, știința materialelor, dispozitive fotonice și optoelectronice;*
- *Electro- și termofizica proceselor de transfer, tehnologii de prelucrare a materialelor și a produselor alimentare.*

În anul 2017 IFA a fost acreditat pentru a III- a dată, în baza activității din anii 2012-2016. Precum a fost menționat anterior, institutul a obținut calificativul “organizație cu recunoaștere internațională” (categoria A), iar unicul profil propus spre acreditare (*Fizica materiei*

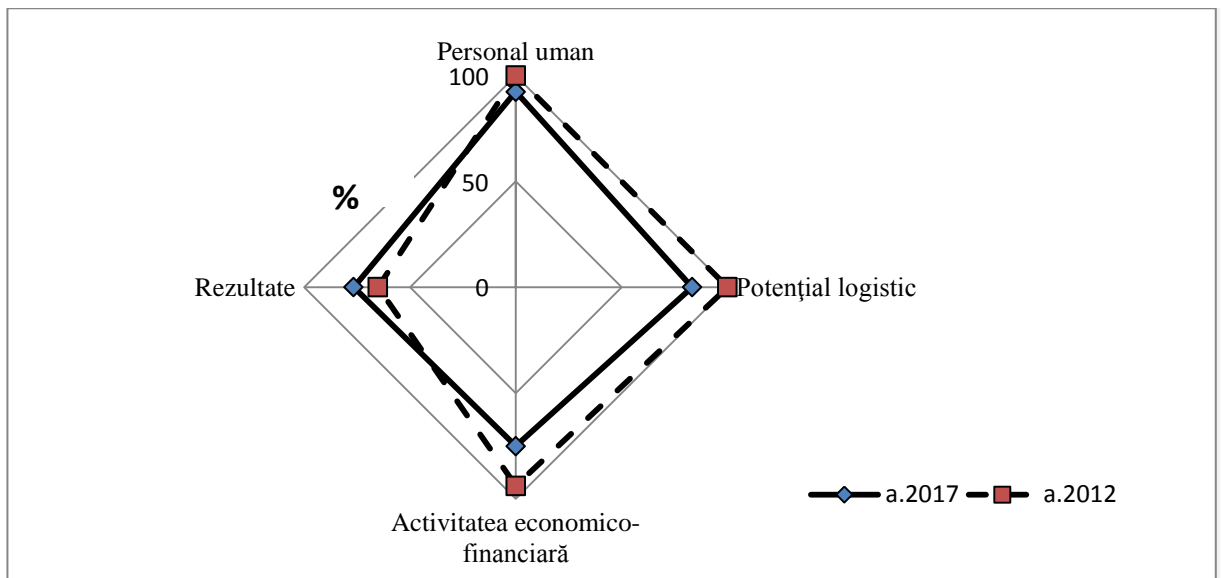
condensate, atomilor și nucleelor, fotonica, știința materialelor, electrotehnologii) – aprecierea “foarte bine”. Conform punctajului total acumulat în ciclul III al acreditării științifice, IFA s-a clasat pe locul 2 în ratingul institutelor de cercetare din domeniul științelor exacte (Tab. 2).

Tabelul 2. Ratingul institutelor de cercetare din domeniul științelor exacte

D	Instituția	Cat.	Punctaj			
			Total din 1000p.	Capacitatea instituțională	Rezultate și eficiență	Suplimentar, acordat CSE
<i>Ciclul II de acreditare (din a.2010)</i>						
1	Institutul de Inginerie Electronică și Nanotehnologii „D. Ghițu”	A	882	270	532	80
2	Institutul de Matematică și Informatică	A	848	265	506*	77
3	Institutul de Fizică Aplicată	A	806	295	451*	60
4	Institutul de Energetică	B	745	245	432	68
5	Institutul de Geologie și Seismologie	B	589	235	354	0
6	Î.S. Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale	C	452	210	242	0
<i>Ciclul III de acreditare (din a.2015)</i>						
1	Institutul de Matematică și Informatică	A	907	235	590	82
2	Institutul de Fizică Aplicată	A	851	255	533	63
3	Institutul de Inginerie Electronică și Nanotehnologii „D. Ghițu”	A	789	260	529	0
4	Institutul de Geologie și Seismologie	B	687	225	411	51
5	Institutul de Energetică	B	620	200	384	36

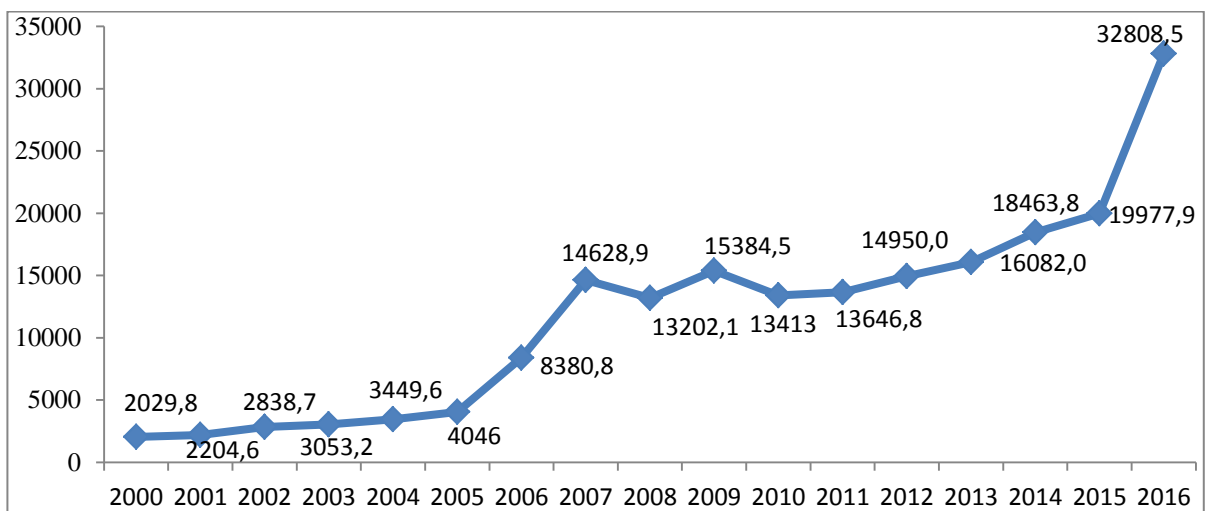
La acreditarea 2017 capacitate instituțională a IFA s-a micșorat la toate compartimentele, comparativ cu acreditarea 2012: personalul uman – 92,3% din punctajul maxim atribuit vs 100%, potențialul logistic – 83,3% vs 100%, activitatea economico-financiară – 75% vs 93,8% (Fig. 1).

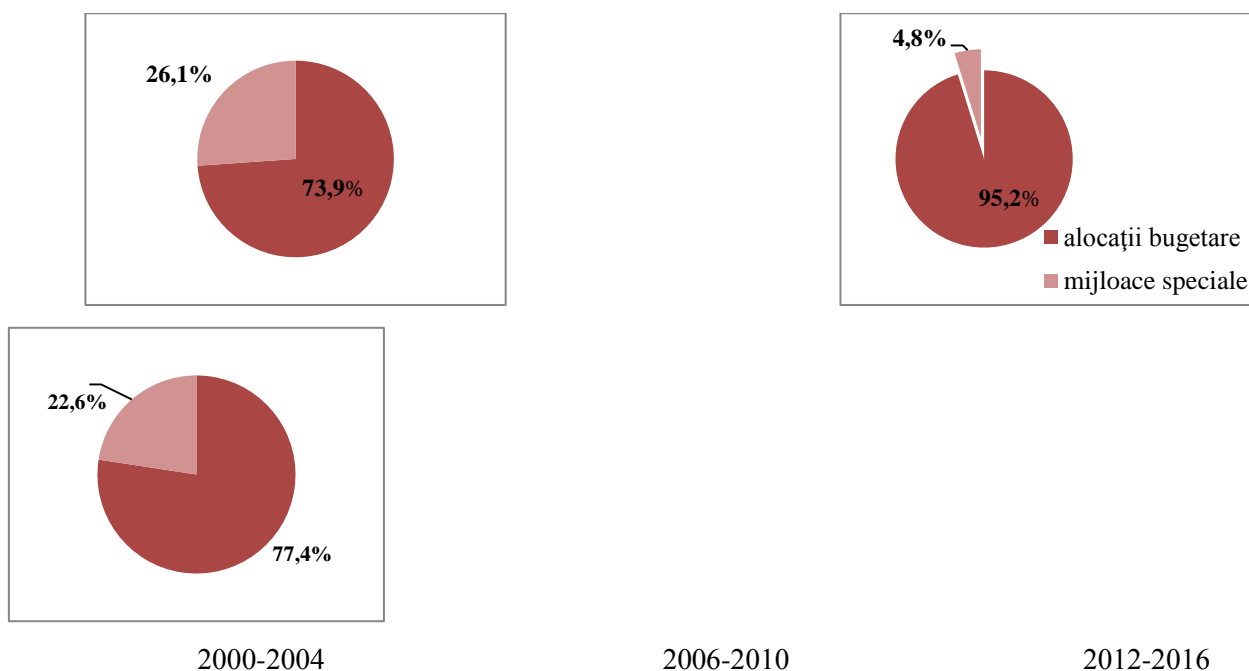

Figura 1. Analiza comparativă a punctajului acumulat (în % din punctajul maxim acordat) la acreditarea din anul 2012 și cea din 2017 de către IFA, la nivel de instituție

De accentuat că volumul de finanțare destinat activităților științifice ale IFA în perioada 2012-2016 a sporit impresionant – de la cca 15 mln MDL în 2012 până la cca 32,8 mln MDL în 2016, cu o pondere medie a mijloacelor speciale de 22,6% (în cazul excluderii surselor provenite din darea în arendă a încăperilor – 18,4%) (Fig. 2, 3). Totuși, în perioada 2012-2016 IFA a investit doar 7,6% din bugetul său (indiferent de sursa finanțării) în scopul achiziționării de echipament științific, școlarizare, delegare, manifestări științifice, pe când în perioada 2006-2010 – 23%, respectiv, a scăzut ponderea echipamentului procurat pe durata ultimilor 5 ani (reieșind din cost) - de la 65,8% în 2012 la 14% în 2017, și valoarea echipamentului per unitate de cercetător.

Figura 2. Dinamica surselor de finanțare ale IFA destinate activităților științifice pe anii 2000-2016, mii lei

Figura 3. IFA – dinamica ponderii mijloacelor financiare bugetare și a celor speciale în diverse perioade

Profilul de cercetare acreditat al IFA s-a clasat pe locul II în ratingul profilurilor de cercetare similare (Tab. 3).

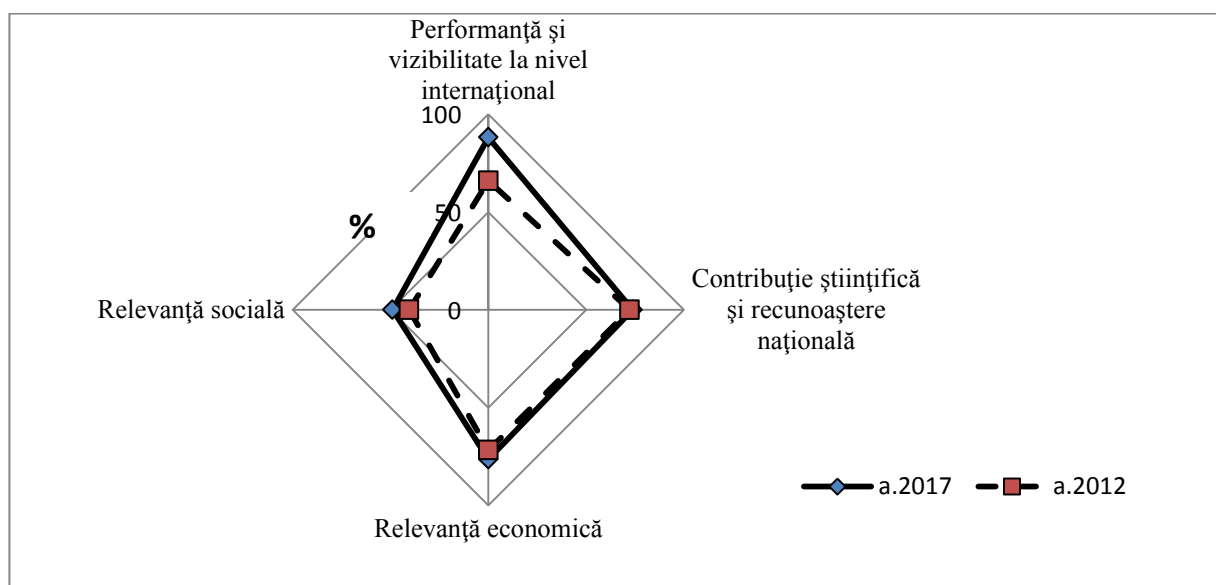
Tablelul 3. Ratingul profilurilor de cercetare din domeniul științelor exacte, ciclul III de acreditare (din a.2015)

D	Profilul/Instituția	Punctaj (din 700 de puncte)				
		Total	II*	III	IV	V
1	<i>Matematică și informatică / IMI</i>	590 <i>Foarte bine</i>	246	109	76	75
2	<i>Fizica materiei condensate, atomilor și nucleelor, fotonica, știința materialelor, electrotehnologii / IFA</i>	533 <i>Foarte bine</i>	235	96	153	49
3	<i>Fizica și nanotehnologiile materialelor, ingineria electronică / IEN</i>	529 <i>Foarte bine</i>	230	84	154	61
4	<i>Geologie regională și seismologie/ IGS</i>	411 <i>Bine</i>	190	69	83	69
5	<i>Inginerie și tehnologii întru eficientizarea complexului energetic / IE</i>	384 <i>Bine</i>	141	58	129	56

Notă: aici și mai departe – * II – Performanță și vizibilitate la nivel internațional, III – Contribuție

științifică și recunoaștere națională, IV – Relevanță economică, V – Relevanță socială (compartimente ale evaluării)

Figura 4 relevă avansarea netă a IFA la compartimentul „Performanță și vizibilitate la nivel internațional” în perioada 2012-2016, acumulând 88,1% din punctajul maxim atribuit la acreditarea din 2017, comparativ cu 65,9% în 2012. Astfel, IFA, în ciclul III de acreditare, s-a remarcat prin numărul de articole publicate în reviste ISI: 0,77 articole//unitate de cercetător/an; pentru comparație, ale organizații din sfera științei și inovării de categoria A – Institutul de Inginerie Electronică și Nanotehnologii „D. Ghițu” – 0,363, Institutul de Matematică și Informatică – 0,35, Institutul de Chimie – 0,33, Institutul de Cardiologie – 0,023. De notat că 15% din articolele menționate ale IFA au fost publicate în revista IFA “Elektronnaya obrabotka materialov”. Versiunea în limba engleză a acestei reviste – “Surface Engineering and Applied Electrochemistry” – este editată de Publishing House Allerton Press, Inc., cu participarea MAIK "Nauka/ Interperiodica", și distribuită de Springer.

Figura 4. Analiza comparativă a punctajului acumulat (în % din punctajul maxim acordat) la acreditarea din anul 2012 și cea din 2017 de către IFA la nivel de profil de cercetare

Indicatorii de performanță ai IFA sunt prezentați în Anexa 2. IFA a pregătit un raport succint în limba engleză privind performanța științifică în perioada 2012-2016, plasat pe site-ul CNAA la adresa <http://www.cnaa.md/files/dispositions/2011/15062011/15062011/institute-of-applied-physics.pdf>.

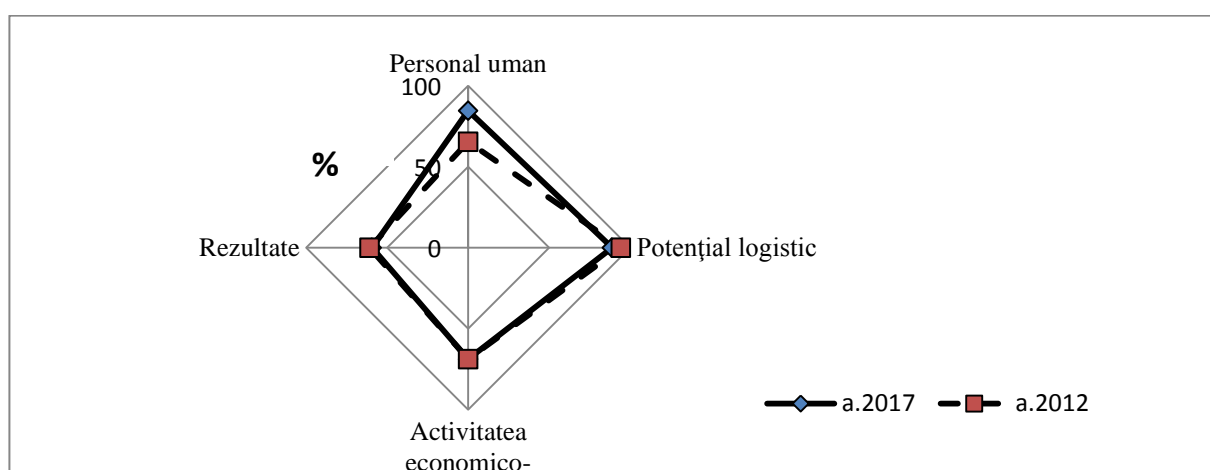
Instituția Medico-Sanitară Publică Institutul Mamei și Copilului

La a III-a acreditare, Institutul Mamei și Copilului și-a păstrat categoria (B) la nivel de organizație și aprecierea la nivel de profil științific (Bine). În ratingul institutelor de cercetare din domeniul științelor medicale, el a depășit IMSP Institutul Oncologic, în comparație cu ciclul II de acreditare, dar nu atât pe seama îmbunătățirii evidente a propriei performanțe, cât pe seama scăderii considerabile a punctajului acumulat de Institutul Oncologic (Tab. 4). La moment ratingul nu include Institutul de Neurologie și Neurochirurgie și IMSP Spitalul Clinic Republican, ambele fiind acreditate în 2014, respectiv, ciclul II al acreditării.

Tabelul 4. Ratingul institutelor de cercetare din domeniul științelor medicale (din 1000 de puncte)

RD	Instituția	Cat.	Punctaj			
			Total	Capacitatea instituțională de cercetare	Rezultate și eficiență	Suplimentar, acordat CSE
Ciclul II de acreditare (din a.2010)						
1	IMSP Institutul de Cardiologie	A	768	285	413	70
2	Centrul Național de Sănătate Publică	B	726	210	481	35
3	IMSP Institutul Oncologic	B	717	270	382	65
4	IMSP Institutul de Cercetări Științifice în domeniul Ocrotirii Sănătății Mamei și Copilului	B	716	225	426	65
5	Institutul de Neurologie și Neurochirurgie	B	655	235	372	48
6	IMSP Institutul de Ftiziopneumologie „Ch. Draganiuc”	B	590	195	341	54
7	IMSP Spitalul Clinic Republican	B	560	195	324	41
Ciclul III de acreditare (din a.2015)						
1	IMSP Institutul de Cardiologie	A	794	270	452	72
2	Centrul Național de Sănătate Publică	A	730	225	451	54
3	IMSP Institutul Mamei și Copilului	B	727	245	416	66
4	IMSP Institutul Oncologic	B	675	235	379	61
5	IMSP Institutul de Medicină Urgentă	B	650	200	391	59
6	IMSP Institutul de Ftiziopneumo-	B	627	235	357	35

Sporirea capacității instituționale a Institutul Mamei și Copilului în perioada 2012-2016 se datorează îmbunătățirii indicatorilor la compartimentul „Potențialul uman” (Fig. 5): la acreditarea din 2012 institutul a acumulat 65,4% din punctajul maxim atribuit, iar la cea din 2017 – 84,6%.

Figura 5. Analiza comparativă a punctajului acumulat (în % din punctajul maxim acordat) la acreditarea din anul 2012 și cea din 2017 de către Institutul Mamei și Copilului, la nivel de instituție

Profilul de cercetare al Institutului Mamei și Copilului și-a menținut poziția a 3-a în ratingul profilurilor de cercetare ale organizațiilor din domeniul științelor medicale (Tab. 5), însă punctajul acumulat la acreditarea din 2017 a fost puțin mai mic comparativ cu cel din 2012 – 416 vs 426.

Analiza comparativă a indicatorilor de performanță din perioada 2006-2010 (acreditarea 2012) și 2012-2016 (acreditarea 2017) denotă o creștere evidentă a numărului de publicații/cercetător, inclusiv articole în reviste științifice editate peste hotare per cercetător (Tab. 6), însă o descreștere vizibilă a numărului de brevete obținute/cercetător și numărului de acte normative, tehnice, softuri, protocoale clinice, etc./cercetător. Resursele financiare destinate activităților științifice au scăzut în timp – de la în medie 5441 mii MDL/an în 2006-2010 până la 4664,5 mii MDL/an în 2012-2016, ceea ce s-a reflectat negativ asupra capacității de procurare a utilajului.

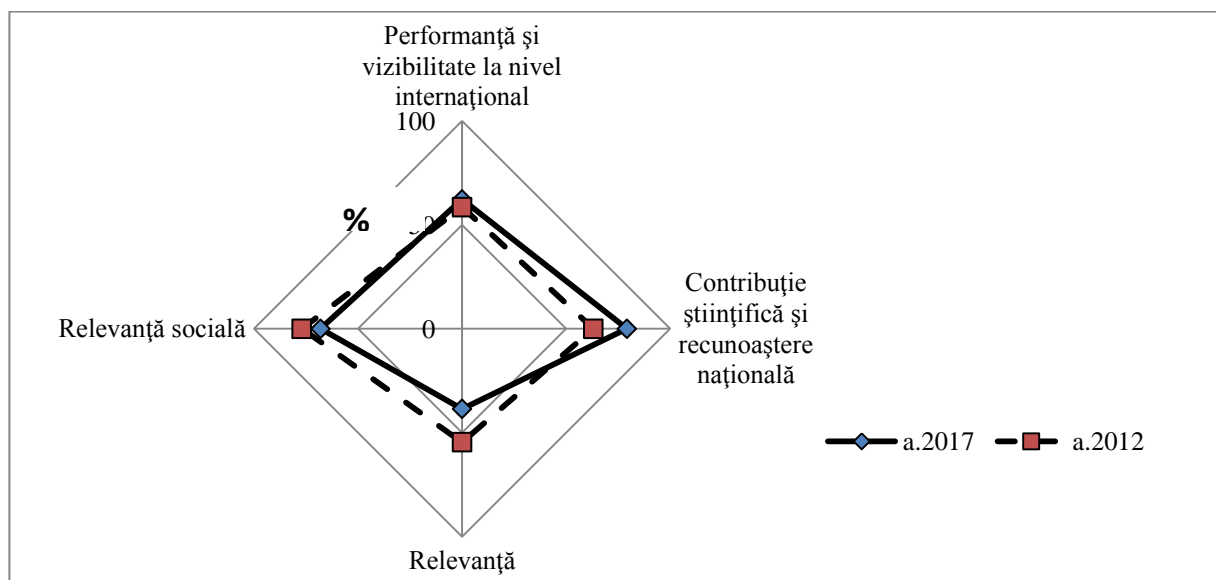
Tabelul 5. Ratingul profilurilor de cercetare ale organizațiilor din domeniul științelor medicale (din 700 de puncte), ciclul III de acreditare (din a.2015)

D	Profilul/Instituția	Punctaj				
		Total	II	III	IV	V
1	<i>Cardiologie / IMSP</i> Institutul de Cardiologie	452 <i>Bine</i>	180	80	130	62
2	<i>Igienă și epidemiologie/</i> Centrul Național de Sănătate Publică	451 <i>Bine</i>	172	99	102	78
3	<i>Sănătatea mamei și copilului/</i> IMSP Institutul Mamei și Copilului	416 <i>Bine</i>	168	103	77	68
4	<i>Medicină de urgență/</i> IMSP Institutul de Medicină Urgentă	391 <i>Bine</i>	157	86	90	58
5	<i>Oncologie și hematologie/</i> IMSP Institutul Oncologic	379 <i>Bine</i>	130	91	97	61
6	<i>Ftiziopneumologie /</i> IMSP Institutul de Ftiziopneumologie „Ch.Draganiuc”	357 <i>Bine</i>	165	65	75	52

Tabelul 6. Dinamica indicatorilor de performanță ai IMSP Institutul Mamei și Copilului

Indicatorul	Acreditarea 2012	Acreditarea 2017
Unități de cercetător	34	37,2
Ponderea cercetătorilor cu grade științifice (%)	50,0	56%
Ponderea cercetătorilor cu vârsta <35 ani (%)	21,5	22%
Grade științifice obținute	8 (DR)	9(3DH/6DR)
Finanțare (mii lei/an)	5441,0	4664,5
Ponderea mijloacelor financiare extrabugetare (%)	46,1	50,1
Ponderea utilajului cu uzura <5ani (%)	65,4	22,8
Publicații per cercetător	2,25	3,88
Articole în reviste științifice per cercetător	1,25	2,81
Articole în reviste științifice editate peste hotare per cercetător	0,06	0,32
Articole în reviste științifice ISI per cercetător	0,0006	0,038
Brevete obținute per cercetător	0,04	0,016
Acte normative, tehnice, softuri, protocoale clinice etc. per cercetător	0,99	0,18

În ansamblu, în perioada 2012-2016 instituția a avansat doar la compartimentul “Contribuție științifică și recunoaștere națională”: punctajul acumulat la acreditarea 2017 a fost de 79,3%, comparativ cu 63,1% – la acreditarea 2012. Însă, aproximativ în aceeași măsură, a descrescut relevanța economică: 38,5% din punctajul maxim atribuit la acest compartiment la acreditarea 2017, comparativ cu 54,5% la acreditarea 2012 (Fig. 6).

Figura 6. Analiza comparativă a punctajului acumulat (în % din punctajul maxim acordat) la acreditarea din anul 2012 și cea din 2017 de către IMSP Institutul Mamei și Copilului la nivel de profil de cercetare

Mai detaliat indicatorii de performanță ai IMSP Institutul Mamei și Copilului sunt prezentați în Anexa 2.

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

În ciclul III de acreditare UPS „I. Creangă” din Chișinău a înaintat spre acreditare tradițional 3 profiluri științifice, modificând denumirea profilului “Psihologia personalității, dezvoltării și educației” în “Bazele teoretice și aplicative ale asistenței psihologice, psihopedagogice și psihosociale a populației” (în ciclul I al acreditării acest profil se intitulă “Bazele teoretice și aplicative ale formării profesionale a psihologilor”). Universitatea a elaborat raportul de autoevaluare pentru perioada 2011-2015, etapa de evaluare fiind finalizată la sfârșitul anului 2016. La prima ședință din 2017 a Comisiei de acreditare a CNAA universitatea a fost acreditată.

Conform rezultatelor ciclului II de acreditare, UPS „I. Creangă” din Chișinău se plasa pe locul 9 în ratingul instituțiilor de învățământ superior (Tab. 7).

Tabelul 7. Top 10 poziții în ratingul instituțiilor de învățământ superior (din 1000 de puncte) la 1 ianuarie 2015

RD	Instituția	Cat.	Punctaj			
			Total	Capacitate instituțională de cercetare	Rezultate și eficiență	Suplimentar, acordat CSE
1	Universitatea Tehnică a Moldovei, 2012**	A	893	270	542	81
2	Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”, 2011	A	839	285	478	76
3	Universitatea de Stat din Moldova, 2011	A	796	270	454	72
4	Academia de Studii Economice a Moldovei, 2013	A	758	255	447	56
5	Universitatea Agrară de Stat din Moldova, 2011	B	739	285	412	42
6	Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, 2012	B	726	230	443	53
7	Universitatea Liberă Internațională din Moldova, 2014	B	719	255	411	48
8	Universitatea Cooperatist - Comercială din Moldova, 2014	B	716	250	413	53
9	Universitatea Pedagogică de Stat „I. Creangă” din Chișinău, 2011	B	694	235	408	51
10	Academia de Administrare Publică, 2014	B	654	185	421	48

Notă: ** - anul acreditării științifice

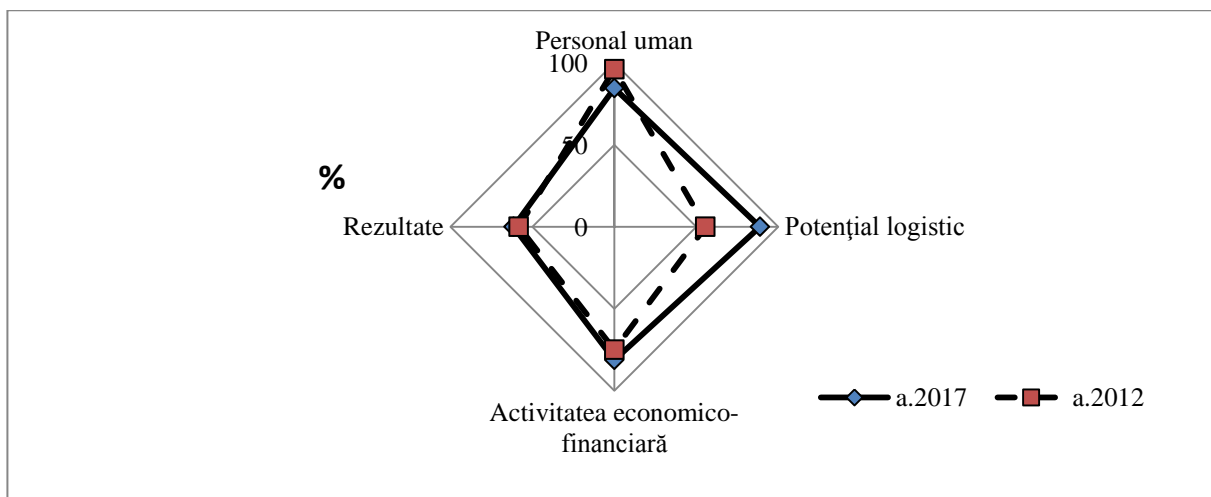
Deoarece ciclul III al acreditării științifice a fost perturbat, un eventual rating al instituțiilor de învățământ superior la 1 ianuarie 2018 este irelevant (Tab. 8). La acreditarea din 2017 UPS „I. Creangă” din Chișinău a acumulat un punctaj mai mare atât la compartimentul “Capacitate instituțională de cercetare”, cât și în medie per profil de cercetare.

Tabelul 8. Instituțiile de învățământ superior acreditate în ciclul III al acreditării (din 2015)

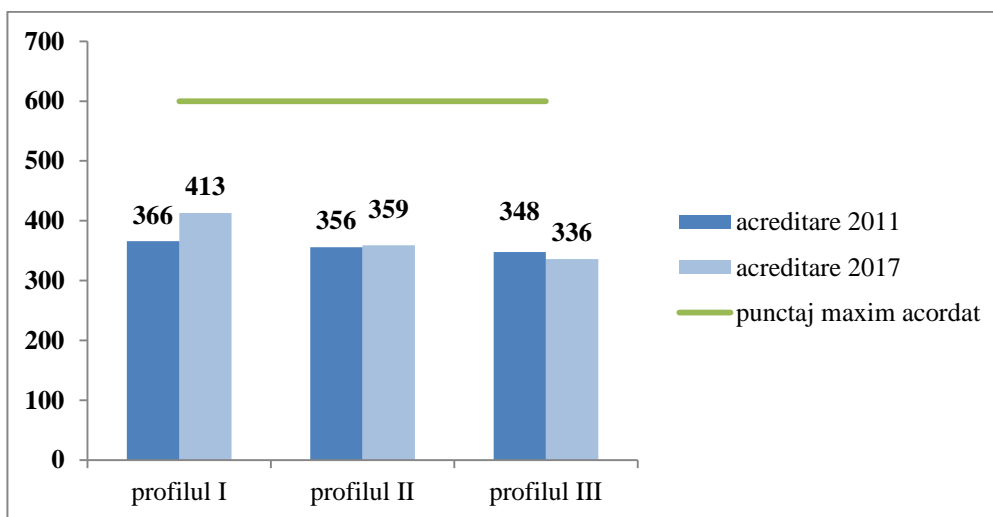
RD	Instituția	Cat.	Punctaj (din 1000 puncte)			
			Total	Capacitate instituțională de cercetare	Rezultate și eficiență	Suplimentar, acordat CSE
1	Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”, 2016	A	778	275	432	71
2	Universitatea Pedagogică de Stat „I. Creangă” din Chișinău, 2017	B	741	255	431	55
3	Universitatea Academiei de Științe a Moldovei, 2016	B	677	255	372	50
4	Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, 2016	B	621	230	345	46
5	Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „C. Stere”, 2015	B	616	230	362	24
6	Universitatea de Stat din Comrat, 2015	C	507	165	332	10

Analiza mai detaliată a punctajului acumulat la nivel de instituție denotă sporirea semnificativă a resurselor logistice în perioada 2012-2016: dacă la acreditarea din 2012 universitatea a acumulat la compartimentul „Potențial logistic” doar 55,6% din punctajul maxim acordat, atunci la cea din 2017 – 88,9% (Fig. 7). Așa, costul echipamentului pe unitate de cercetător/an în perioada 2012-2016 a constituit 33,4 mii MDL, comparativ cu 7,3 mii MDL în 2006-2010. Ponderea investițiilor în fonduri fixe și infrastructura de cercetare în suma totală a alocațiilor pentru sfera științei și inovării în 2012-2016 a constituit 31,6%. Cota alocațiilor pentru sfera științei și inovării în bugetul total al universității a rămas aceeași – 4%, însă a crescut ponderea mijloacelor speciale în bugetul total al instituției – 26,5% în 2012-2016, comparativ cu 16,7% în 2006-2010.

Figura 7. Analiza comparativă a punctajului acumulat (în % din punctajul maxim acordat) la acreditarea din anul 2012 și cea din 2017 de către UPS „I. Creangă” din Chișinău la nivel de instituție

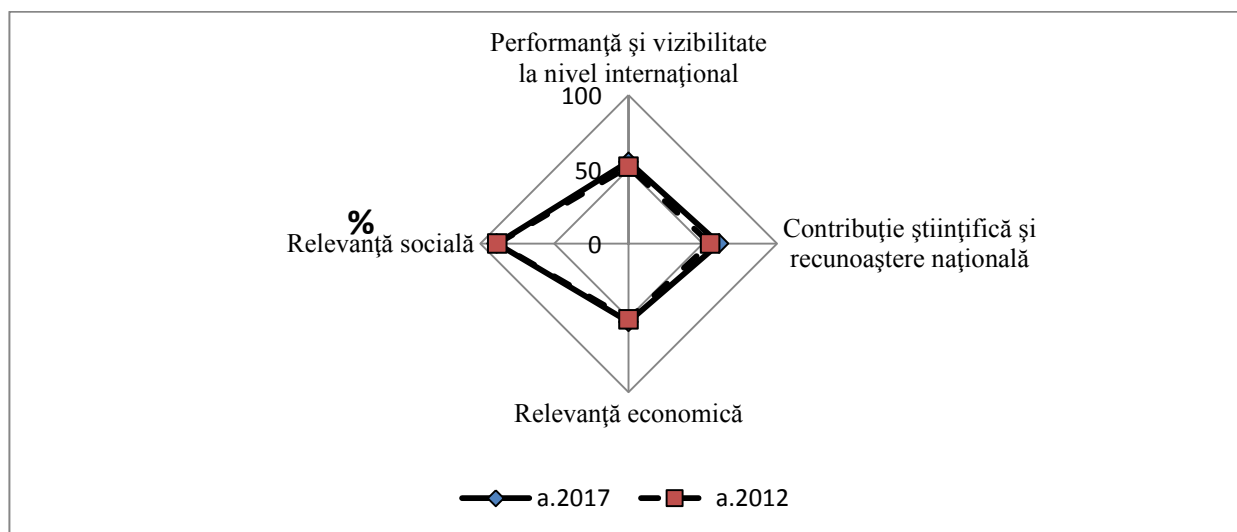
De menționat că acreditarea 2017 a demonstrat o discrepanță mai mare între profilurile de cercetare, comparativ cu acreditarea 2011 (Fig. 8). Astfel, creșterea punctajului mediu per profil de cercetare (408 versus 431; punctajul a fost recalculat pentru maximum de 700 puncte, pentru a putea compara performanța instituțiilor de învățământ superior indiferent de profilul de cercetare – în științe reale sau socio-umaniste) se datorează, de fapt, sporirii performanței științifice a profilului *Patrimoniul istoric și cultural în context european*.

Figura 8. Punctajul comparativ acumulat de profilurile de cercetare ale UPS „I. Creangă” din Chișinău la acreditările din anul 2011 și 2017 (profilul I – *Patrimoniul istoric și cultural în context european*; profilul II - *Științe ale educației și formarea cadrelor didactice*, profilul III - *Bazele teoretice și aplicative ale asistenței psihologice, psihopedagogice și psihosociale a populației*)

Figura 9 denotă că atât la acreditarea din 2017, cât și la cea din 2012, la nivel de profiluri de

cercetare sunt mai intense acele activități, care au relevanță socială (peste 88% din punctajul maxim atribuit).

Figura 9. Analiza comparativă a punctajului acumulat (în % din punctajul maxim acordat) la acreditarea din anul 2012 și cea din 2017 de către UPS „I. Creangă” din Chișinău, în medie per profil de cercetare

Indicatorii de performanță ai UPS „I. Creangă” din Chișinău sunt detaliat prezentați în Anexa 2. Universitatea a pregătit un raport succint în limba engleză privind performanța științifică în perioada 2011-2015, plasat pe site-ul CNAA la adresa: <http://www.cnaa.md/files/dispositions/2011/15062011/15062011/state-pedagogical-university-ion-creanga-from-chisinau.pdf>

3. MENȚINEREA BAZELOR DE DATE ÎN DOMENIU

DEA este responsabilă de menținerea a 3 baze de date:

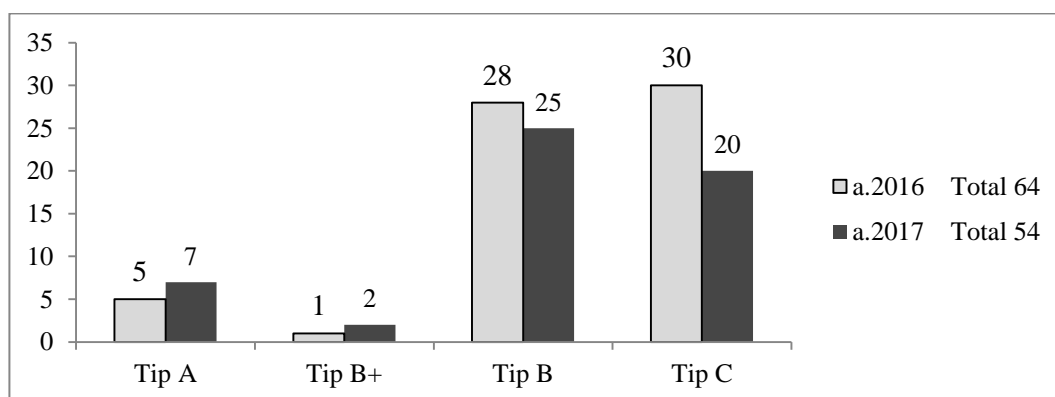
- Registrul organizațiilor din sfera științei și inovării acreditate de CNAA;
- Registrul revistelor științifice clasificate;
- Registrul manifestărilor științifice organizate în Republica Moldova

Registrul organizațiilor din sfera științei și inovării acreditate de CNAA în 2015-2017 include 24 de entități, dintre care 10 institute de cercetare ale AȘM, 6 instituții de învățământ superior și 8 institute de cercetare ramurale, subordonate Ministerului Educației, Culturii și Cercetării și Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Ministerului.

Pe parcursul anului 2017, conform *Regulamentului de evaluare, clasificare și monitorizare a revistelor științifice* (aprobat la 25.06.2015 și modificat la 17.12.2015), a continuat etapa a treia de evaluare, clasificare și monitorizare a revistelor științifice din Republica Moldova. În cazul evaluării cu succes a revistei, aceasta obține statutul de publicație științifică de profil.

În anul de referință, au fost emise 5 hotărâri (№ 50 din 28.02.2017, № 66 din 28.02.2017, № 93 din 18.07.2017, № 158 din 26.10.2017, № 169 din 21.12.2017), în baza cărora Direcția de evaluare și acreditare a CNAA ține evidența *Registrului național al revistelor științifice de profil*. Potrivit rezultatelor evaluării, revistele au fost repartizate pe patru categorii (Tip A, Tip B+, Tip B, Tip C).

La finele anului 2017, registrul nominalizat număra 54 de reviste științifice, inclusiv 7 de Tip A, 2 – Tip B+, 25 – tip B și restul (20) – de Tip C (Fig. 10). Este important de menționat că 13% din revistele științifice editate în Moldova, plasate în Tip A, au fost indexate în bazele de date Thompson-ISI și Scopus și cca 50% de publicații științifice, plasate în Tip B+ și Tip B, au fost preluate în alte baze de date internaționale.

Figura 10. Distribuția comparativă a revistelor științifice de profil (a.2016 și a.2017)

În comparație cu anul precedent, numărul total de reviste evaluate s-a diminuat cu 10. În anul 2017 au fost excluse din registru 14 reviste (din cauza nerespectării condițiilor editării, detectării plagiatului, neprezentării dosarului pentru acreditare, etc.), dar și-au restabilit statutul de publicație științifică altele 3 (*Economie și Sociologie, Revistă de Științe Socioumane, Studia Universitatis Moldaviae, Seria Științe Exacte și Economice*).

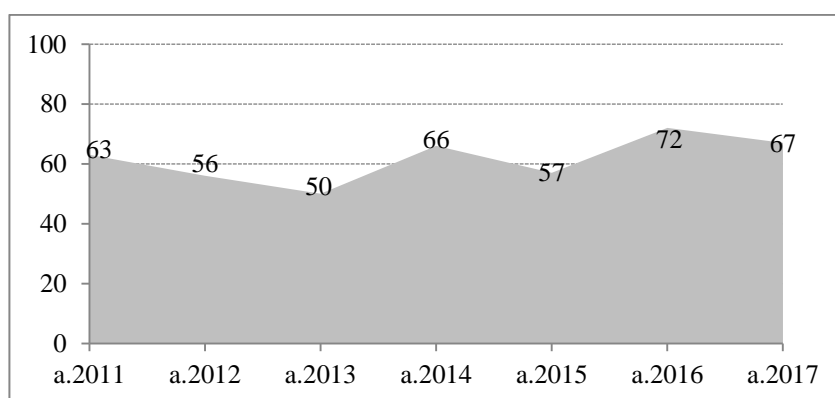
Este îmbucurător faptul că lista revistelor din registru a fost completată cu una nouă – *Acta et Commentationes, seria Științe ale Educației*, care a obținut statut de publicație științifică de profil în domeniul *științe ale educației*.

Pe parcursul anului 2017 s-a înregistrat o dinamică pozitivă privind calitatea publicațiilor periodice. În acest sens, 9 reviste au fost promovate într-o categorie superioară. Astfel, *Computer Science Journal of Moldova* a avansat de la Tip B+ la Tip A, revista *Problemele Energeticii Regionale* – de la Tip B la Tip A. În lista publicațiilor Tip B+ din Tip B au trecut *Intertext* și *Moldovan Medical Journal*, iar din categoria C în B au avansat 5 reviste: *Plural. History. Culture. Society, Revista Institutului Național al Justiției, Moldovan Journal of Health Sciences, Știința Culturii Fizice și Revista științifico-practică „Psihologie”*.

Cu toate acestea, unele publicații periodice (5) – *Moldavian Journal of the Physical Sciences*, *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe Medicale*, *Intellectus*, *Medicina Stomatologică* și *Revista Botanică*, au suportat regrese, decăzând din lista revistelor de categoria B în cea de Tip C.

Registrul național al manifestărilor științifice, preconizate pentru anul 2017, a fost elaborat la începutul anului în baza datelor prezentate de către 41 de organizații din sfera științei și inovării, dintre care 16 instituții de învățământ superior, 12 institute ale AȘM și 13 institute de cercetare ramurale.

Menționăm implicarea activă a organizațiilor științifice în completarea registrului nominalizat, lucru confirmat de faptul că cca 55-75% dintre instituții anual prezintă informația la solicitarea CNAA (Fig.11).

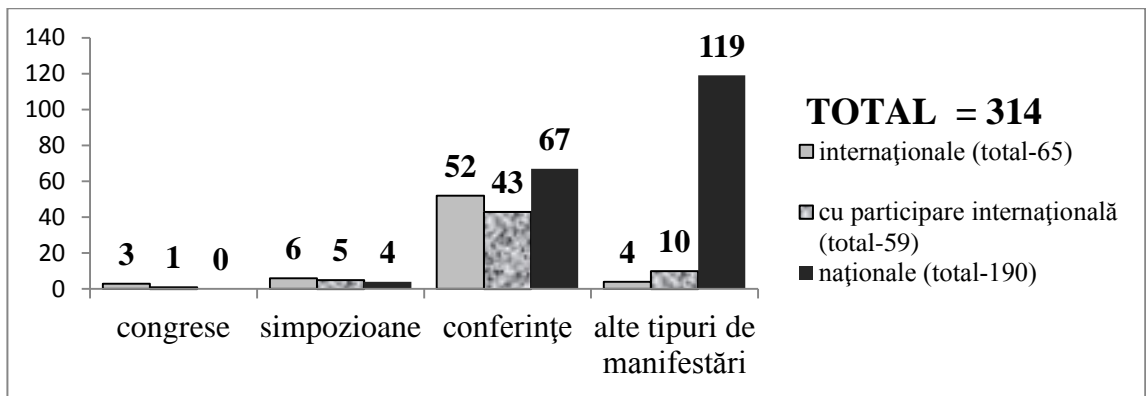

Figura 11. Cota organizațiilor acreditate care au participat în completarea *Registrului național al manifestărilor științifice* (anii 2011-2017)

Manifestările științifice, preconizate a fi desfășurate în 2017, au fost plasate pe site-ul CNAA (<http://www.cnaa.md/conference/>), fiind distribuite pe 4 compartimente de bază:

- I. Congrese, simpozioane, conferințe internaționale;
- II. Congrese, simpozioane, conferințe cu participare internațională;
- III. Congrese, simpozioane, conferințe naționale;
- IV. Alte tipuri de manifestări (seminare, mese rotunde, colocvii, cursuri, expoziții etc.).

În total, pentru anul 2017, au fost planificate 314 de manifestări științifice, inclusiv 4 congrese, 15 simpozioane, 162 de conferințe științifice și 133 de manifestări de alte tipuri (Fig. 12).

Figura 12. Distribuția manifestărilor științifice planificate pentru a.2017

Merită atenție faptul că manifestările științifice internaționale din Republica Moldova, preconizate a fi desfășurate în 2017, au fost incluse și în *baza informațional-analitică Сводные данные* a Ministerului Învățământului și Științei din Federația Rusă, creată în 1986, în scopul documentării operative a utilizatorilor cu materialele informaționale și analitice privind colaborarea internațională în domeniul învățământului, științei și inovațiilor. În cadrul sistemului informațional a fost creat un *site* special (<http://science-forum.ru/index.php?name=conf>) care diseminează informații privind conferințele, expozițiile și alte tipuri de manifestări științifice internaționale, dar, totodată, permite selectarea acestora conform tematicii, termenelor și locului de desfășurare.

Lista organizațiilor din sfera științei și inovării a căror certificate de acreditare au expirat/expiră în 2017

Nr.	Instituția	Profilul de cercetare	Acreditat pentru perioada	Anul acreditării	Seria și numărului certificatului de acreditare	Termenul de valabilitate al certificatului de acreditare
1.	Universitatea de Stat din Moldova	<p align="center">- Științe matematice: aspecte teoretice și aplicative;</p> <p align="center">- Probleme actuale în domeniul informaticii și al științelor economice;</p> <p align="center">- Fizica și ingineria materialelor; nanostructurilor și a dispozitivelor;</p> <p align="center">- Chimia materialelor și tehnologii nonpoluante;</p> <p align="center">- Biodiversitatea și utilizarea rațională a bioresurselor în asigurarea securității biologice;</p> <p align="center">- Lingvistica teoretică și aplicativă; istoria și teoria literaturii;</p> <p align="center">- Unitate și diversitate istorico-culturală în procesele civilizației;</p> <p align="center">- Științe sociale, politice și demografice – suport în dezvoltarea societății contemporane;</p> <p align="center">- Dreptul național și sistemul judecătoresc racordate la standardele</p>	2006-2010	2011	Seria P, nr.044	22 iulie 2016

		<i>internaționale;</i> <i>- Științele educației și psihologia în modernizarea învățământului național.</i>				
2.	Institutul de Cercetări Științifice în Construcții „INCERCOM” Î.S.	<i>Siguranța construcțiilor; metrologia și standardizarea tehnologiilor în construcții</i>	2007-2010	2011	Seria P, nr.045	22 iulie 2016
3.	Universitatea Agrară de Stat din Moldova	<i>- Agronomie;</i> <i>- Horticultură și silvicultură;</i> <i>- Inginerie agrară;</i> <i>- Zootehnie;</i> <i>- Medicină veterinară;</i> <i>- Economie și management în sectorul agroalimentar;</i> <i>- Cadastru, resurse hidrofunciare și drept funciar.</i>	2006-2010	2011	Seria P nr.049	13 ianuarie 2017
4.	Grădina Botanică (Institut)	<i>Botanica, introducerea și conservarea diversității vegetale</i>	2006-2010	2012	Seria I, nr.031	26 ianuarie 2017
5.	Institutul de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului „Nicolae Dimo”	<i>Resursele de sol: evaluarea, protecția și sporirea fertilității solurilor</i>	2006-2010	2012	Seria P, nr.050	26 ianuarie 2017
6.	Institutul de Fizică Aplicată	<i>- Fizica materiei condensate și nucleare, știința materialelor, dispozitive fotonice și optoelectronice;</i> <i>- Electro- și termofizica proceselor de transfer, tehnologii de prelucrare a materialelor</i>	2006-2010	2012	Seria I, nr.032	6 martie 2017

		<i>și a produselor alimentare</i>				
7.	Instituția Medico-Sanitară Publică Institutul Mamei și Copilului	<i>Sănătatea mamei și copilului</i>	2006-2010	2012	Seria P, nr.051	3 mai 2017
8.	Întreprinderea de Stat Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro”	<i>Tehnologii și mijloace tehnice pentru sectorul agroalimentar</i>	2007-2011	2012	Seria P, nr.052	3 mai 2017
9.	Universitatea Tehnică a Moldovei	- <i>Inginerie mecanică și energetică;</i> - <i>Electronică, informatică și comunicații;</i> - <i>Inginerie civilă, economie și management;</i> - <i>Procese tehnologice în industria alimentară și ușoară</i>	2006-2010	2012	Seria P, nr.054	31 mai 2017
10.	Muzeul Național de Istorie a Moldovei	<i>Muzeologie și valorificarea patrimoniului istorico-cultural</i>	2007-2011	2012	Seria P, nr.055	28 iunie 2017
11.	Institutul Științifico-Practic de Biotehnologii în Zootehnie și Medicină Veterinară	<i>Tehnologii în zootehnie și medicină veterinară</i>	2007-2011	2012	Seria P, nr.056	28 iunie 2017
12.	Institutul de Relații Internaționale din Moldova	<i>Relațiile internaționale ale Republicii Moldova: dimensiune politică, economică și juridică</i>	2007-2011	2012	Seria P, nr.057	2 octombrie 2017
13.	Instituția Publică Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selecția”	<i>Ameliorarea, producerea semințelor și perfecționarea tehnologiilor de cultivare a culturilor de câmp</i>	2007-2011	2012	Seria P, nr.058	2 octombrie 2017
14.	Institutul de Istorie	- <i>Istoria Moldovei</i>	2007-2011	2012	Seria I, nr.033	21 decembrie

		<i>în context general românesc și european</i>				2017
15.	Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport	<i>Științe ale educației fizice și sportului</i>	2007-2011	2012	Seria P, nr.059	21 decembrie 2017

Fișa organizației din sfera științei și inovării

Institutul de Fizică Aplicată

Capacitatea instituțională de cercetare		Rezultate	
Unități de cercetător, media pe an	163,8	Publicații per unitate de cercetător, media pe an	2,73
Pondere cercetătorilor cu grade științifice, media pe an	49,7	Articole în reviste științifice per unitate de cercetător, media pe an	0,95
Pondere cercetătorilor cu vârsta <35 ani, la anul acreditării	26,3	Articole în reviste științifice editate peste hotare per unitate de cercetător, media pe an	0,74
Finanțare (mii lei), media pe an	20456,52	Articole în reviste științifice ISI per unitate de cercetător, media pe an	0,66
Pondere mijloacelor financiare extrabugetare, media pe an	22,6	Brevete obținute per unități de cercetător, media pe an	0,08
Costul utilajului per unitate de cercetător (mii lei,) la anul acreditării	88,1	Acte normative, tehnice, softuri, protocoale clinice etc. per unitate de cercetător, media pe an	0,02
Pondere utilajului cu uzura <5ani (%), la anul acreditării	33	Tehnologii, produse, procedee, sușe, metode noi documentate etc. per unitate de cercetător, media pe an	0,43
Punctaj atribuit conform Fișei de evaluare (900 puncte)			
I. Capacitatea instituțională de cercetare:			255
1.1. Personal uman;			120
1.2. Potențial logistic;			75
1.3. Activitatea economico-financiară.			60
II. Performanță și vizibilitate la nivel internațional:	235	IV. Relevanța economică:	153
2.1. Publicații în străinătate;	87	4.1. Activitatea de brevetare, licențiere, certificare a produselor;	13
2.2. Impactul internațional al cercetărilor și elaborărilor;	103	4.2. Transfer tehnologic;	100
2.3. Apreciere internațională și antrenare în activități de expertiză.	45	4.3. Asistență și servicii științifice prestate.	40
III. Contribuție științifică și recunoaștere națională:	96	V. Relevanța socială:	49
3.1. Publicații în țară;	40	5.1. Transfer de cunoștințe și activitate didactică;	36

3.2. Impactul și relevanța științifică;	22	5.2. Participări la elaborarea actelor normative și în activități de consultanță;	3
3.3. Apreciere națională și antrenare în activități conexe cercetării.	34	5.3. Diseminarea informației științifice și promovarea imaginii științei.	10
Punctaj pe profilul de cercetare <i>Fizica materiei condensate, atomilor și nucleelor; fotonica, știința materialelor; electrotehnologiilor</i>			533
Punctaj suplimentar atribuit de comisia specializată de evaluare			63
Punctaj total			851
Aprecierea profilului de cercetare			Foarte bine
Categoriza atribuită organizației			A

IMSP Institutul Mamei și Copilului

Capacitatea instituțională de cercetare		Rezultate	
Unități de cercetător, media pe an	37,0	Publicații per unitate de cercetător, media pe an	19,4
Pondere cercetătorilor cu grade științifice, media pe an	46,5	Articole în reviste științifice per unitate de cercetător, media pe an	1,69
Pondere cercetătorilor cu vârsta <35 ani (%), la anul acreditării	22	Articole în reviste științifice editate peste hotare per unitate de cercetător, media pe an	0,32
Finanțare (mii lei), media pe an	4664,5	Articole în reviste științifice ISI per unitate de cercetător, media pe an	0,21
Pondere mijloacelor financiare extrabugetare, media pe an	3,28	Brevete obținute per unități de cercetător, media pe an	0,01
Costul utilajului per unitate de cercetător (mii lei,) la anul acreditării	249,2	Acte normative, tehnice, softuri, protocoale clinice etc. per unitate de cercetător, media pe an	0,29
Pondere utilajului cu uzura <5ani (%), la anul acreditării	14	Tehnologii, produse, procedee, sușe, metode noi documentate etc. per unitate de cercetător, media pe an	0,11
Punctaj atribuit conform Fișei de evaluare (1000 puncte)			
I. Capacitatea instituțională de cercetare:			245
1.1. Personal uman;			110
1.2. Potențial logistic;			80
1.3. Activitatea economico-financiară.			55
II. Performanță și vizibilitate la nivel internațional:	168	IV. Relevanța economică:	

2.1. Publicații în străinătate;	65	4.1. Activitatea de brevetare, licențiere, certificare a produselor;	13
2.2. Impactul internațional al cercetărilor și elaborărilor;	53	4.2. Transfer tehnologic;	30
2.3. Aprecieri internațională și antrenare în activități de expertiză.	50	4.3. Asistență și servicii științifice prestate.	34
III. Contribuție științifică și recunoaștere națională:	103	V. Relevanța socială:	68
3.1. Publicații în țară;	43	5.1. Transfer de cunoștințe și activitate didactică;	42
3.2. Impactul și relevanța științifică;	22	5.2. Participări la elaborarea actelor normative și în activități de consultanță;	16
3.3. Aprecieri națională și antrenare în activități conexe cercetării.	38	5.3. Diseminarea informației științifice și promovarea imaginii științei.	10
Punctaj pe profilul de cercetare <i>Sănătatea mamei și copilului</i>			416
Punctaj suplimentar atribuit de comisia specializată de evaluare			66
Punctaj total			727
Aprecierea profilului de cercetare			Bine
Categoriza atribuită organizației			B

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Capacitatea instituțională de cercetare		Rezultate	
Unități de cercetător, media pe an	62,3	Publicații per unitate de cercetător, media pe an	5,2
Pondere cercetătorilor cu grade științifice (%), media pe an	74,3	Articole în reviste științifice per unitate de cercetător, media pe an	6,59
Pondere cercetătorilor cu vârsta <35 ani (%), la anul acreditării	11	Articole în reviste științifice editate peste hotare per unitate de cercetător, media pe an	1,6
Finanțare (mii lei), media pe an	2339,8	Articole în reviste științifice ISI per unitate de cercetător, media pe an	0,01
Pondere mijloacelor financiare extrabugetare (%), media pe an	26,5	Brevete obținute per unități de cercetător, media pe an	0
Costul utilajului per unitate de cercetător (mii lei), la anul acreditării	33430	Acte normative, tehnice, softuri, protocoale clinice etc. per unitate de cercetător, media pe an	0
Pondere utilajului cu uzura <5ani (%), la anul acreditării	33	Tehnologii, produse, procedee, sușe, metode noi documentate etc. per unitate de cercetător, media pe an	1,4

Punctaj atribuit conform Fișei de evaluare (900 puncte)							
I. Capacitatea instituțională de cercetare:							255
1.1. Personal uman;							110
1.2. Potențial logistic							80
1.3. Activitatea economico-financiară							65
	Pr.1	Pr.2	Pr.3		Pr.1	Pr.2	Pr.3
II. Performanță și vizibilitate la nivel internațional:	188	143	115	IV. Relevanța economică:	56	39	63
2.1. Publicații în străinătate;	83	48	28	4.1. Activitatea de brevetare, licențiere, certificare a produselor;	0	0	10
2.2. Impactul internațional al cercetărilor și elaborărilor;	55	60	52	4.2. Transfer tehnologic;	15	10	22
2.3. Apreciere internațională și antrenare în activități de expertiză.	50	35	35	4.3. Asistență și servicii științifice prestate.	41	29	31
III. Contribuție științifică și recunoaștere națională:	95	61	82	V. Relevanța socială:	74	93	99
3.1. Publicații în țară;	39	34	42	5.1. Transfer de cunoștințe și activitate didactică;	45	53	59
3.2. Impactul și relevanța științifică;	26	4	16	5.2. Participări la elaborarea actelor normative și în activități de consultanță;	19	25	25
3.3. Apreciere națională și antrenare în activități conexe cercetării.	30	24	24	5.3. Diseminarea informației științifice și promovarea imaginii științei.	10	15	15
Punctaj pe profilurile de cercetare					413	336	35
						9	
Punctaj mediu pe profilurile de cercetare (din 600)					369		
Punctaj suplimentar atribuit de comisia specializată de evaluare					50		
Punctaj total (din 900)					674		
Aprecierea profilului de cercetare							
<i>Pr.1 Patrimoniul istoric și cultural în context european</i>					bine		
<i>Pr-2 Bazele teoretice și aplicative ale asistenței psihologice, psihopedagogice și psihosociale a populației</i>					bine		
					bine		

<i>Pr.3 Științe ale educației și formarea cadrelor didactice</i>	
Categoria atribuită organizației	B

Anexa 3.

Lista publicațiilor DEA cu referire la activitățile CNAA

1. CUCIUREANU, Gh.; HOLBAN, I.; MINCIUNĂ, V. Evoluția studiilor doctorale în Republica Moldova: Crambe repetita? *Akados*, nr.3, 2017, p.31-37
2. HOLBAN I.; CUCIUREANU GH.; MINCIUNA V. The role of information instruments in ensuring transparency in scientific research (the case of the Rep.of Moldova). In: CEE e|Dem and e|Gov Days 2017. Digital divide in the Danube Region: is it still significant in explaining ICT adoption in eDemocracy and eGovernment? Proceedings of the Central and Eastern European e|Dem and e|Gov Days 2017, May 4-5, 2017, Budapest, p.237-247

IV. DIRECȚIA POLITICI ȘI MONITORIZARE DOCTORAT

1. CONTEXTUL GENERAL DE ACTIVITATE A DIRECȚIEI POLITICI ȘI MONITORIZARE DOCTORAT

1.1. Cadrul legislativ în care a activat Direcția politici și monitorizare doctorat

În activitatea sa, Direcția politici și monitorizare doctorat (în continuare – Direcția) s-a bazat, în temei, pe următoarele acte normative:

• *Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259-XV din 15 iulie 2004 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 125-129 din 30 iulie 2004, art.663), cu modificările și completările ulterioare;*

• *Codul Educației nr.152 din 17.07.2014 (Monitorul Oficial Nr. 319-324 din 24 octombrie 2014, art. 634), cu modificările și completările ulterioare;*

• *Regulamentul privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III nr. 1007 din 10.12.2014 (Monitorul oficial al Republicii Moldova nr.386-396 din 10 decembrie 2014, art. 1101);*

• *Regulamentul privind abilitarea cu dreptul de conducător (consultant) de doctorat (postdoctorat), aprobat prin Hotărârea Comisiei de Atestare a CNAA nr. AT 2/6 din 31 martie 2011, cu modificările și completările ulterioare;*

• *Recomandările privind numirea conducătorului de doctorat, aprobarea proiectului de cercetare și a temei tezei de doctorat, elaborarea planului de activitate a doctorandului, aprobat prin Hotărârea Comisiei de Atestare a CNAA nr. AT 9/2 din 22 decembrie 2011, precum și alte acte normative departamentale.*

Modul de activitate a subdiviziunii este reglementat prin Regulamentul Direcției. În conformitate cu prevederile acestuia, în anul 2017 Direcția a îndeplinit următoarele atribuții de bază:

a) participare la elaborarea / modernizarea politicii de stat și a legislației în domeniul studiilor prin doctorat și postdoctorat;

b) analiza și evaluarea desfășurării pregătirii cadrelor de înaltă calificare în Republica Moldova;

c) monitorizarea activităților referitoare la studiile prin doctorat și postdoctorat; controlul aplicării legislației referitoare la studiile prin doctorat și postdoctorat;

d) acordarea asistenței metodologice în sfera sa de competență;

e) participare la procesul de implementare a politicilor de modernizare a studiilor doctorale;

f) reprezentarea Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare în raporturile cu instituții/organizații din țară și din străinătate în sfera sa de competență.

1.2. Cadrul instituțional pentru pregătirea cadrelor științifice în Republica Moldova

Studiile prin doctorat și postdoctorat în Republica Moldova se efectuează în cadrul școlilor doctorale create de instituțiile de învățământ superior și cele din sfera științei și inovării, care dispun de un potențial științific calificat și de o bază tehnico-științifică și suporturi didactice necesare pregătirii teoretice și de specialitate a cadrelor științifice.

În Republica Moldova există 46 școli doctorale, dispunând de un potențial uman de circa 4 mii de persoane cu grad științific. Instituțiile dispun de 1152 conducători de doctorat abilitați, dintre care aproape 40% cu gradul științific de doctor habilitat. Numărul total de persoane care lucrează asupra tezelor de doctorat în Republica Moldova este de peste 4 mii persoane. Lucrările științifice ale doctoranzilor pot fi publicate în 43 reviste științifice acreditate editate de instituțiile organizatoare de doctorat.

Totodată sunt stabilite structurile instituționale necesare pentru întreg procesul de desfășurare a studiilor prin doctorat. În cadrul instituțiilor organizatoare de doctorat activează peste 120 seminare științifice de profil, iar pentru susținerea tezelor de doctorat și postdoctorat se formează, în conformitate cu prevederile legale, consilii științifice specializate. Și în sfârșit, validarea studiilor prin doctorat este efectuată de către Comisia de atestare a CNAA cu ajutorul celor 24 comisii de experți pe domenii.

În rezultatul funcționării unui astfel de cadru instituțional, în perioada 1993-2017 au fost conferite în Republica Moldova 569 grade de doctor habilitat și 4184 grade de doctor în științe, în plus 704 de grade științifice conferite peste hotare au fost recunoscute și echivalate la nivel național.

Pornind de la atribuțiile sale, Direcția funcționează în parteneriat cu alte instituții publice de interes național din domeniul educației și științei (în particular - Ministerul Educației) și, nemijlocit, cu subiecții pregătirii cadrelor științifice de înaltă calificare (instituțiile de învățământ superior, institutele de cercetare-dezvoltare etc.).

1.3. Contextul internațional privind studiile prin doctorat

În condițiile formelor tot mai diverse și accentuate de globalizare și a cursului de integrare europeană a statului nostru, politicile în domeniul doctoratului trebuie să încorporeze cele mai bune practici internaționale și să se armonizeze cu tendințele paneuropene.

Europa, prin Strategia 2020, își propune o creștere inteligentă, care înseamnă consolidarea cunoașterii și inovării ca elemente motrice ale viitoarei creșteri economice. Iată de ce se urmărește

dezvoltarea unui spațiu de cercetare unificat pentru atragerea talentelor și investițiilor și crearea Spațiului European de Cercetare ca o adevărată piață unică pentru cunoaștere, cercetare și inovare (*A Reinforced European Research Area Partnership for Excellence and Growth*, Brussels, 17.7.2012, COM(2012) 392 final). Pentru crearea Uniunii Inovaționale este crucială o bază științifică de clasă mondială. Se estimează că UE va avea nevoie până în anul 2020 de cel puțin 1 milion de noi locuri de muncă de cercetare.

Obiectivele generale ale UE au determinat acordarea unei atenții deosebite problemelor studiilor de doctorat în ultimii ani. Acest interes se explică prin faptul că doctoratul este o sursă primară de noi cunoștințe, care sunt cruciale pentru dezvoltarea unei societăți prospere și dezvoltate. Economii dezvoltate se bazează pe cunoștințe noi și lucrători înalt calificați pentru a asigura un proces continuu de inovare. Ele se bazează, de asemenea, pe cetățeni responsabili, instruiți adecvat, care se pot adapta la mediul în schimbare și pot contribui la binele comun. În acest context au fost lansate un șir de inițiative de identificare și promovare a bunelor practici în studiile doctorale.

Comunicatul de la Berlin din 2003 a Procesului de la Bologna pare să fie punctul de plecare în reformarea studiilor doctorale la nivel european. Comunicatul menționează că doctoratul trebuie privit ca al treilea ciclu al Procesului de la Bologna și este necesară reformarea acestuia pentru a crește competitivitatea. Studiile doctorale au fost recunoscute drept mijlocul principal de conectare al Spațiului European de Cercetare și al Spațiului European al Învățământului Superior. Prin Comunicatul de la Bergen – 2005 se aprobă recomandările elaborate de către Asociația Europeană a Universităților (EUA) referitor la studiile doctorale. Adoptarea acestui document a reprezentat concretizarea eforturilor de a contura o viziune consensuală, unitară asupra doctoratului: Un obiectiv, rute diferite, cadru comun. Aceste 10 recomandări, numite și Principiile de la Salzburg, includ:

1. Componenta cheie a doctoratului este progresul cunoașterii prin cercetare originală;
2. Programele și pregătirea doctorală trebuie să facă parte integrantă din politicile și strategiile instituționale;
3. Importanța diversității de forme de pregătire doctorală;
4. Doctorandul este considerat cercetător la început de carieră cu drepturi și responsabilități comensurabile;
5. Recunoașterea rolului crucial al supervizării și evaluării;
6. Nevoia de a atinge masa critică în studiile doctorale și de a folosi în acest scop experiențele bune (tip școală doctorală) testate în diferite locuri;
7. Durata potrivită: 3-4 ani;

8. Promovarea de structuri inovatoare pentru a veni în întâmpinarea nevoii de interdisciplinaritate și de oferire de abilități transferabile;

9. Creșterea mobilității internaționale, interdisciplinare și intersectoriale;

10. Recunoașterea nevoii de finanțare adecvată și sustenabilă.

Tot în anul 2005 au fost aprobate alte documente importante pentru reformarea educației doctorale, cum ar fi [Carta Europeană pentru Cercetători și Codul de Conduită pentru Recrutarea Cercetătorilor](#), care se adresează atât cercetătorilor cât și angajatorilor și constituie un reper pentru politica UE privind cercetarea.

Prin Comunicatul de la Londra, 2007, se propune o corelare mai bună între EHEA și ERA, se apreciază menținerea diversității programelor doctorale și evitarea suprareglementării, se accentuează nevoia de a îmbunătăți statutul, finanțarea și oportunitățile de carieră ale tânărului cercetător. Instituțiile de Învățământ superior sunt invitate să dezvolte strategii și politici educaționale care să includă în mod explicit programele doctorale. Se lansează și ideea Registrului European al Asigurării Calității pentru Învățământul Superior. Registrul, lansat în martie 2008, contribuie la o mai mare transparență a mecanismelor de asigurare a calității contribuind la creșterea încrederii în învățământul superior european și contribuind la creșterea mobilității internaționale.

Prin Comunicatul de la Leuven, 2009, s-a pus accent pe nevoia de a promova, prin intermediul educației, inovația și creativitatea în societate. S-a menționat necesitatea creșterii numărului absolvenților cu competențe de cercetare, programele doctorale urmând să producă cercetare de înaltă calitate, să fie programe interdisciplinare și inter sectoriale, iar autoritățile publice și instituțiile de învățământ superior să ofere posibilități de carieră academică și de cercetare mai atractive.

În anul 2010, EUA a publicat recomandările Salzburg II, care confirmă validitatea celor 10 principii și le dezvoltă în 3 direcții:

- Natura specifică a studiilor de doctorat,
- Factorii și practicile care determină succesul programelor de doctorat (cum ar fi recrutarea, admiterea și statutul doctoranzilor sau organizarea supervizării);
- Principalele obstacole și probleme aferente educației doctorale.

În Comunicatul de la București – 2011 se pune un accent deosebit pe asigurarea calității, întărirea mobilității, deschiderea internațională și alte aspecte care ar îmbunătăți procesul de studii doctorale.

În raportul Comisiei Europene din 27 iunie 2011 (*Report of Mapping Exercise on Doctoral Training in Europe "Towards a common approach"*) se propune o abordare comună pentru a se

asigura că următoarea generație de deținători de grade științifice poate contribui în mod active la Uniunea Inovării. Aceasta ar putea include următoarele recomandări pentru studiile de doctorat:

- a asigura o anumită masă critică;
- a include formarea competențelor transferabile;
- să respecte principiile Cartei Europene a Cercetătorului și a Codului respectiv;
- să conducă doctoranzii spre a dobândi capacitatea de a trece peste hotarele disciplinelor științifice;
- să încurajeze doctoranzii să desfășoare activități de cercetare în străinătate;
- să încurajeze doctoranzii să desfășoare activități de cercetare în industrie sau alte sectoare relevante private / publice.

Abordarea comună este menită să sprijine eforturile statelor membre de a face profesia de cercetare mai atractivă.

În Comunicatul de la București din 2012 se pune un accent deosebit pe asigurarea calității, sporirea mobilității, deschiderea internațională și alte aspecte care ar îmbunătăți procesul de studii doctorale.

Prin Comunicatul de la Yerevan din 2015 sunt stabilite 4 priorități pentru următorii ani: 1) a îmbunătăți calitatea învățării și predării; 2) a crește nivelul de angajare a absolvenților; 3) a face sistemul mai incluziv; 4) a implementa reforme structurale. Chiar dacă comunicatul nu face nici o referință specială la studiile doctorale, multe din angajamentele asumate în document au importanță pentru ciclul III – promovarea mobilității și a portabilității granturilor, asigurarea cu competențe necesare angajării în câmpul muncii, urmărirea carierelor după absolvire, asigurarea recunoașterii reciproce a calificărilor ș.a.

2. POLITICI ÎN DOMENIUL DOCTORATULUI

În conformitate cu prevederile Codului științei și inovării, art.104a), Direcția politici și monitorizare doctorat participă la elaborarea și la realizarea politicii și strategiei statului în domeniul său de competență. Sistemul de studii prin doctorat și postdoctorat în Republica Moldova se află într-un proces de transformări profunde la nivel național, care urmărește armonizarea ciclului III al studiilor superioare cu tendințele din Spațiul European al Cercetării și Spațiul European al Învățământului Superior. În așa condiții, Direcția a încercat în anul 2017 să contribuie prin activitățile sale ce țin de politica doctoratului la acest deziderat. Au fost actualizate propunerile noastre ce țin de reformarea ciclului III al învățământului superior în Republica Moldova și am încercat să le promovăm prin diferite moduri, pentru a orienta sistemul național de atestare a cadrelor științifice și științifico-didactice de înaltă calificare spre standardele europene (art.104g) al Codului științei și inovării). Principalele instrumente utilizate în acest scop au fost

elaborarea unor acte normative, activitatea în cadrul unor grupuri de lucru și avizarea actelor normative elaborate de alte autorități în domeniul doctoratului. Totuși, pe parcursul acestui an, Direcția a avut mai puține posibilități de a influența politica în domeniul doctoratului, inclusiv din cauză că nu a fost solicitat avizul CNAA la unele documente elaborate de alte entități. Inițial acest fapt s-a datorat unor ambiguități în legislație, iar ulterior - deciziei de lichidare a CNAA (modificările la Codul științei și inovării și la Codul educației). Totodată, lipsa unui organ de luare a deciziilor în cadrul CNAA în a doua jumătate a anului 2017 a influențat, de asemenea, numărul acțiunilor întreprinse în domeniu, care este mai redus în comparație cu anii precedenți.

2.1. Elaborarea și aprobarea actelor normative

Modificări în Regulamentul privind abilitarea cu drept de conducător de doctorat – au fost aprobate prin Hotărârea CA nr. AT 1/12 din 16 februarie 2017:

Introducerea unor modificări în Regulamentul privind abilitarea cu dreptul de conducător de doctorat a fost condiționată de necesitatea precizării unor prevederi și optimizarea procedurilor de examinare a dosarelor înaintate la CNAA. Modificările introduse nu se referă la criteriile de abilitare și nu au introdus schimbări importante în acest proces.

Din modificările introduse menționăm:

- Prevederea ca recunoașterea statutului de conducător de doctorat avut peste hotare să se aplice și persoanelor care dețin un certificat de abilitare din altă țară, obținerea căruia presupune îndeplinirea unor cerințe de performanță egale sau superioare celor aplicate în Republica Moldova (până acum se aplica doar celor care au îndrumat cel puțin un doctorand care a susținut teza de doctor în altă țară). Am considerat că dacă persoana a obținut statutul de conducător de doctorat într-o țară în care cerințele sunt superioare celor din Republica Moldova, examinarea întregului set de documente la noi nu e relevantă și reprezintă o formalitate;

- Precizarea că abilitarea pe un nou termen se prelungește (simplificat) persoanelor care în perioada precedentă de abilitare au obținut rezultate importante doar cu condiția că acestea au fost obținute în ultimii 5 ani. Am considerat că modificarea este necesară întrucât formularea actuală, fără precizarea perioadei, a stat la baza unor solicitări de prelungire a abilitării în baza unor rezultate obținute cu 7-10 ani în urmă;

- Prevederea ca, după examinarea de către Direcția politici și monitorizare doctorat, dosarul oricum să fie transmis la Comisia de experți, și nu direct la Comisia de atestare (chiar dacă pretendentul nu îndeplinește cerințele formale). Această modificare a fost necesară pentru a asigura concordanța între prevederile regulamentare și procedurile propriu-zise.

- Posibilitatea prezentării Curriculum vitae conform modelului Europass;

- Înlocuirea modelului de certificat de abilitare din regulament cu cel de facto eliberat. Această modificare a fost necesară pentru a asigura concordanța între prevederile regulamentare și certificatul eliberat.

Considerăm că prin modificările / completările introduse au devenit mai clare cerințele pentru candidați și procedurile de evaluare a dosarului.

2.2. Activități în cadrul grupurilor de lucru

Colaboratorii Direcției au participat în activitatea următoarelor grupuri de lucru:

1) Grupul de lucru pentru elaborarea **Recomandărilor-cadru de redactare și acordare a calificativelor tezelor de doctorat** (Ordinul Ministrului Educației nr.168 din 04 martie 2016) – grupul de lucru și-a definitivat activitățile în anul 2017, iar Ministerul Educației a aprobat Regulamentul de atribuire a calificativelor tezelor de doctorat (ordinul nr. 514 din 05.12.2017);

2) Comisia de experți pentru **acordarea Bursei de excelență a Guvernului și Bursei nominale**, pentru anul 2018 (Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 456 din 27.11.2017) – au fost examinate dosarele depuse la concurs și selectate candidaturi pentru acordarea bursei, propuse pentru aprobare Guvernului Republicii Moldova.

2.3. Avizarea proiectelor de acte elaborate de către alte autorități

Direcția Politici și monitorizare doctorat a elaborat și trimis avize la următoarele proiecte de acte, elaborate de către alte autorități:

1) Proiectul Hotărârii Guvernului Republicii Moldova **Cu privire la modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr.161 din 15.02.2008** (Regulamentul cu privire la modul de acordare a Bursei de excelență a Guvernului și Bursei nominale (pe domenii) pentru doctoranzi), elaborat de către Ministerul Educației (martie 2017):

Analiza efectuată a arătat că modificările propuse la regulamentul menționat se reduc la înlocuirea unor termeni: doctorand - cu student-doctorand, doctorat – cu studii superioare de doctorat, Academia de Științe a Moldovei – cu Ministerul Educației, examene de doctorat – cu credite transferabile etc. Instituirea doctoratului drept al 3-lea ciclu al învățământului superior în Republica Moldova a fost argumentată însă prin necesitatea unor schimbări esențiale în organizarea studiilor doctorale și în finalitățile acestora. Este însă logic să așteptăm ca în actele normative subsecvente Codului Educației să fie incluse prevederi ce ar urmări implementarea unor schimbări de fond, dar nu de formă. Astfel, ar fi fost binevenit ca în Regulamentul modificat să fie incluse prevederi care ar stimula obținerea de către doctoranzi a celor 8 competențe profesionale specifice domeniului ce se referă în special la cunoașterea acestuia, capacitatea de soluționare a problemelor, stăpânirea metodelor și tehnicilor de cercetare, abilități de documentare, elaborare și

valorificare a lucrărilor științifice, managementul proiectelor, precum și a celor 10 competențe transversale, care se referă prioritar la cunoștințe de management (a resurselor, a carierei, a riscului, a drepturilor de proprietate intelectuală etc.), competențe de comunicare în domeniu, inclusiv în limbi de circulație internațională, abilități de relaționare socială, calități de conducere, capacități de antreprenoriat, toate acestea fiind stipulate în Regulamentul privind organizarea studiilor superioare de doctorat, ciclul III (HG nr. 1007 din 10.12.2014).

Criteriile de acordare a bursei rămân confuze și după introducerea modificărilor. În proiect se propune drept un criteriu „acumularea numărului de credite transferabile stabilit de școala doctorală”. Utilizarea acestui criteriu pentru a stabili câștigătorul nu este reușită cel puțin din următoarele considerente: a) este dificil de transformat activitățile de cercetare în credite, ținând seama de specificul activității științifice și de lipsa lucrărilor metodologice la acest subiect, iar majoritatea universităților europene nu folosesc sistemul de credite pentru programul de cercetare. Astfel, școlile doctorale din Republica Moldova folosesc diferite modalități de transformare a activităților științifice în credite și ele nu pot fi comparate, nu au aceeași valoare și nu e corect să le folosim pentru stabilirea câștigătorilor; b) creditele reprezintă cuantificarea volumului de muncă solicitat de fiecare activitate pentru atingerea obiectivelor specifice și nu caracterizează calitatea rezultatului obținut. După cum menționează Ghidul European ([ECTS Users' Guide](#)), creditele nu înlocuiesc evaluarea calitativă a studentului, ele fiind destinate în primul rând, să faciliteze mobilitatea studenților, nu să evalueze performanțele. În Regulament au fost lăsate și unele criterii în vigoare (participări cu comunicări la evenimente științifice, publicații, brevete de invenții etc.), dar nu este clar care este modul de departajare atunci când un concurent are mai multe rezultate la un criteriu, iar alt concurent – la alt criteriu. Considerăm că ar fi trebuit să fie clar ce vrem să stimulăm prin acest concurs și în funcție de asta – să stabilim criteriile și indicatorii. Spre exemplu, dacă stimulăm performanța științifică – prioritizăm publicațiile în reviste de peste hotare.

În proiectul avizat persistă noțiuni ambigue. Spre exemplu, se întâlnesc noțiunile „reviste de importanță internațională” și „reviste științifice internaționale de specialitate”, fără a fi clar care este diferența între ele și cum se stabilește categoria revistei. În cazul ăsta, ar fi fost bine să fie specificat în ce baze de date să fie inclusă revista pentru a fi considerată de o anumită categorie. În unele cazuri, schimbările din Regulament nu sunt echivalente. Astfel, la p.8 din Hotărârea de Guvern fragmentul de text „Academia de Științe a Moldovei va prevedea...” se substituie cu fragmentul de propoziție „Ministerul Finanțelor va prevedea...”, deși logic ar fi să fie indicat Ministerul Educației. La p.3 din Regulament sintagma „Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al Academiei de Științe a Moldovei” se substituie cu sintagma „Ministerului Educației”, deși Consiliul Suprem este organul executiv al AȘM (poate ar fi cazul Colegiul Ministerului Educației?). La p.6 din Regulament sintagma „ai secțiilor științifice ale

Academiei de Științe a Moldovei” se substituie cu sintagma „ai instituțiilor organizatoare de studii superioare de doctorat”, deși secțiile de științe reprezintă toți cercetătorii dintr-un domeniu științific, iar instituțiile organizatoare de doctorat – se reprezintă pe ele și imparțialitatea este mai dificil de asigurat.

CNAA a susținut acest proiectul cu condiția luării în considerație a observațiilor și propunerilor de mai sus. Având în vedere necesitatea introducerii unor modificări esențiale în proiect, determinată de schimbările în modul de organizare și desfășurare a studiilor de doctorat, am considerat și am propus să fie elaborată o nouă redacție a *Regulamentului cu privire la modul de acordare a Bursei de excelență a Guvernului și Bursei nominale (pe domenii) pentru doctoranzi*, care să stabilească indicatori clari pentru determinarea câștigătorilor bursei.

2) Proiectul ***Regulamentului privind atribuirea calificativelor tezelor de doctorat***, înaintat de către Ministerul Educației (iulie 2017):

În urma analizei proiectului s-au constatat că acesta este o variantă modificată a Regulamentului privind atribuirea calificativelor tezelor de doctorat aprobat prin Hotărârea Comisiei de Atestare a CNAA nr. AT 2/7 din 21 aprilie 2016. Menționăm că, la elaborarea documentului aprobat de CNAA s-a ținut seama de necesitatea evaluării competențelor pe care trebuie să le aibă un absolvent al doctoratului, situația actuală privind evaluarea tezelor în Republica Moldova și bunele practici internaționale. Modificările efectuate la Regulamentul CNAA de către autorii proiectului prezentat nu sunt argumentate (nu există o Notă informativă) și, în acest context, am propus revenirea la concepția promovată în varianta inițială (<http://www.cnaa.md/normative-acts/normative-acts-cnaa/normative-acts-cnaa-doctoral/regulation-qualifying/>). Din modificările mai importante, care se regăsesc în proiectul prezentat și cu care nu suntem de acord, menționăm următoarele:

a) Eliminarea a 3 criterii de evaluare: cunoașterea domeniului de studiu, integrarea în mediul academic și relevanța economică și socială. Dar Regulamentul privind studiile superioare de doctorat, ciclul III (HG nr.1007 din 10.12.2014) menționează ca finalitate a studiilor obținerea a 8 competențe profesionale, din care prima este cunoașterea avansată a domeniului specific, și a 10 competențe transversale, majoritatea din care pot fi evaluate în cadrul criteriilor *Integrarea în mediul academic și Relevanța economică și socială*. De astfel, capacitatea persoanelor de a se încadra în rețele științifice și profesionale esențiale în prezent în cariera științifică și profesională este un lucru apreciat și stimulat în contextul Științei deschise și, concept care este pus în prezent la baza dezvoltării științei în Uniunea Europeană. Activitatea științifică a devenit de fapt o activitate de rețea. Or, dacă vrem să ne integrăm în Spațiul European de Cercetare și în Spațiul European al Învățământului Superior, noi ar trebui să stimulăm integrarea doctoranzilor noștri în

astfel de rețele. În plus, pe plan internațional tot mai mult câștigă teren opinia potrivit căreia sunt mai importante competențele obținute de către candidat decât rezultatul științific propriu zis. Având în vedere aceste lucruri, am propus includerea celor 3 criterii la p. 7, în anexele 1 și 2, cu descrierea respectivă;

b) Recomandările de atribuire a calificativelor la criteriul *Publicarea în ediții științifice* (p.7 din anexa 2), întrucât modificările introduse fac mai dificilă evaluarea. Astfel, cerințele față de publicațiile pentru obținerea calificativului *Foarte bine* par mai ridicate decât pentru obținerea calificativului *Excelent*, deoarece în primul caz este obligatorie publicarea minim a unui articol într-o revistă dintr-o țară clasată peste Republica Moldova, iar în al doilea caz – poți să publici toate articolele în reviste din Republica Moldova. Totodată, la acest criteriu au fost incluse cerințe care nu se referă la publicarea în ediții științifice: brevete de invenție sau participarea în proiecte. Nu este clar nici de ce în cazul doctoratului profesional (care în Republica Moldova se organizează doar în sport și arte) se solicită cereri de brevete / brevete. În cazul științelor medicale sunt incluși indicatori ambigui: ce înseamnă reviste științifice internaționale sau baze de date internaționale relevante? Ce înseamnă participare activă la foruri? Cum stabilește Comisia că a fost participare activă sau nu? În legătură cu aceasta, am propus revenirea la cerințele din documentul CNAA, care prevede acordarea calificativelor la acest criteriu în funcție de prestigiul publicației științifice: Web of Science și SCOPUS; alte baze de date internaționale; reviste din alte țări; reviste din Republica Moldova, care pot fi diferențiate în funcție de domeniul științific și tipul cercetării;

c) Alte modificări:

- La p.13 nu este clar de ce a fost înlocuită grila 1-5 puncte cu grila 0-4 puncte. După această logică, putem înlocui notele din învățământul general 1-10 cu notele 0-9. De aceea, am propus revenirea la prima variantă;

- În anexa 3, lista bazelor de date a fost extinsă până la 76, fără a exista o explicație. Lista inițială a fost rezultatul unei cercetări pentru identificarea celor mai relevante baze de date (efectuate în cadrul Institutului de Dezvoltare a Societății Informaționale, fiind menționat acest lucru în prima variantă). Mai mult decât atât în alte țări în care se folosesc liste ale bazelor de date în managementul cercetării și educației, acestea includ un număr mult mai mic de baze de date;

- Unele modificări în descrierea elementelor criteriilor. Spre exemplu, excluderea cuvântului „Importanța” de la criteriul Importanța, noutatea și originalitatea lucrării, cu descrierea respectivă, sau includerea la criteriul 4, în paranteze a sintagmei „conform cerințelor stabilite prin regulamentul și formatul-tip al școlii doctorale”, deși acest lucru este prevăzut în alt act, sau menționarea expres a metodelor de analiză statistică la criteriul 2 (nu e clar de ce acestea trebuie evidențiate).

3. COORDONAREA ȘI MONITORIZAREA PROCESULUI DE PREGĂTIRE A CADRELOR ȘTIINȚIFICE DE ÎNALTĂ CALIFICARE

Direcția politici și monitorizare doctorat supraveghează unele activități ale organizațiilor din domeniu (art.104g) al Codului cu privire la știință și inovare), dar și participă la abilitarea persoanelor și organizațiilor cu drepturi în procesul de desfășurare a doctoratului.

Totodată, pentru a putea elabora și realiza politica și strategia statului în domeniu, a elabora regulamente cu privire la pregătirea cadrelor științifice prin doctorat și postdoctorat, a elabora criteriile și instrucțiuni în conferirea gradelor și titlurilor etc. (art. 104 a), c), n al Codului cu privire la știință și inovare), Direcția monitorizează procesele în domeniul doctoratului care au loc în Republica Moldova, determină tendințele, stabilește necesitățile și neajunsurile sistemului național de pregătire a cadrelor științifice în context internațional. 149

3.1. Abilitarea cu drept de conducere a doctoratului

Pe parcursul anului 2017 au fost examinate 312 dosare și demersuri ale instituțiilor organizatoare de doctorat privind *abilitarea persoanelor cu dreptul de conducător (consultant) de doctorat* (postdoctorat), dintre care peste jumătate sunt demersuri de prelungire a dreptului de conducător (consultant) de doctorat obținut anterior. În urma examinării acestor dosare 208 persoane au fost abilitate cu drept de conducător de doctorat, din care 50% prin prelungire (*anexa*). Majoritatea persoanelor abilitate sunt bărbați, iar proporția doctorilor și a doctorilor habilitați este relativ echilibrată (fig.1). După domenii științifice cea mai mare pondere în anul curent revine științelor social-economice, științelor umaniste și științelor naturii (fig.2).

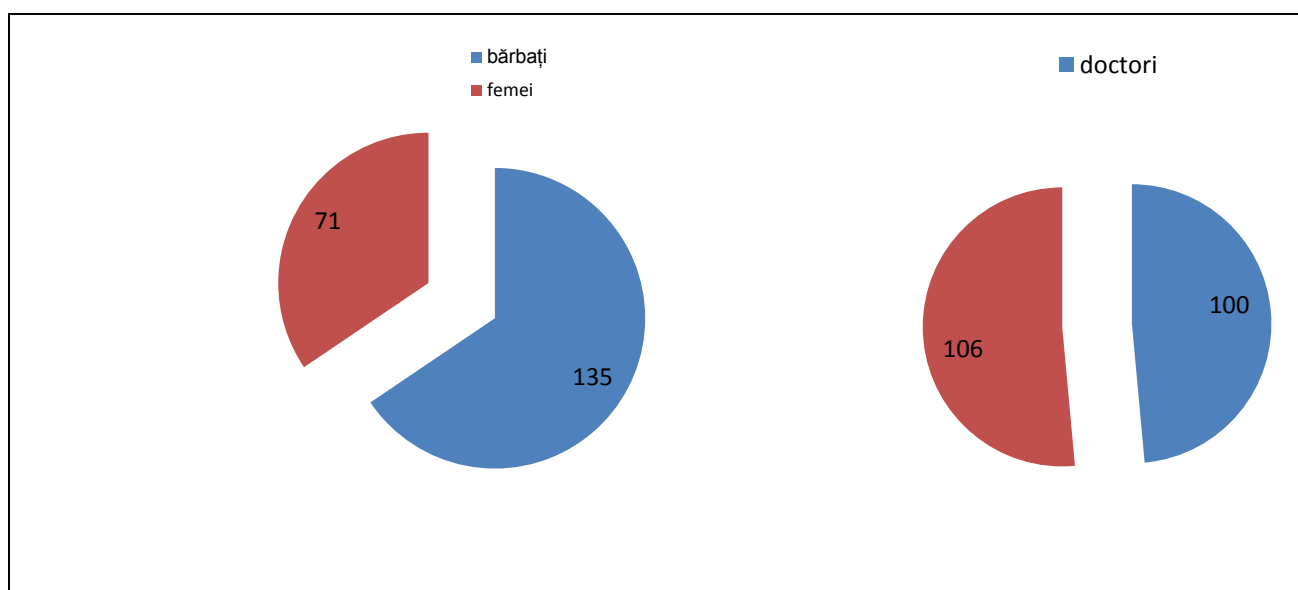
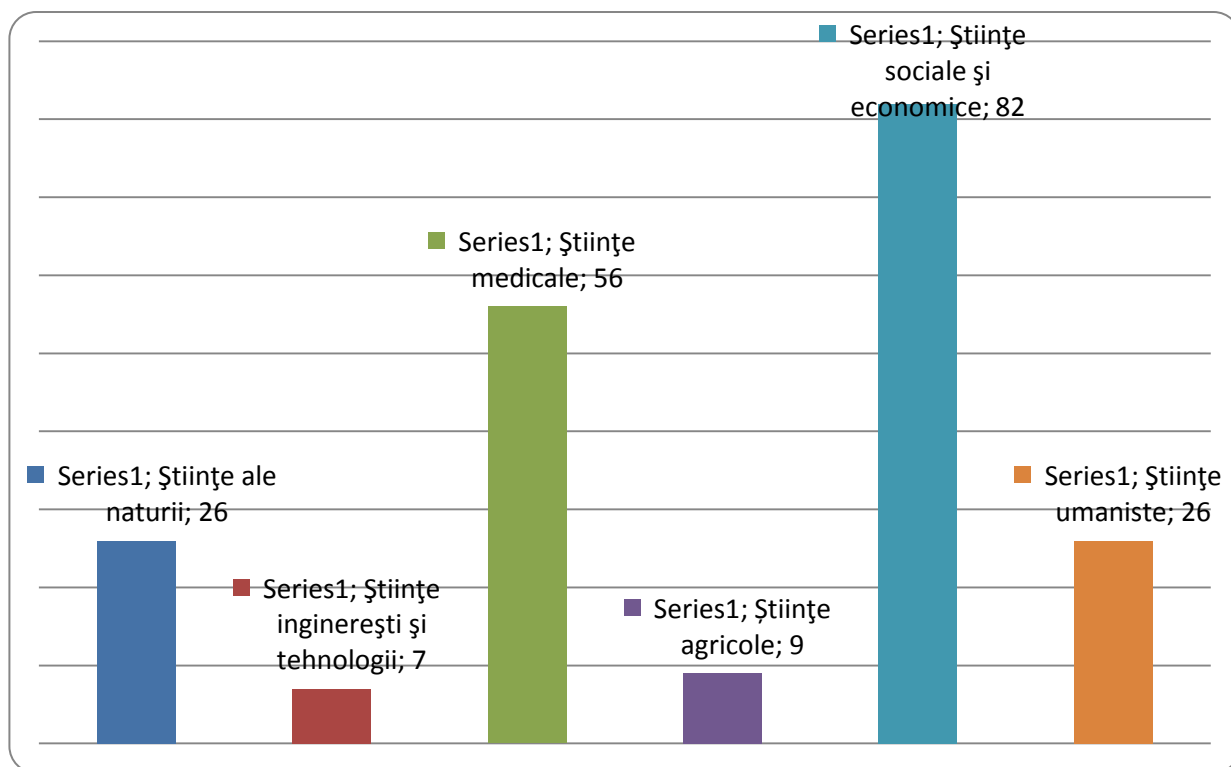

Figura 1. Structura după sexe și grad științific a persoanelor abilitate cu drept de conductor de doctorat în anul 2017

Totodată, nu au fost aprobate 16 solicitări de acordare a dreptului de conducător de doctorat (la prima examinare). Cele mai frecvente cauze ale neabilitării cu acest drept au fost:

- nu au 3 articole științifice publicate în reviste;
- nu au o publicație peste hotare;
- nu întrunesc cerințele pentru prelungirea simplificată a abilitării (nu au mai fost abilitați la specialitatea dată, doctoranzii care au susținut tezele sub îndrumarea solicitanților sunt la alte specialități, nu au înregistrat în ultimii 6 ani rezultatele pentru care abilitarea se prelungește automat).

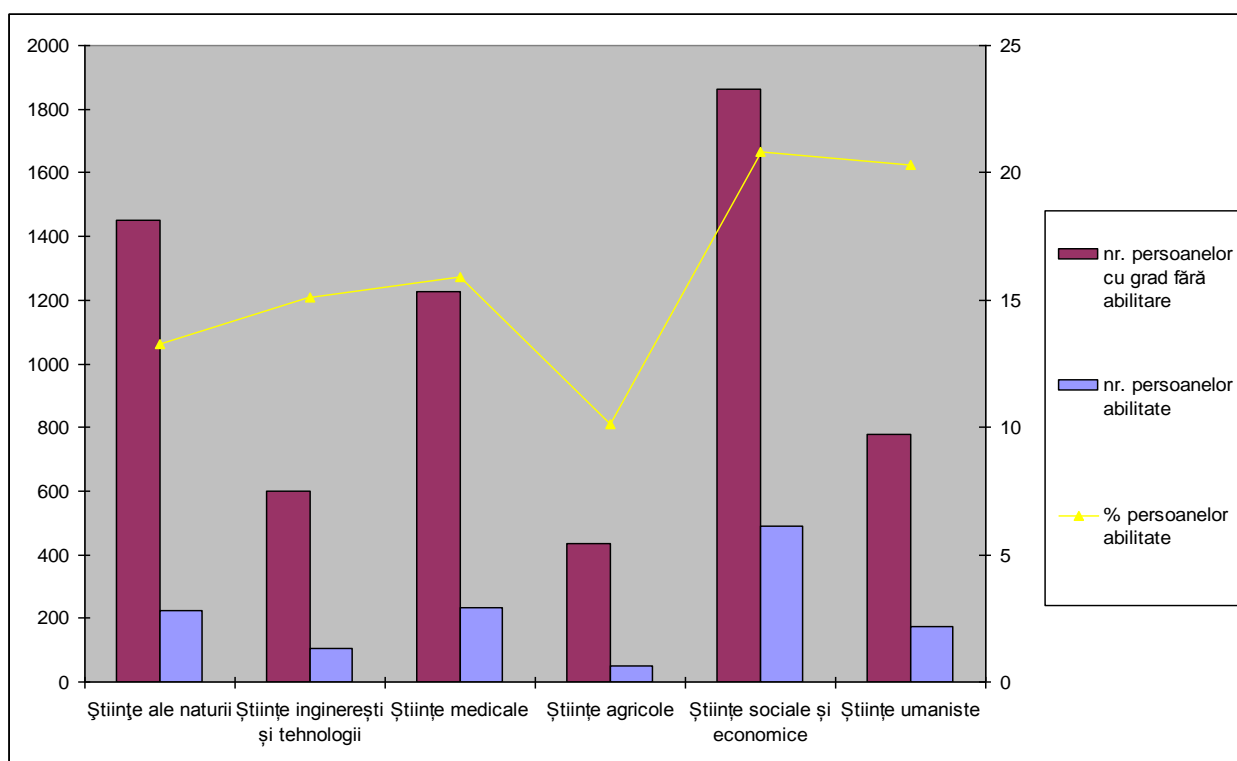
Figura 2. Structura după domenii științifice a persoanelor abilitate cu drept de conducător de doctorat în anul 2017

Numărul total al persoanelor abilitate cu drept de conducător de doctorat la 1.01.2017 era de 1152. Din totalul persoanelor cu grad științific existente în Republica Moldova, persoanele abilitate cu drept de conducător de doctorat constituie circa 16%. Ponderea arată implicarea persoanelor cu grad științific în pregătirea cadrelor științifice. Pe domenii științifice, acest indicator variază de la 10% în științele agricole și până la peste 20% în științele sociale, economice și umaniste (fig.3).

Pe ramuri științifice, diferențele sunt și mai mari, cele mai mari valori înregistrând științele politice (41% din cei cu grade științifice sunt abilitați cu drept de conducător de doctorat), psihologia (36%) și studiul artelor și culturologie (28%), iar cele mai mici – în filosofie, științe biologice, agricultură (sub 10% din total). Aceste valori arată că în ramurile cu importanță mare în

trecut, dar care acum se află în declin, majoritatea potențialului științific este puternic îmbătrânit și există un interes scăzut din partea persoanelor de a deveni conducători de doctorat (inclusiv din cauza numărului mic de doritori de a face studiile doctorale în aceste domenii). Un proces invers se observă în unele ramuri cu reproducere rapidă a potențialului uman în ultimii ani.

În conformitate cu prevederile art.104 j), Direcția menține în stare funcțională baza de date referitoare la persoanele abilitate cu drept de conducător de doctorat, în anul curent fiind incluse persoanele noi abilitate.

Figura 3. Repartiția persoanelor cu grad științific, abilitate și neabilitate cu drept de conducător de doctorat pe domenii

Totodată, întrucât în anul 2017 au avut loc doar 3 ședințe ale Comisiei de atestare a CNAA la care s-au luat decizii de abilitare cu drept de conducător de doctorat (ultima la 31.05.2017), iar ulterior a expirat valabilitatea Comisiei și nu a existat un organ de luare a deciziilor, s-au acumulat 149 dosare pentru abilitarea cu drept de conducător pe marginea cărora nu a fost luată nici o decizie. Direcția a analizat aceste dosare, a solicitat completarea lor acolo unde a fost cazul, le-a evaluat conform criteriilor regulamentare și le-a pregătit pentru comisiile de experți (cele pentru care este specificată această procedură) sau pentru organul care v-a lua decizii. Structura solicitărilor / dosarelor care se află acum în examinare la CNAA este următoarea:

- 57 – abilitarea în baza evaluării complete;
- 8 – abilitarea în baza titlului onorific deținut;

82 – prelungirea simplificată a abilitării, inclusiv 70 – în baza doctorilor și doctorilor habilitați pregătiți, 8 – în baza publicării articolelor în reviste Web of Science sau SCOPUS, 4 – în baza obținerii titlului de Laureat al Premiului de stat, al titlului de Doctor honoris causa sau a unei medalii pentru merite științifice;

2 – recunoașterea și echivalarea abilitării obținute peste hotare.

3.2. Monitorizarea și analiza tendințelor din studiile de doctorat

Direcția monitorizează procesul de pregătire a cadrelor științifice de înaltă calificare la specialitățile științifice la care se desfășoară studiile prin doctorat și postdoctorat în Republica Moldova. Monitorizarea procesului de admitere la doctorat în anul 2017 a fost efectuat prin:

- solicitarea de informații de la IOD și coordonarea diferitor aspecte în regim de lucru (telefon, e-mail);

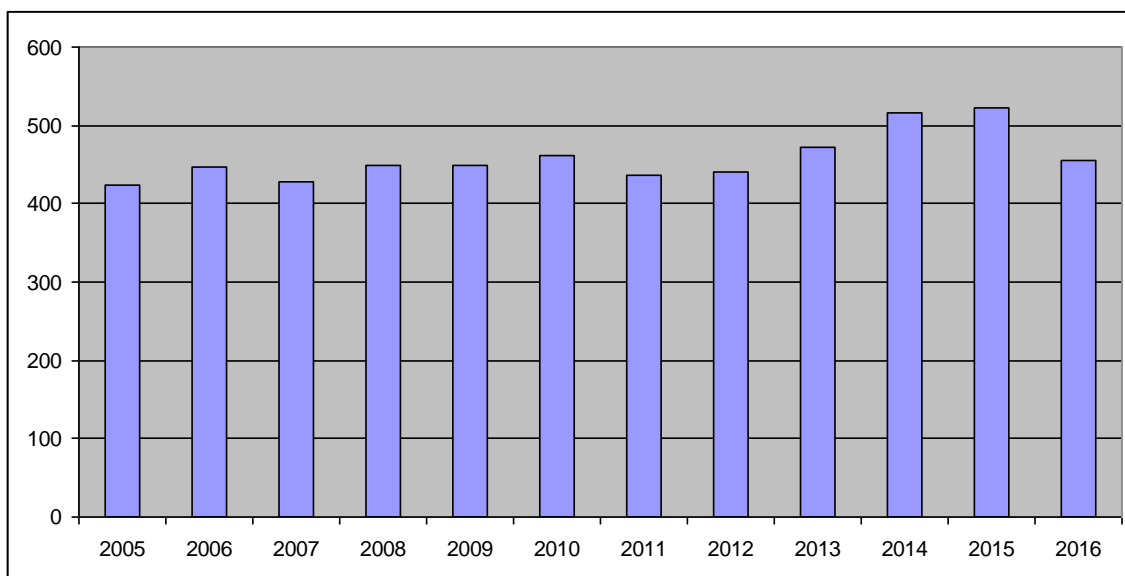
- vizite la instituțiile organizatoare de doctorat;

- examinare sesizări și soluționarea problemelor expuse.

Direcția tradițional analizează procesele și tendințele din doctoratul din Republica Moldova. În anul de referință aceste analize s-au axat preponderent pe numărul și structura doctoranzilor admiși, internaționalizarea doctoratului și susținerea tezelor de doctorat.

3.2.1. Admiterea la doctorat ca reflectare a evoluției studiilor

Numărul doctoranzilor înmatriculați se menține relativ stabil în ultimul deceniu, chiar cu o ușoară creștere în ultimii ani (fig.4).

Fig.4. Numărul doctoranzilor înmatriculați în Republica Moldova în perioada 2005-2016

Creșterea moderată a numărului de doctoranzi înmatriculați, pe fundalul reducerii semnificative a numărului total de studenți în Republica Moldova, însă nu poate fi explicată prin

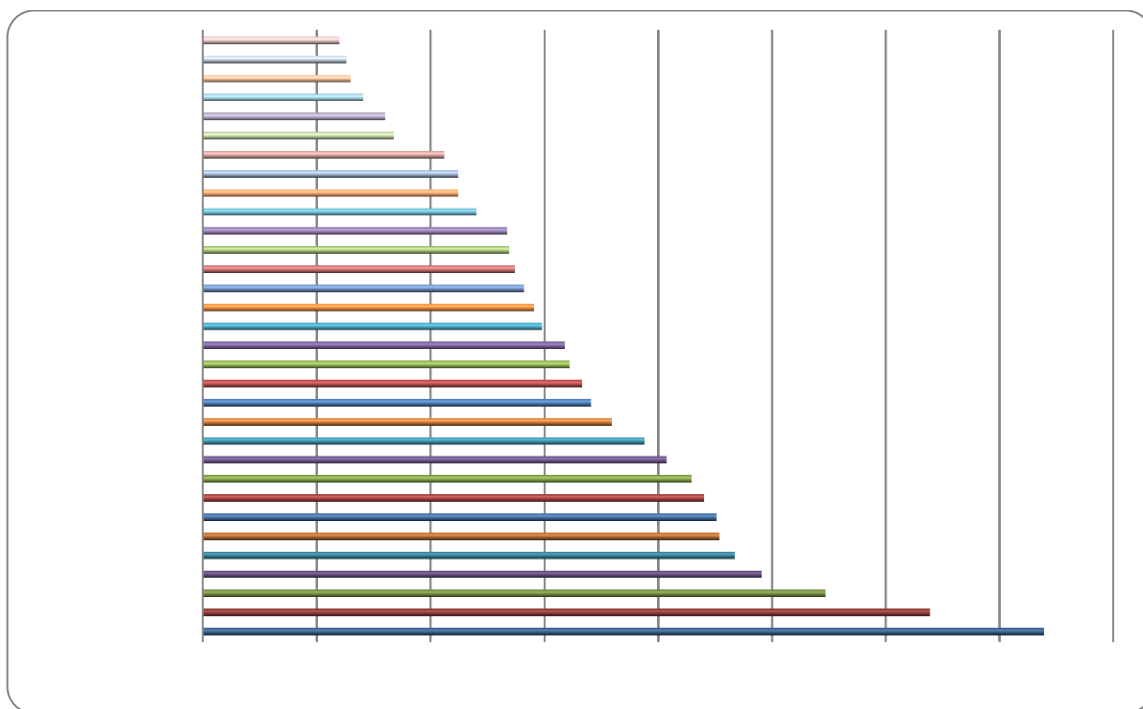
modificările intervenite în organizarea studiilor doctorale. Mai mult decât atât, valoarea relativă a bursei nu a fost majorată, iar procedurile de admitere au devenit mai complicate și mai puțin clare în ultimii ani. În opinia noastră, principalele cauze ale creșterii moderate a numărului de doctoranzi înmatriculați sunt:

1) menținerea numărului granturilor doctorale bugetare, la un nivel relativ stabil (inclusiv creșterea în 2015 față de 5 ani anteriori) și nelimitarea locurilor la doctorat prin contract, cum se făcea anterior (în principal la drept și economie);

2) necesitatea satisfacerii cerinței ca lectorii universitari să dețină grad științific, conform prevederilor Codului Educației;

3) creșterea atractivității unor domenii și sporirea autonomiei instituțiilor care organizează doctoratul.

În pofida unei dinamici mai bune a doctoranzilor comparativ cu studenții de la celelalte două cicluri ale învățământului superior, numărul acestora continuă să fie relativ mic în Republica Moldova. Astfel, numărul doctoranzilor înmatriculați la 100 mii locuitori e de circa 13 și este mai redus decât în majoritatea țărilor europene, depășind doar Turcia și Belgia (fig.5).

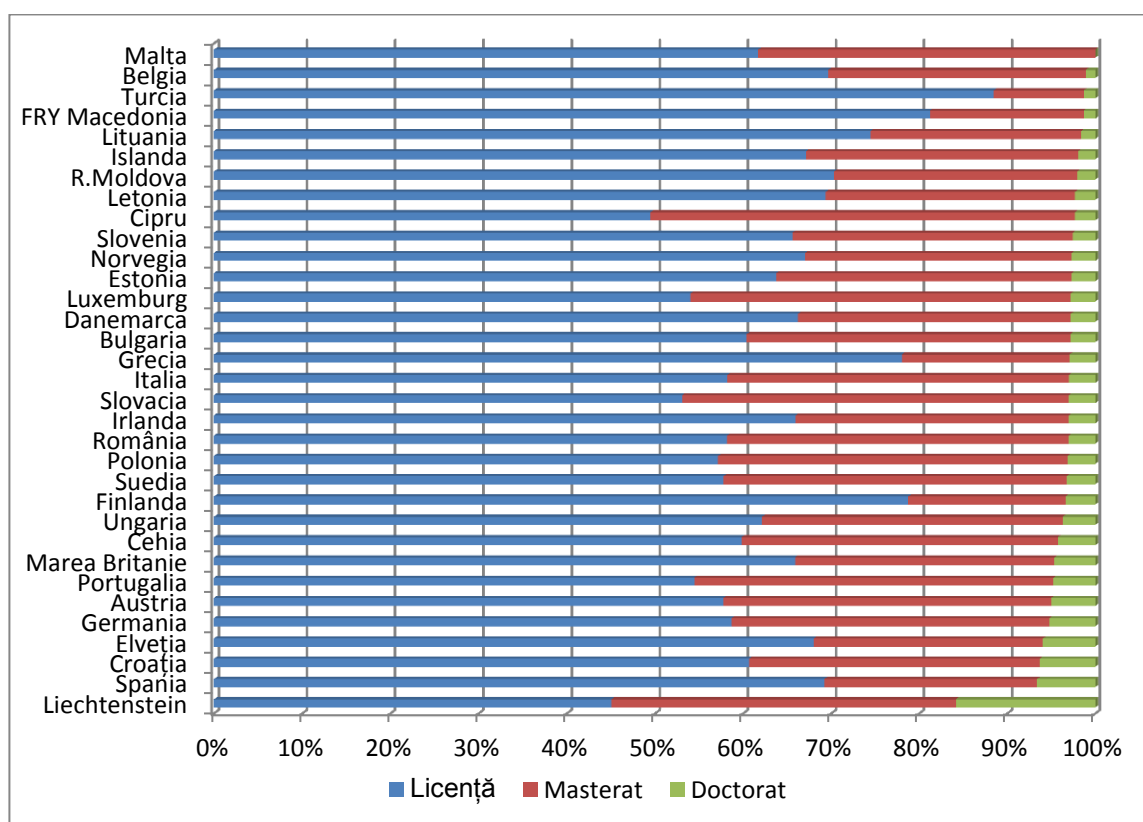

Fig.5. Numărul doctoranzilor înmatriculați în anul 2015 la 100 mii locuitori

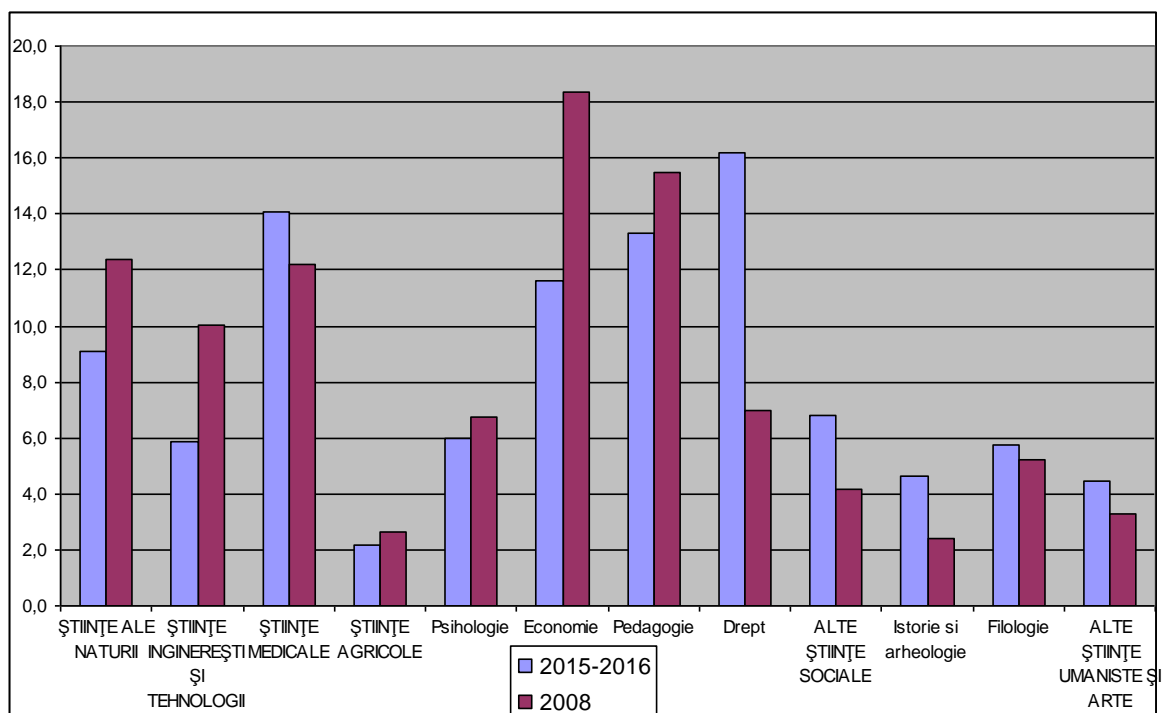
În țările importante din Europa – Germania, Marea Britanie, Spania, Polonia ș.a. valoarea acestui indicator este de peste 3 ori mai mare decât cel al Republicii Moldova. Mai mult, doctoranzii reprezintă 2,1% din toți studenții înmatriculați în învățământul superior în anul 2015 în Republica Moldova. Chiar dacă proporția doctoranzilor a crescut semnificativ în structura studenților înmatriculați, aceasta rămâne încă redusă comparativ cu majoritatea țărilor europene în

care doctoranzii reprezintă circa 3% și mai mult din totalul studenților înmatriculați. Valoarea acestui indicator este mai redusă în Republica Moldova de peste 3 ori față de țări ca Spania și Croația, de peste 2 ori față de țări ca Elveția, Germania, Marea Britanie, Cehia sau Portugalia (fig.6). Doar în șase țări europene valoarea acestui indicator este mai mică decât cea menționată.

După numărul doctoranzilor înmatriculați continuă să predomine științele sociale și economice, cu peste jumătate din total. Proporția doctoranzilor înmatriculați din aceste științe a crescut moderat de la 51,7%, în 2008, până la 53,9%, în 2015 și 2016 (fig.7). Evoluția se datorează în special creșterii fulminante a celor înmatriculați în domeniul dreptului (de peste 2 ori), în timp ce în domeniile care se bucurau tradițional de popularitate, cum ar fi economie și pedagogie, se atestă un ușor declin.

Fig.6. Distribuția studenților înmatriculați în anul 2015 după ciclurile învățământului superior

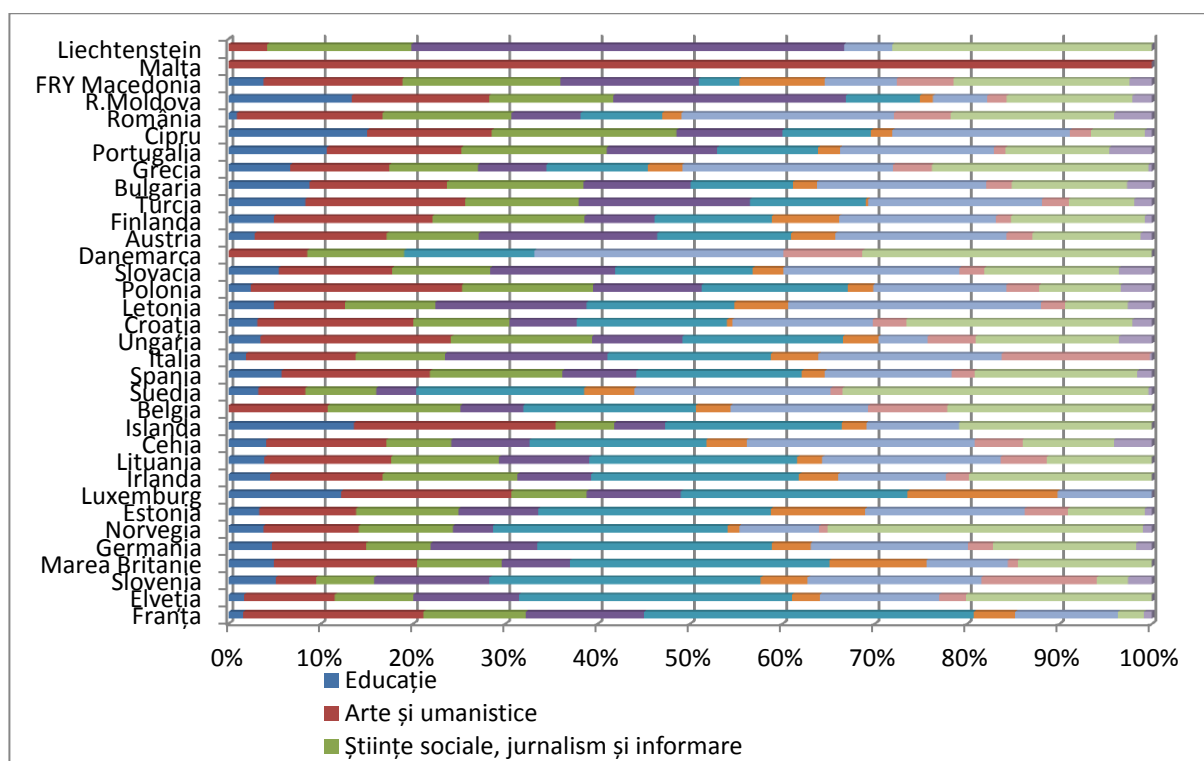

Fig.7. Proportia doctoranzilor înmatriculați în Republica Moldova după domeniile științei (%)

Modificările survenite în proporțiile deținute de diferite domenii ale științei în totalul doctoranzilor înmatriculați se datorează, în primul rând, numărului persoanelor înmatriculate la studii cu taxă. Astfel, dacă în economie numărul acestora a scăzut de la 66 în 2008 la 56 în 2015 și 2016 (cumulat pentru 2 ani), atunci în drept a crescut în această perioadă de la 24 la 144 persoane.

Și în context internațional Republica Moldova se evidențiază după domeniile științifice ale doctoranzilor înmatriculați. Dacă comparăm Republica Moldova cu țările europene după domeniile ISCED-F 2013 în care au fost înmatriculați doctoranzii, observăm o proporție mai mare la noi a doritorilor de a face studii în business, administrare și drept (locul 2 din 34 țări europene pentru care sunt date disponibile) și educație (locul 3). De cealaltă parte se află științele naturii (locul 4 de la urmă), inclusiv domeniile din Republica Moldova cu cea mai bună vizibilitate la nivel internațional – fizica (locul 3 de la urmă), matematica și biologia (ambele - locul 5 de la urmă), științele inginerești (locul 4 de la urmă) și tehnologiile informaționale și de comunicații (locul 7 de la urmă). Este interesant că și în agricultură, unde avem tradiții, suntem în a doua jumătate a clasamentului țărilor după ponderea doctoranzilor înmatriculați (24), având o proporție de 6-7 ori mai mica decât Italia și Slovenia, de 3-4 ori mai mica decât Belgia, Danemarca și România (fig.8).

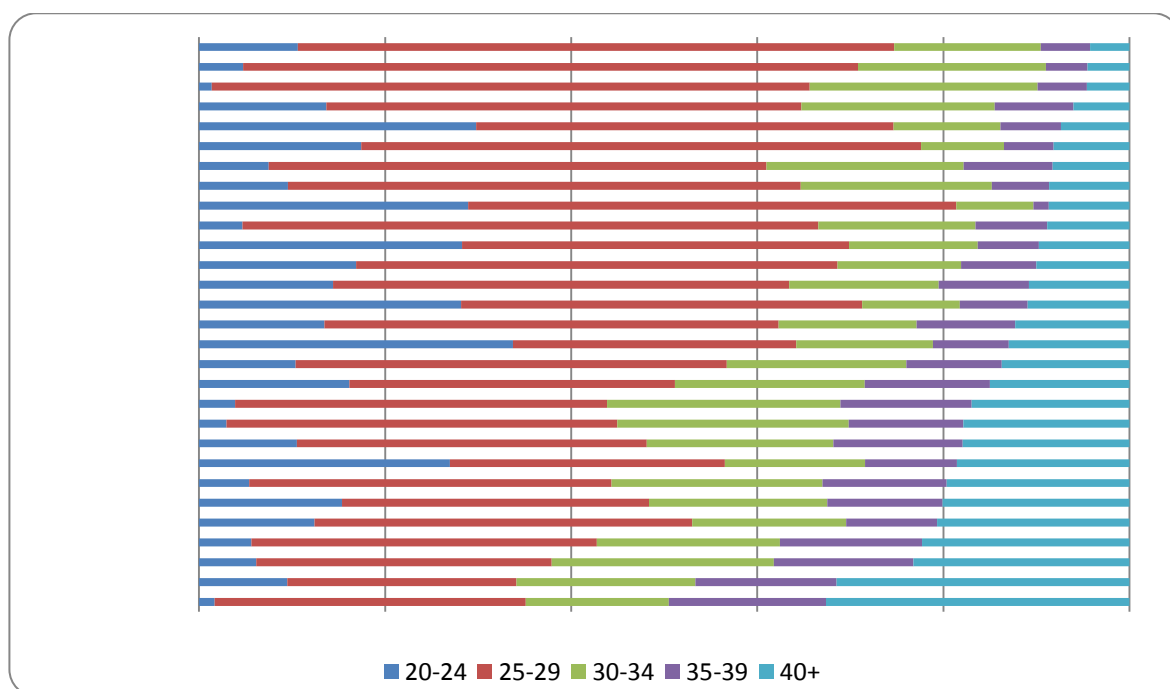
Fig.9. Distribuția doctoranzilor înmatriculați în anul 2015 după domenii (ISCED-F 2013)

Vârsta medie a doctoranzilor înmatriculați în anul 2015 a fost de 33,2 ani, iar în 2016 – 33,4 ani. Se atestă o creștere a vârstei medii față de 2008, când era de 31 ani. Este interesant că vârsta medie a crescut aproape în toate domeniile, dar mai accentuat în unele științe umaniste și arte (ex., studiul artelor) și științe sociale, în care doctoranzii înmatriculați au în medie 36-38 ani. Tendința se reflectă și în distribuția doctoranzilor înmatriculați pe grupe de vârstă: dacă în 2008 doar 25,1% din persoane aveau peste 35 ani, atunci în 2015-2016 – 37,6% din total.

Este o tendință neașteptată, având în vedere că modificarea cadrului de desfășurare a studiilor doctorale ar trebui să favorizeze întinerirea persoanelor înmatriculate: doctoratul a devenit al 3-lea ciclu al învățământului superior, fiind fortificată legătura cu ciclurile anterioare, în doctorat putându-și continua studiile imediat absolvenții masteratului; universitățile sunt cele care organizează doctoratul și au autonomie, putând selecta tinerii talentați de la celelalte cicluri, conducătorii de doctorat au drepturi mari în a selecta viitorii doctoranzi din absolvenții primelor două cicluri. Mai mult decât atât, noul cadru de organizare a studiilor doctorale poate contribui și în Republica Moldova la schimbarea viziunii asupra doctoratului, cum s-a întâmplat mai înainte în alte țări: doctoratul nu mai este privit ca o încununare a unei cercetări importante, ca o finalitate, ca o etapă importantă a carierei, ci mai degrabă ca o atestare a capacității de cercetare, ca un bilet de intrare în lumea academică și profesională în care succesul să depindă de activitatea ulterioară și nu de gradul sau titlul deținut.

Cu toate acestea, vârsta doctoranzilor înmatriculați crește, în principal din cauză că doctoratul nu este popular printre tineri. Există însă și unele cauze specifice. Spre exemplu, în domeniul artelor o mare parte de cadre universitare, care predau de mai mult timp, nu dețineau grad științific și au fost nevoite să se înmatriculeze la doctorat pentru a susține teza de doctorat și a-și păstra locul de muncă, conform noilor cerințe. Și dacă anterior titularii instituțiilor de cercetare și educație puteau susține doctoratul fără a fi formal încadrați în studii (așa numita elaborare a tezei de sine stătător), atunci odată cu aprobarea noilor acte în domeniul educației acest lucru a devenit imposibil. În alte situații, interesul financiar al unor universități de a avea doctoranzi cu taxă, combinată cu cererea existentă de a deține grad științific, a atras la studii persoane care deja s-au realizat în carieră, inclusiv din alte țări, dar pentru care gradul științific este atractiv. Un fenomen care merită o atenție aparte este profilul doctorandului de peste hotare, care vine la studii în Republica Moldova, cel mai des, din cauză că taxa de studii este mai redusă sau că este mai ușor de susținut teza. Este surprinzător faptul că vârsta medie a acestui doctorand este mult mai mare decât a celor din Republica Moldova, ajungând la 38,2 ani. În unele domenii/instituții aceasta este și mai mare: vârsta medie a doctoranzilor înmatriculați la drept în Universitatea Liberă Internațională (ULIM) în ultimii 2 ani a fost de 45,3 ani; la economie în Universitatea de Stat din Moldova (USM) – 39,6 ani; la pedagogie în Universitatea Pedagogică de Stat „I.Creangă” și la psihologie în ULIM – de 39,4 ani.

Dacă comparăm distribuția doctoranzilor înmatriculați în 2015 și 2016 după grupe de vârstă în Republica Moldova cu cei din alte state, observăm că predomină persoanele de vârstă 25-29 ani atât la noi (37%), cât și în majoritatea țărilor europene (fig.10). O trăsătură specifică a doctoranzilor înmatriculați în Republica Moldova este proporția mare a celor cu vârsta de peste 40 ani (22%), doar în alte 3 state comparate această valoare fiind mai ridicată. Totodată, Republica Moldova este una din puținele țări europene în care doctoranzii înmatriculați cu vârsta de până la 30 ani nu ajung la jumătate din total, pe când în țări mari și dezvoltate precum Germania, Franța, Italia, Olanda, Elveția, Marea Britanie, Polonia ș.a. doctoranzii înmatriculați de această vârstă depășind 2/3 din total. Se pare că în țările în care doctoratul a fost instituționalizat ca un ciclu distinct al învățământului superior și a fost structurat corespunzător, proporția tinerilor este mai mare, constituindu-se în pasul următor după absolvirea masteratului. Merită de menționat că, în țări precum Marea Britanie, Polonia, Olanda, Franța, Slovacia și Irlanda proporția doctoranzilor înmatriculați cu vârsta de până la 25 ani este de peste 1/4.

Fig.10. Distribuția doctoranzilor înmatriculați în anul 2015 pe grupe de vârstă

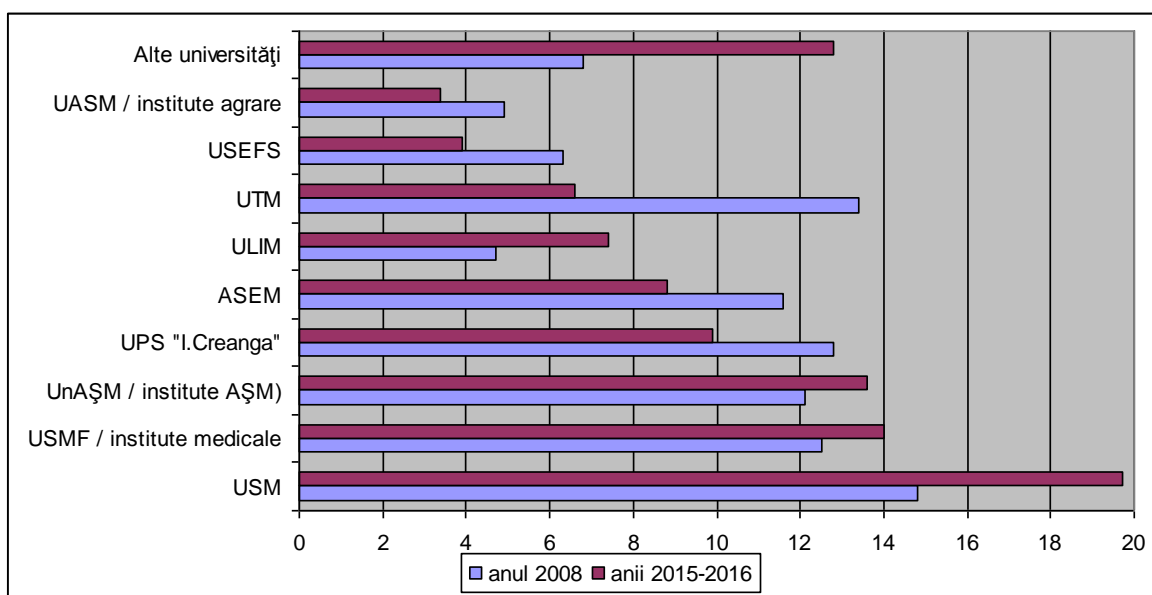
Majoritatea doctoranzilor înmatriculați în ultimii 2 ani în Republica Moldova sunt femeii (57,3%), menținându-se proporția înregistrată în anul 2008 (57%). Acest lucru poate fi explicat prin faptul că, deși în unele domenii a fost înregistrată în 2015-2016 în comparație cu 2008 o feminizare a doctoratului (ex., științele medicale - de la 44,6% femei la 63,6% din totalul doctoranzilor înmatriculați, filologie - de la 79,2% la 91,9%), a crescut ponderea în aceeași perioadă, după numărul doctoranzilor înmatriculați, a unor domenii în care tradițional bărbații predomină (ex., drept) sau au o pondere importantă (ex., istorie și arheologie).

Doctoranzii înmatriculați la zi constituie circa 1/3 din total, iar tendința este de reducere a proporției acestora (de la 37,1%, în 2008, la 32,5%, în 2015-2016). Ponderea acestor doctoranzi s-a redus în această perioadă în majoritatea domeniilor științei, rămânând peste 50% doar în științele naturii, științele inginerești și tehnologii. Acest fapt este explicabil prin faptul că bursa doctorandului în această perioadă nu a crescut în raport cu coșul minim de consum, astfel că doctoranzii sunt nevoiți să lucreze în paralel cu efectuarea studiilor, pentru a-și întreține existența.

Proporția doctoranzilor finanțați de la bugetul de stat a înregistrat o ușoară creștere: de la 53,7%, în 2008, la 57,4%, în 2015-2016. Ea se datorează creșterii numărului de burse acordate de stat, de la circa 280 anual în 2007 și 2008, la peste 310 anual, în 2015 și 2016.

Analiza distribuirii după instituții a doctoranzilor înmatriculați arată că cele mai benefice s-au dovedit a fi modificările efectuate în cadrul de organizare a doctoratului pentru USM, a cărei pondere în numărul total de doctoranzi înmatriculați a crescut cu circa 5% în perioada 2008-2016. La polul opus se află Universitatea Tehnică a Moldovei cu o reducere de circa 7%, ceea ce

confirmă continuarea crizei în domeniul științelor ingineresti. A crescut puțin proporția Universității de Stat de Medicină și Farmacie (la care după 2015 s-au alăturat institutele de cercetare medicale) și a Universității Academiei de Științe (dacă comparăm cu proporția institutelor de cercetare din cadrul AȘM pe anul 2008, atunci când universitatea nu exista). La o serie de universități cu tradiții s-a redus proporția doctoranzilor înmatriculați din cauza apariției unor noi universități cu drept de organizare a doctoratului (de ex., Universitatea de Studii Europene din Moldova, Academia Militară a Forțelor Armate) sau a creșterii ponderii unor universități mai mici (de ex., Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice). Astfel, proporția altor universități a crescut de la 6,8% până la 12,8% în această perioadă (fig.11).

Fig.11. Distribuția doctoranzilor înmatriculați în Republica Moldova după instituții (%)

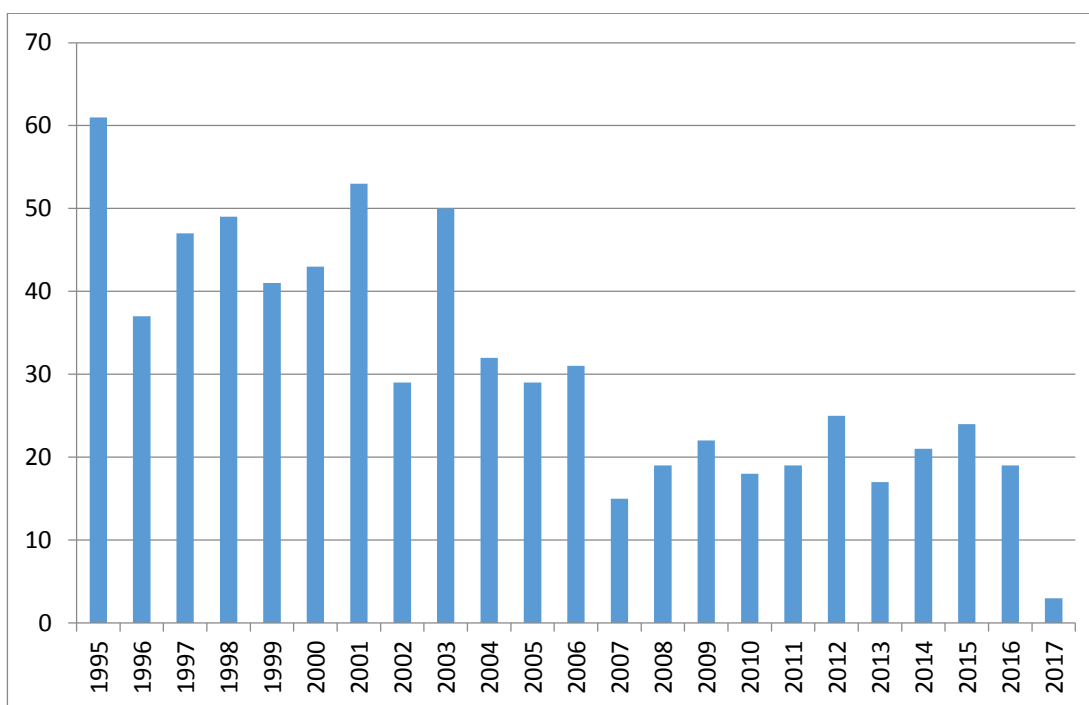
3.2.2. Internaționalizarea doctoratului

Studiile arată că internaționalizarea contribuie la creșterea calității educației și a cercetării; pregătirea eficientă a studenților pentru viața și activitatea profesională într-un mediu economic dinamic; creșterea reputației internaționale și a vizibilității instituției; diversificarea surselor de finanțare atrase; atragerea de noi parteneri din mediul economic. Ca urmare a politicilor promovate, studiile doctorale în țările dezvoltate poartă un caracter tot mai internațional. În țările Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Tehnologică (OECD), fiecare al 4 doctorand provine din altă țară. Doctoratul este cel mai puternic internaționalizat ciclu al învățământului superior, iar cele mai bune practici internaționale solicită ca doctoranzii și conducătorii de doctorat să demonstreze vizibilitate și performanță în străinătate. Universitățile trebuie să le ofere doctoranzilor oportunități să beneficieze pe deplin de experiențele internaționale, doctoranzii ar

trebui să fie capabili să participe în activități internaționale de cercetare, iar conducătorii de doctorat – trebuie să fie activi în mediul și dezbaterile din cercetarea internațională.

Ultimele date disponibile de la BNS („*Pregătirea cadrelor peste hotare*”), pentru perioada 2012-2014, arată că peste hotare se aflau la studii prin doctorat circa 20 persoane din Republica Moldova (cu variații mici pe ani); în aceeași perioadă a crescut numărul stagiilor de la noi peste hotare, de la 12, în 2012, până la 46, în 2014. Aceste date sunt prezentate anual de către instituțiile cu activitate de doctorat din Republica Moldova, dar, în opinia noastră, ele subestimează procesul de internaționalizare în străinătate. În afară de angajații instituțiilor care pleacă oficial la studii de doctorat peste hotare, există și alte categorii de cetățeni care sunt doctoranzi în afara țării: persoane care pleacă pe cont propriu, prin intermediul unor programe internaționale, care și-au făcut studii la alte trepte ale învățământului în altă țară și au continuat tot acolo și studiile de doctorat ș.a. Astfel, doar pentru admiterea din anul 2016, Guvernul României a oferit 125 burse de doctorat cetățenilor din Republica Moldova. Având în vedere că studiile la doctorat durează 3-4 ani, putem presupune că doar în România numărul doctoranzilor ar fi nu mai mic de 350. Per total, putem estima că numărul doctoranzilor peste hotare depășește de zeci de ori cifra indicată în datele statistice oficiale ale BNS. Și în cazul stagiilor doctoranzilor peste hotare, presupunem că numărul este mai mare decât cel oficial, având în vedere desfășurarea unor scheme internaționale importante de mobilitate, în primul rând Tempus și Erasmus, dar despre care date centralizate lipsesc.

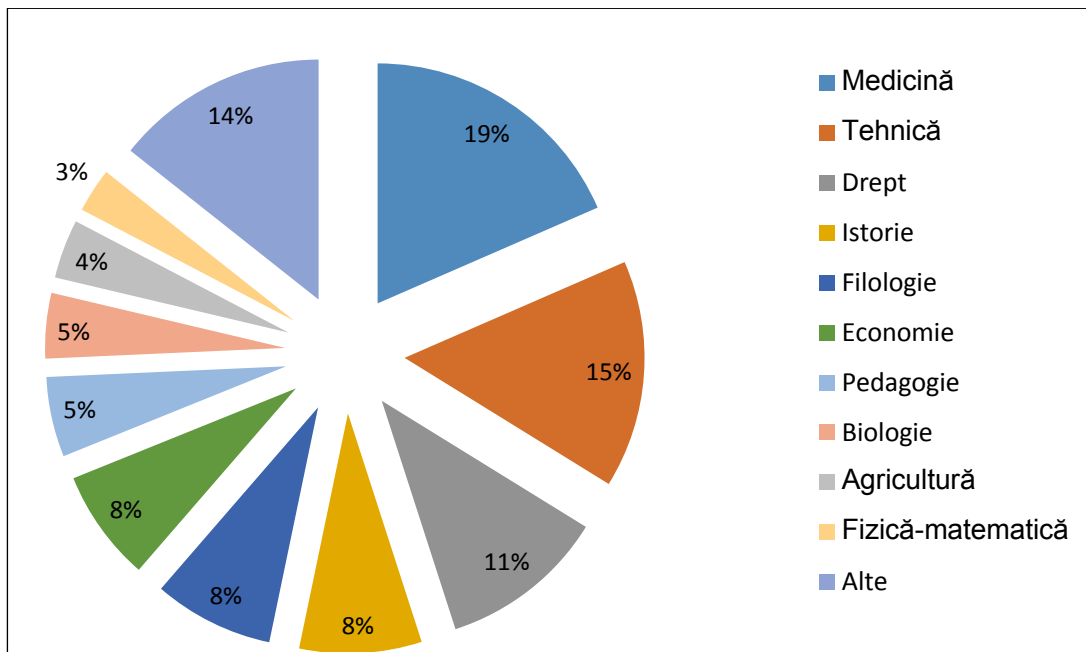
Un alt indicator al internaționalizării studiilor doctorale în străinătate este numărul și structura ***persoanelor din Republica Moldova care au obținut grade științifice în alte țări***, recunoscute și echivalate la CNAA. Numărul cetățenilor moldoveni din această categorie, cărora le-au fost recunoscute și echivalate diplomele în Republica Moldova în perioada 1995-2017 este de 704, inclusiv 620 persoane cu grad de doctor în științe și 84 persoane cu grad de doctor habilitat în științe (fig.12).

Fig.12. Evoluția numărului de grade științifice obținute de cetățenii moldoveni în străinătate, recunoscute și echivalate în Republica Moldova în perioada 1995-2016

Acest număr este comparabil cu cel al cetățenilor străini care au obținut grade științifice în Republica Moldova. Dacă luăm în calcul persoanele care au obținut grad științific în fosta URSS și au diplome recunoscute și echivalate în anii 1993-1994, atunci numărul gradelor crește până la 1060, din care 898 – grade de doctor și 162 – grade de doctor habilitat. Oricum, este evident ca acest număr este mult mai mic decât numărul total al persoanelor originare din Republica Moldova care au obținut în perioada respectivă grade științifice în străinătate. Având în vedere datele statistice disponibile și studiile de caz în domenii adiacente, putem admite că multe din aceste persoane nu s-au mai întors în Republica Moldova, respectiv nu intră în categoria persoanelor cărora le-au fost recunoscute și echivalate diplomele obținute.

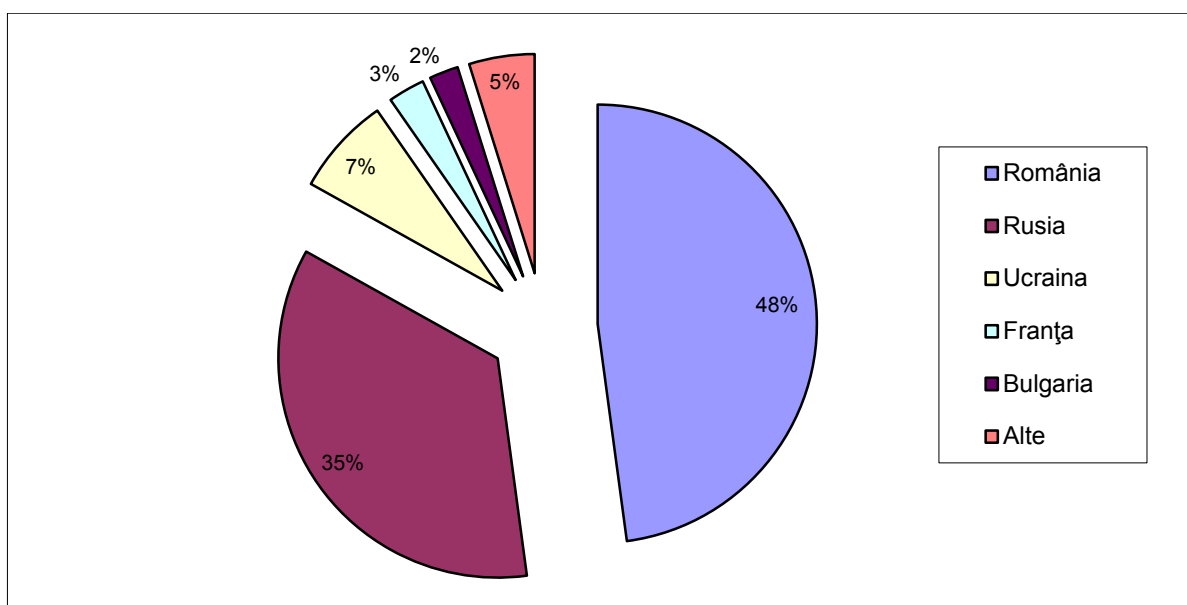
Analiza **repartiției după domenii a gradelor** științifice conferite în străinătate și recunoscute / echivalate în Republica Moldova arată că cele mai populare specialități țin de medicină, tehnică și drept, dar ponderi importante au și ramuri cu specific național, cum ar fi istoria sau filologia, insuficiența specialiștilor în aceste domenii fiind soluționată inclusiv prin studii de doctorat în România (fig.13). Această repartiție este mai echilibrată decât cea a gradelor științifice conferite în Republica Moldova. În plus, în totalul celor care au susținut peste hotare este mai mare ponderea unor ramuri importante pentru economia Republicii Moldova, cum ar fi tehnica sau agricultura.

Fig.13. Repartiția după domenii a gradelor științifice conferite în străinătate cetățenilor moldoveni, echivalate și recunoscute la CNAA în 1993 – 2017

Cetățenii Republicii Moldova au obținut grade științifice (echivalate și recunoscute ulterior la CNAA) în 18 țări, un număr mult mai mic decât numărul țărilor din care provin persoanele care au obținut grad științific în Republica Moldova. Majoritatea persoanelor și-au făcut studiile în țări europene, evidențiindu-se România și Federația Rusă (fig.14), dar se atestă și grade conferite în SUA (3 persoane), China (1) sau Coreea de Sud (1). Se observă că dacă în prima jumătate a anilor 1990 majoritatea persoanelor, cărora li se recunoșteau și echivalau diplomele, obținuseră grade în statele post-sovietice, ulterior crește ponderea României și altor țări europene.

Gradele obținute de către cetățenii Republicii Moldova în străinătate și recunoscute/echivalate în 1993-2017 (fără cele conferite în URSS) constituie circa 15% din gradele științifice conferite în Republica Moldova în aceeași perioadă. Având în vedere și datele disponibile privind stagiile peste hotare, putem estima foarte aproximativ că până la jumătate din deținătorii de grade științifice din Republica Moldova au fost implicați în aceste două forme de internaționalizare peste hotare. Rolul principal în beneficierea de aceste tipuri de internaționalizare revine României, care pe lângă bursele doctorale, a oferit cercetătorilor moldoveni prin programele sale numeroase oportunități de stagii în centrele sale științifice. Acest fapt ne permite să avem valori comparabile cu unele țări europene în ceea ce privește ponderea deținătorilor de grade științifice din unele țări europene care au studiat, lucrat sau efectuat cercetări în alt stat UE (40-60%).

Fig.14. Repartiția după locul de studii (țări) a cetățenilor Republicii Moldova care au obținut grade științifice în străinătate, recunoscute și echivalate în perioada anilor 1993 – 2017

Una din componentele de bază ale internaționalizării studiilor doctorale *este internaționalizarea „acasă”*. Importanța acesteia rezultă din faptul că internaționalizarea este esențială pentru dezvoltarea profesională a doctoranzilor, dar, din păcate, doar o parte dintre doctoranzi are posibilitatea să-și facă studiile peste hotare. În felul acesta, internaționalizarea acasă oferă doctoranzilor noștri o șansă reală de a obține experiența academică de dobândire a cunoștințelor și abilităților necesare într-o lume globalizată. Pe lângă implicarea doctoranzilor și profesorilor de peste hotare în studiile doctorale, internaționalizarea acasă este caracterizată și prin deschiderea internațională a structurilor instituționale (cadrul legal și administrativ, capacitatea operațională, capacitatea managerială, sistemul de asigurare a calității) și capacitatea de cercetare (în special capacitatea și eficiența cercetării recunoscută la nivel internațional).

Numărul doctoranzilor de peste hotare care studiază în Republica Moldova a fost relativ stabil în 2012-2014, peste 70% provenind din România și peste 20% din Israel. Doctoranzii de peste hotare, care sunt aproape toți la frecvență redusă și studiază în bază de contract, au constituit în această perioadă circa 14% din toți doctoranzii înmatriculați în Republica Moldova. Ponderea cetățenilor de peste hotare este mult mai ridicată la doctorat decât la celelalte două cicluri ale învățământului superior, sporind de la 1,9%, în 2012-2013, până la 4,7%, în 2016-2017. Datele înmatriculării în anii de studii 2015-2016 și 2016-2017 (ale Ministerului Educației) confirmă majoritatea tendințelor înregistrate anterior. Cei 133 doctoranzi de peste hotare înmatriculați constituie 12,4% din toți doctoranzii. Au fost înmatriculate persoane din 13 țări, majoritatea din

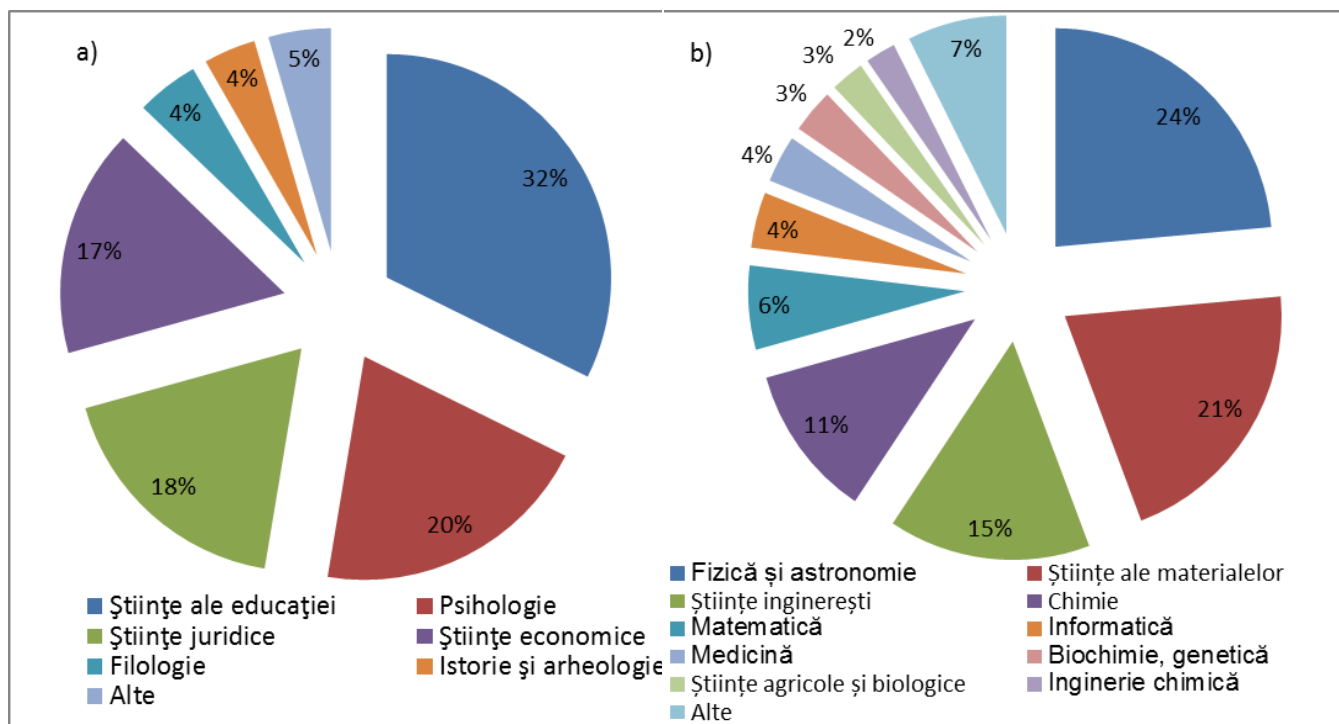

România (107), Israel, cu un număr în scădere (11), și Turcia (5), din restul țărilor venind câte un doctorand.

Comparativ cu multe state europene dezvoltate, numărul doctoranzilor internaționali în Republica Moldova este mai redus. Una din explicațiile decalajelor constă în faptul că doctoranzii aspiră să studieze în țările cu investiții substanțiale de resurse pentru cercetare-dezvoltare în instituțiile de învățământ superior. Astfel, în Elveția, țara cu cele mai mari cheltuieli de cercetare-dezvoltare per student din instituțiile de învățământ superior (circa 13,6 mii dolari USD), doctoranzii internaționali reprezintă mai mult de jumătate din totalul doctoranzilor; în Australia, Belgia, Luxemburg, Olanda, Suedia și Marea Britanie, care cheltuiesc peste 5 mii dolari USD în cercetare-dezvoltare per student din instituțiile de învățământ superior, au o proporție de peste 30% de doctoranzi internaționali. Or, cheltuielile în cercetare-dezvoltare din instituțiile de învățământ superior sunt un indicator că doctorandul va beneficia de o instruire și cercetare de calitate, că la instituțiile din țara respectivă există capacități de cercetare, economia este una inovațională, iar țara se mișcă spre societatea cunoașterii.

În ultimii doi ani, în Republica Moldova marea majoritate a doctoranzilor de peste hotare au fost înmatriculați în domeniul științelor sociale și economice. În primele 4 domenii: științele educației, psihologiei, științele juridice și științele economice au fost înmatriculați 87% din doctoranzii de peste hotare (fig.15a). De ce cei mai mulți doctoranzi străini vin să-și facă studiile în aceste domenii? O presupunere logică ar fi că în Republica Moldova în aceste domenii există mai multă competență, ceea ce le face mai atractive. Așa să fie oare? În lumea modernă cel mai important indicator al activității științifice sunt articolele publicate în reviste. Despre capacitatea științifică a unei țări se judecă în primul rând după publicațiile în două baze de date: Web of Science și SCOPUS. Deoarece unele date din SCOPUS sunt în acces liber, să vedem în care domenii ale științei au publicat cel mai mult cercetătorii din Republica Moldova în perioada 1996-2014 (fig.15b). Chiar dacă denumirile domeniilor științifice utilizate în SCOPUS diferă de cele utilizate în Republica Moldova, oricum putem ușor deduce că nu există o interdependență între domeniile în care se obțin cele mai multe rezultate științifice și domeniile în care vin cei mai mulți doctoranzi de peste hotare. Mai degrabă pare că există o legătură invers proporțională pe domenii între numărul publicațiilor SCOPUS și numărul doctoranzilor de peste hotare. Cele mai performante din punctul de vedere al numărului de articole înregistrate în SCOPUS sunt domeniile fizică și astronomie, științe ale materialelor, științe inginerești, chimie, dar în ele a fost înmatriculat doar un doctorand de peste hotare (în inginerie electronică și a informației). Și invers, în câteva domenii cu cei mai mulți doctoranzi de peste hotare se întâlnesc foarte puține articole înregistrate în SCOPUS: drept – 14, pedagogie (științe ale educației) – 3, psihologie – 7, filologie – 11, economie – circa 40, și aceasta din totalul de peste 5,5 mii articole publicate de cercetătorii

moldoveni în această perioadă. Având în vedere că doctoranzii străini nu se orientează spre cele mai performante domenii de la noi, rezultă că altele sunt motivele pentru care ei vin să facă doctoratul în Republica Moldova.

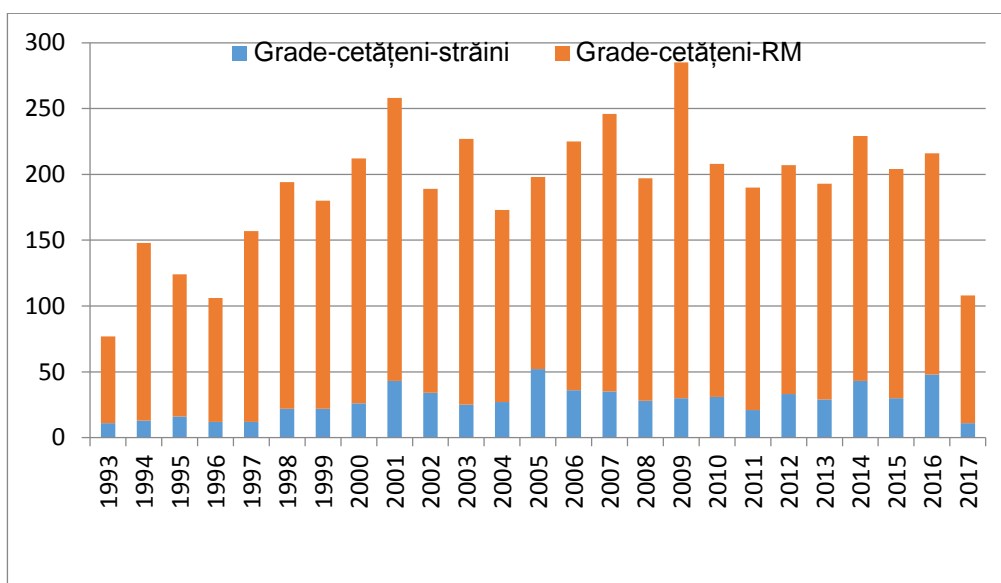

Fig.15. Repartiția după domenii ale științei a:

a) doctoranzilor de peste hotare înmatriculați în anii 2015 și 2016 în Republica Moldova;

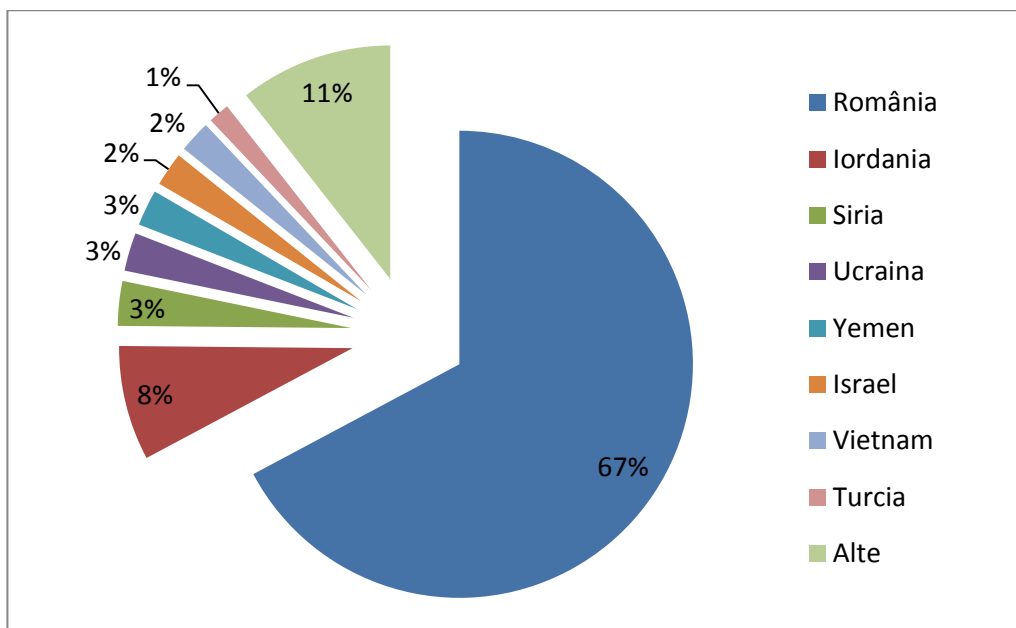
b) articolelor științifice ale autorilor moldoveni publicate în perioada 1996-2014 din SCOPUS.

Numărul cetățenilor străini cărora li s-au conferit grade științifice în Republica Moldova în perioada 1993-2017 este de 691, din care 675 au obținut gradul de doctor în științe, iar 16 - gradul de doctor habilitat în științe. Ponderea cetățenilor străini care au obținut grade științifice în Republica Moldova constituie în medie 14,5% din numărul total de persoane cărora li s-a conferit grad științific în Republica Moldova. Există însă diferențe semnificative după ani (fig.16), de la 7,6% în 1997, până la 26,3% în 2005. În ultima perioadă, cu excepția anului 2017, care are specificul său, se atestă o creștere a ponderii cetățenilor străini care obțin grade științifice în Republica Moldova.

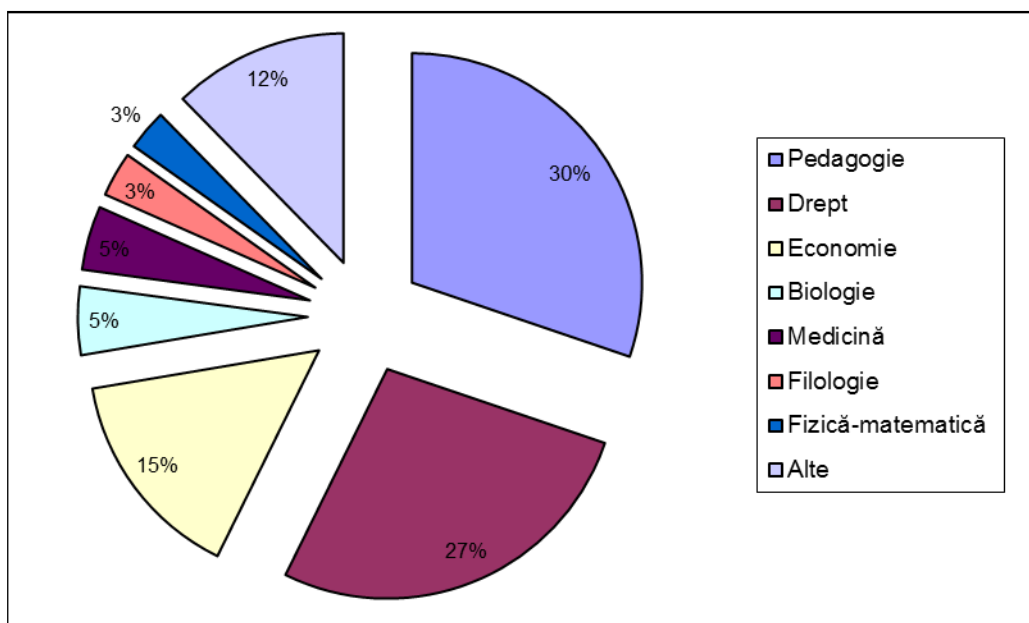
Fig.16. Conferirea gradelor științifice cetățenilor RM și cetățenilor străini, în perioada 1993-2017, în Republica Moldova

Cetățenii străini cărora le-au fost conferite grade științifice în Republica Moldova reprezintă 41 de țări de pe toate continentele cu excepția Australiei. Cele mai multe persoane de peste hotare care au obținut grad științific la noi provin din România, circa 2/3 (fig.17). Există însă diferențe după perioade. În anii 1990 și începutul anilor 2000 se înregistra o diversitate mai mare a țărilor din care proveneau persoanele cărora li se confereau grade științifice, remarcându-se țări din Orientul Apropiat (Iordania, Siria, Yemen), Asia de Sud Est (Vietnam) sau chiar Africa (Guinea, Angola), o „moștenire” a perioadei sovietice. Ulterior numărul țărilor cetățenii cărora au obținut grad științific în Republica Moldova a scăzut. Astfel, în ultimii 5 ani, grade științifice au obținut cetățeni străini doar din 14 state, dominarea României devenind și mai clară (aproape 85% din numărul cetățenilor străini cărora li s-au conferit grade științifice), urmată de Israel (cu 5,4%), care până în 2003 nu a avut nici un cetățean care să fi obținut grad științific în Republica Moldova.

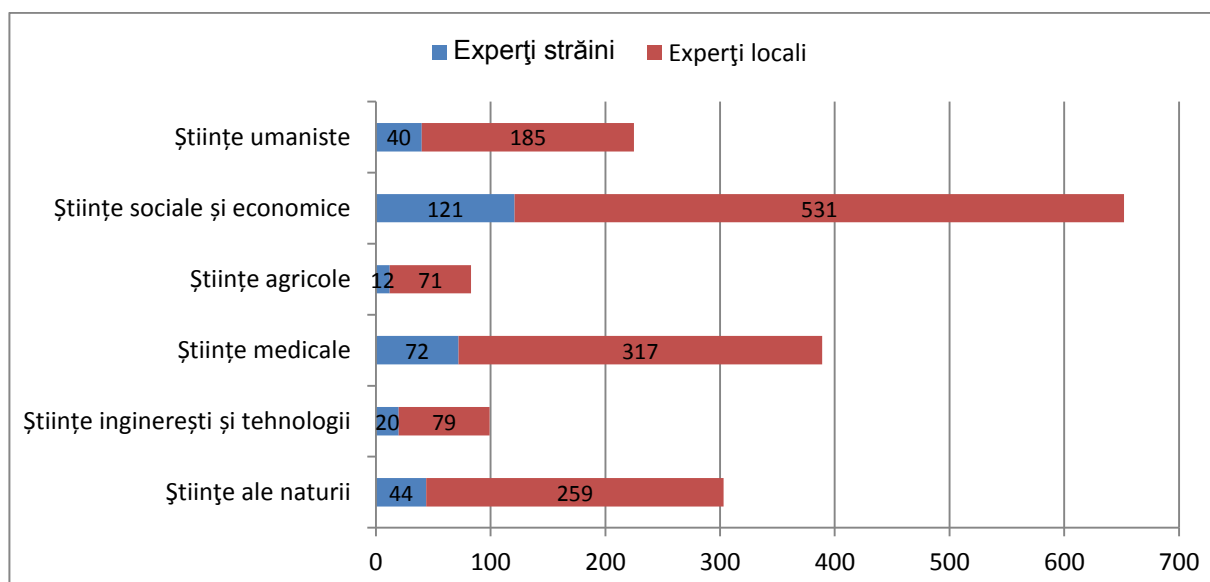
Fig.17. Repartiția cetățenilor străini care au obținut grade științifice în Republica Moldova în perioada 1993-2017 după țara de origine

Cea mai mare parte din gradele științifice conferite cetățenilor străini în Republica Moldova țin de pedagogie, drept și economie (fig.18). În pedagogie, drept și economie se conferă 72% din gradele științifice acordate cetățenilor străini. Aceasta ne permite să presupunem că motivele din care mulți cetățeni străini vin să-și facă studiile de doctorat în aceste ramuri pot fi explicate prin lipsa funcționării mecanismelor reputaționale și cerințele mai reduse care fac posibilă susținerea mai ușoară a tezelor de doctorat și, respectiv, atrag mai mulți doctoranzi. Iar acest motiv pare să fie unul decisiv în alegerea de către doctoranzii de peste hotare a domeniului de studiu în Republica Moldova, mai ales în condițiile în care costurile efectuării studiilor doctorale sunt mai ridicate în țara lor de origine.

Fig.18. Repartiția după ramuri a numărului de grade științifice conferite în Republica Moldova în anii 1993 – 2017

Participarea experților străini la evaluarea tezelor de doctorat în Republica Moldova este un alt indicator care caracterizează internaționalizarea studiilor doctorale acasă. În perioada 2014-2017 în Consiliile științifice specializate de susținere a tezelor (CȘS) au fost incluși 309 experți de peste hotare, ceea ce constituie 17,6% din toți membrii CȘS. Pe domeniul științific, ponderea experților străini nu variază semnificativ, de la 14,5% în științele naturii și științele agricole, până la 20%, în științele ingineresti și tehnologii (fig. 19).

Fig.19. Numărul experților străini și locali în Consiliile de susținere a tezelor de doctorat formate în perioada 2014-2017, după domeniile științei

Experții reprezintă 17 țări, majoritatea fiind din România (243 persoane), urmată de Ucraina (30) și Rusia (13). Constatăm că în perioada 2014-2017 numărul experților de peste hotare este relativ mare în CȘS și, probabil, în nici o altă evaluare a activităților științifice, educaționale sau culturale din Republica Moldova nu este o implicare atât de masivă a experților externi. Ei sunt incluși în aproape toate CȘS de susținere a tezelor de doctor habilitat, a tezelor candidenților la grad științific de peste hotare, dar și în multe alte CȘS. Implicarea experților de peste hotare este foarte importantă în condițiile unei comunități științifice mici, cum este cea din Republica Moldova, în care este complicat de evitat conflictele de interese. Cu toate acestea, impactul internaționalizării, manifestat prin implicarea experților străini, asupra calității tezelor de doctorat în unele cazuri lasă de dorit. De ce se întâmplă acest lucru? Una din cauzele principale este faptul că experții vin la invitația și cu finanțarea candidatului (conducătorului de doctorat) și este mai dificil ca după aceasta ei să se pronunțe critic sau să respingă lucrarea. La rândul lor, experții invitați prezintă adesea avize favorabile, fără rezerve, din politețe, pentru a nu dezamăgi asistența / candidatul / conducătorul sau pentru a fi invitat și altă dată. În plus, pentru candidați este mai simplu să îi invite nu pe cei mai competenți specialiști în domeniu, ci pe cei mai comozi, care provin din țări în care la fel nu funcționează bine sistemul reputațional în domeniul academic. Aceasta explică faptul că deseori sunt invitați aceiași experți în diferite CȘS. Rezerve față de calitatea tezelor evaluate de către experții de peste hotare apar și din considerente că uneori aceștia sunt foști doctoranzi, care au susținut teze în instituțiile din Republica Moldova, ei fiind incluși în CȘS de susținere a tezelor, nu arareori coordonate de foștii lor conducători de doctorat. Impactul mai redus al includerii experților de peste hotare în evaluarea tezelor de doctorat se datorează și nivelului general redus al culturii evaluării în Republica Moldova. În acest sens, mai utilă ni se pare elaborarea unui mecanism de expertizare peste hotare a tezelor în domeniile în care nu există posibilitatea de a asigura o evaluare obiectivă în Republica Moldova.

Analiza cadrului instituțional, inclusiv a celui legal și administrativ, arată că nu există o strategie de internaționalizare la nivel național, iar la nivelul instituțiilor de asemenea nu am putut identifica documente strategice care s-ar referi la acest proces. În actele normative din Republica Moldova sunt puține prevederi care ar avea tangență cu internaționalizarea doctoratului. Cadrul nou de desfășurare a studiilor doctorale format în urma aprobării Codului Educației, nu a adus mari schimbări în privința internaționalizării studiilor. Din cele 46 școli doctorale create în Republica Moldova, doar una este în parteneriat cu o instituție de peste hotare: Școala doctorală în științe militare și de securitate a Consorțiului format din Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” și Universitatea Națională de Apărare „Carol I” (România).

Cadrul de evaluare și acreditare a studiilor / a programelor de studiu nu pare să fie stimulator în privința internaționalizării. Metodologia de evaluare externă în vederea autorizării de

funcționare provizorie a școlilor doctorale și a programelor de doctorat indică, în Anexa 1, următoarele criterii și indicatori de evaluare: 6) *Doctoranzi înmatriculați în cotelă internațională*; 7) *Personal titular format în afara universității, în universități din străinătate*. În Standardele de acreditare, criteriile și indicatorii de performanță pentru evaluarea externă a programului de studiu în învățământul superior este inclus un indicator ce se referă la internaționalizarea acasă - 1.2.3. *Internaționalizarea programului de studiu*. Dar nu este clar cât de importanți sunt acești indicatori pentru autorizare, or Metodologia menționată nu stipulează ce se întâmplă dacă o școală doctorală nu are doctoranzi în cotelă internațională sau dacă programul de studiu nu este internaționalizat.

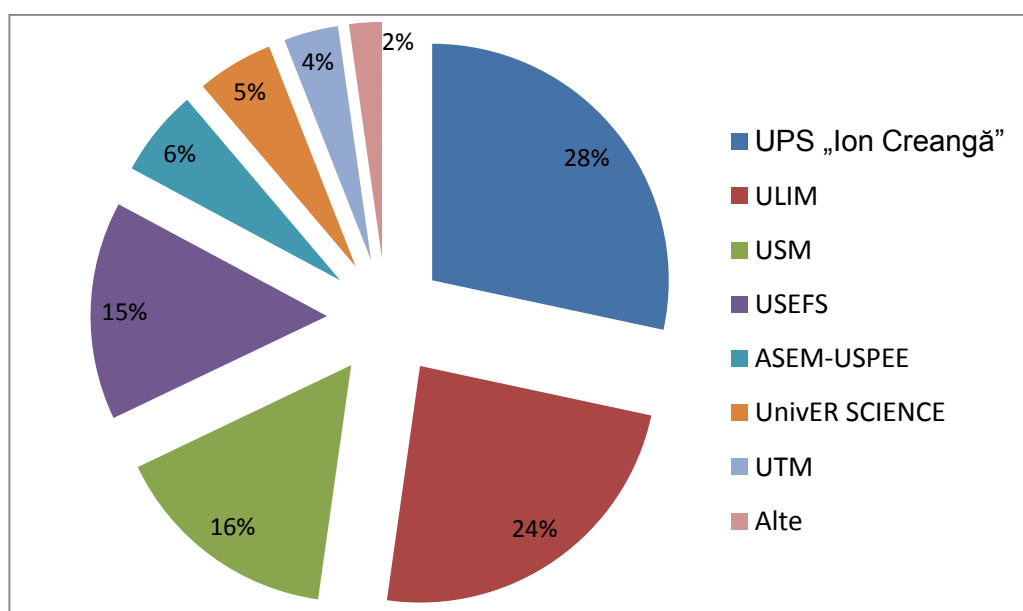
În Regulamentul privind atribuirea calificativelor tezelor de doctorat, aprobat de către CNAA, sunt incluși o serie de indicatori, care direct sau indirect stimulează internaționalizarea peste hotare: participarea la evenimente științifice peste hotare, participarea în proiecte internaționale, articole publicate peste hotare, stagii și vizite de documentare în centre științifice de peste hotare ș.a. Astfel, la criteriul *Integrarea în mediul academic*, candidatul nu poate obține calificativul *Foarte bine* dacă nu a participat la conferințe științifice din alte țări, iar calificativul *Excelent* - dacă nu a beneficiat de stagii științifice în statele UE sau OECD. Cu toate acestea nu putem vorbi de o strategie de internaționalizare a doctoratului la nivel național. Acest deziderat nici măcar nu este indicat în vreun document strategic că ar fi o prioritate.

La nivel instituțional, eforturile de internaționalizare a învățământului superior suferă de insuficiența resurselor financiare și umane, iar acțiunile de internaționalizare se întâmplă deseori la inițiativa partenerilor de peste hotare. Universitățile din Republica Moldova încă nu și-au dezvoltat capacități organizaționale și manageriale pentru a discuta de la egal la egal cu partenerii din universitățile internaționale. La nivel individual, admiterea ca doctorand într-o universitate străină reprezintă efortul candidatului însuși; nu există mecanisme formale la nivel național pentru a sprijini mobilitatea doctoranzilor. Încheierea unor acorduri cu instituții partenere din alte țări, care ar permite ca doctoranzii din Republica Moldova să viziteze aceste instituții pentru o perioadă de cercetare sau ar accepta coordonarea în cotelă a tezelor de doctorat, ar fi, însă, în opinia noastră, activități mai la îndemână de întreprins pentru creșterea calității studiilor doctorale. În acest caz, riscurile internaționalizării în străinătate, dintre care cel mai important este riscul pierderii, prin migrație, a unor resurse umane talentate și bine pregătite (brain-drain), ar putea fi mai ușor de gestionat.

Din activitățile de internaționalizare, universitățile mai des încheie acorduri de colaborare cu instituții partenere și beneficiază de schemele de mobilitate oferite de programele internaționale, deși numărul studenților și profesorilor de peste hotare care vizitează Republica Moldova nu este mare. Numărul mic de doctoranzi de peste hotare, care nu sunt vorbitori de română, nu stimulează

dezvoltarea unor programe doctorale în limbi de circulație internațională. Un indicator al eforturilor și nivelului de internaționalizare a universităților din Republica Moldova este numărul doctoranzilor internaționali (fig.20).

Nu este deloc întâmplător că pe primul loc după numărul doctoranzilor de peste hotare se situează Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, care are stabilite importante relații cu universități partenere de peste hotare, majoritatea pe filiera francofonă, și organizează periodic școli de vară, ateliere și alte manifestări la care participă experți de peste hotare, inclusiv din cadrul EUA, iar prin colaborare cu Universitatea din București asigură diferite activități de internaționalizare acasă și în străinătate. Un caz de succes este înregistrat și la Universitatea Tehnică a Moldovei, care prin organizarea unor filiere francofone, anglofone și germanofone, a permis doctoranzilor să beneficieze de mobilități în universitățile de peste hotare, care își desfășoară activitățile în limbile respective.

Fig. 20. Repartiția doctoranzilor de peste hotare înmatriculați în anii 2015 și 2016 în Republica Moldova după instituțiile-gazdă

3.2.3. Susținerea tezelor de doctorat

Tradițional, Direcția monitorizează susținerea tezelor de doctor și doctor habilitat pe întreaga perioadă de funcționare a sistemului național de atestare (fig.21 și 22). Se observă modificări a numărului deținătorilor de grade științifice pe domenii, până la 01.01.2018 fiind conferite în total 569 grade de doctor habilitat și 4184 grade de doctor în științe.

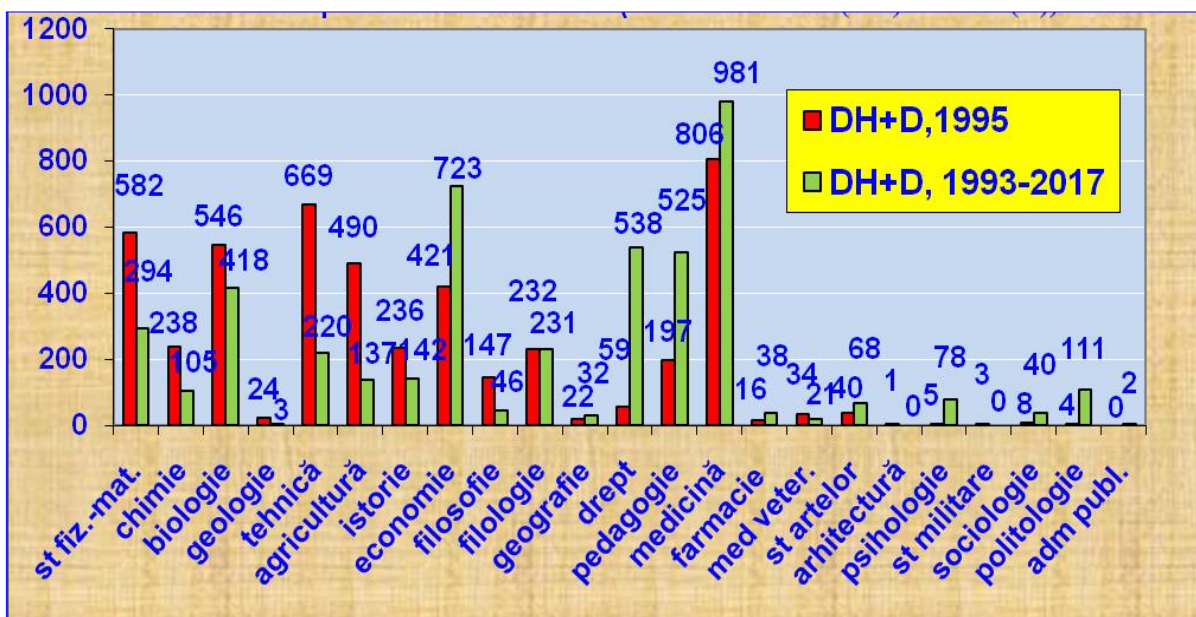

Fig.21. Repartiția pe domenii a persoanelor ce au obținut grade științifice în perioada 1993-2017, comparativ cu perioada precedentă

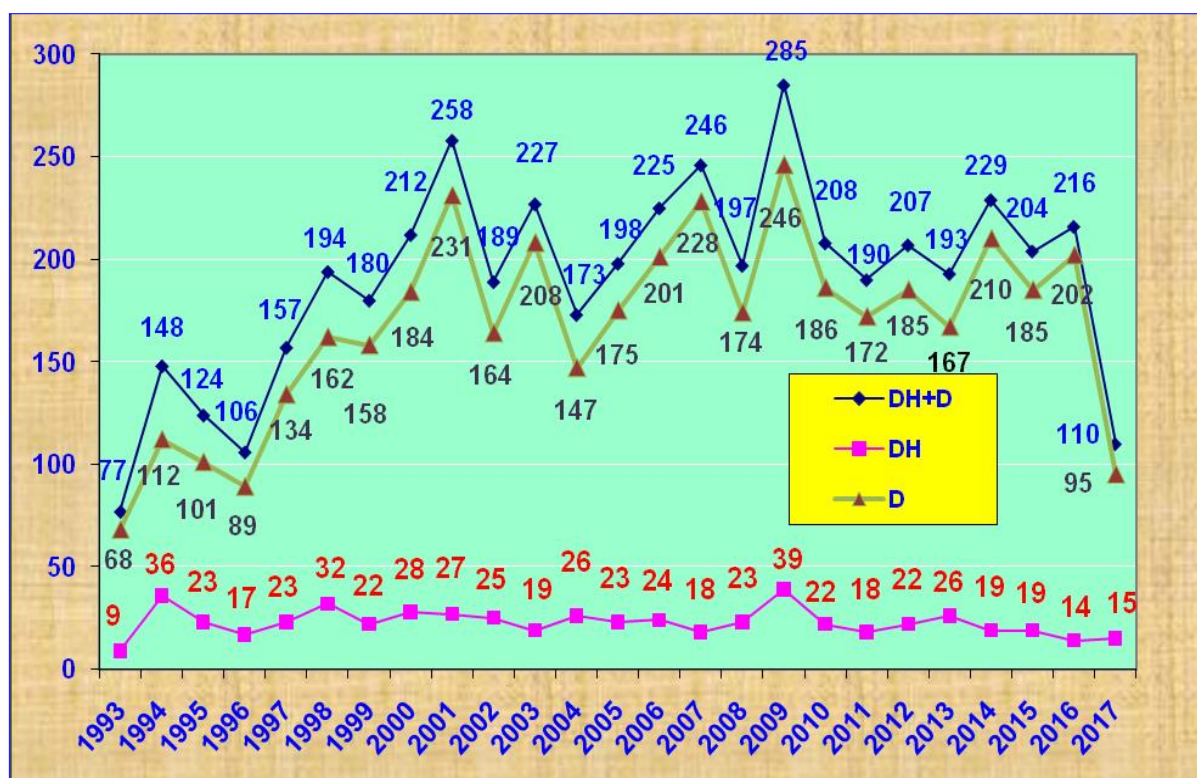
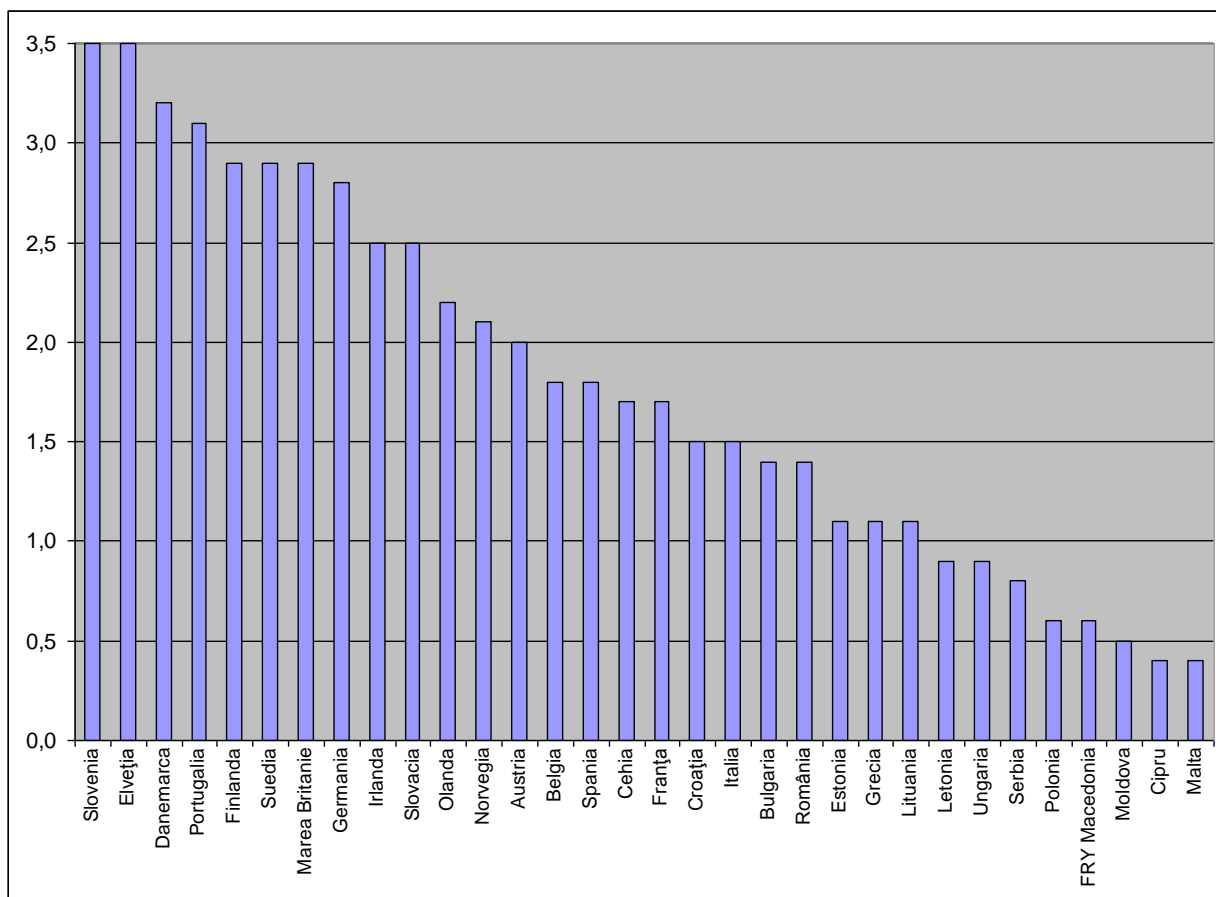

Fig.22. Repartiția anuală a tezelor susținute în perioada 1993-2017

Numărul gradelor științifice conferite în valori relative în Republica Moldova este mult mai redus decât în majoritatea țărilor europene (fig.23).

Fig.23. Grade conferite la 1000 locuitori de vârstă 25-34 ani în țările europene, 2014

Valoarea redusă a acestui indicator în Republica Moldova se explică atât prin numărul mic de doctoranzi, cât și prin rata scăzută de susținere a tezelor în termen. Ponderea doctoranzilor care susțin tezele în termen variază în limitele 5-15%, iar dacă calculăm numărul total al susținerilor din numărul doctoranzilor care absolvec studiile, acest indicator ajunge, în ultimii ani, la 50%. Cauzele acestei situații țin de susținerea financiară și materială insuficientă pentru efectuarea cercetărilor și obținerea rezultatelor științifice relevante, nivelul scăzut de competențe, timpul redus dedicat cercetării, monitorizarea insuficientă din partea conducătorilor de doctorat și a instituțiilor, lipsa unor perspective economice atractive după absolvirea studiilor.

Un accent important în analizele noastre privind susținerea tezelor de doctorat l-am pus pe perioada 2014-2017. În acest caz, drept sursă de informații au fost luate hotărârile CNAA de formare a Consiliilor științifice specializate (acestea conțin mai multă informație factologică decât hotărârile de conferire a gradelor), în baza cărora este posibil de stabilit tendințele. Un astfel de demers este absolut justificat dacă ne dorim ca mecanismele și regulile propuse pentru organizarea doctoratului să fie fundamentate din punct de vedere științific și să se bazeze pe starea reală, or au trecut peste 3 ani de la implementarea noului Nomenclator al specialităților științifice, dar și de la demararea unor reforme importante în domeniul doctoratului.

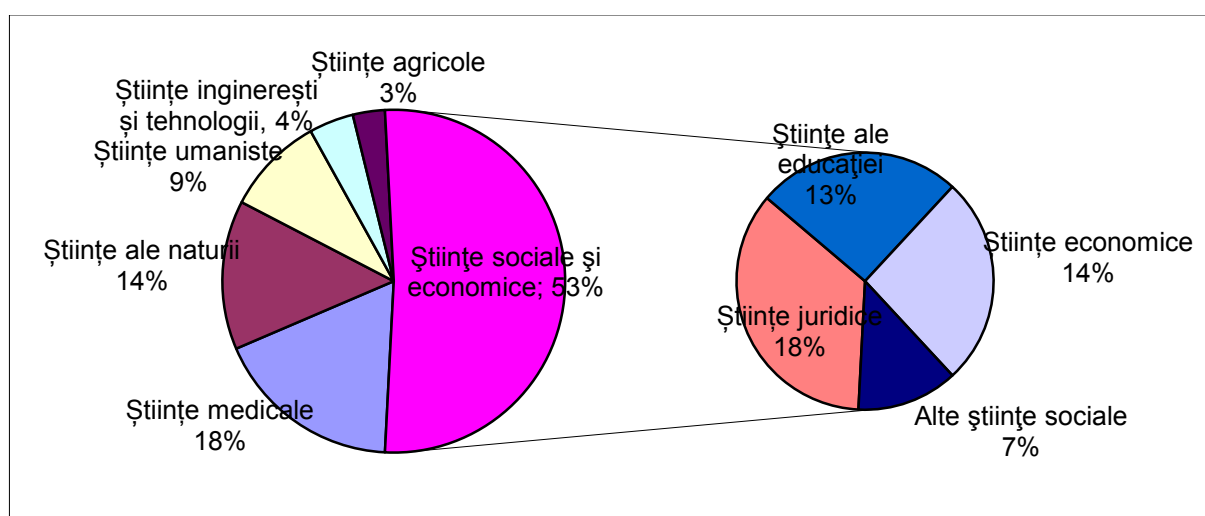
Majoritatea tezelor în Republica Moldova sunt susținute în universități, lider incontestabil în perioada analizată fiind Universitatea de Stat din Moldova (tab.1).

Tabelul 1. Clasamentul instituțiilor după numărul tezelor aprobate în 2014-2017

<i>oc</i>	<i>Instituția</i>	<i>n</i> <i>r.teze</i>	<i>oc</i>	<i>Instituția</i>	<i>n</i> <i>r.teze</i>
	Universitatea de Stat din Moldova	1 55		Academia de Studii Economice a Moldovei	4 1
	Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie	8 8		Universitatea Tehnică a Moldovei	3 7
	Institutul de Cercetări Juridice și Politice	5 5		Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport	3 2
	Universitatea Liberă Internațională din Moldova	4 5		Universitatea Agrară de Stat din Moldova	2 0
	Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă"	4 2	0	Institutul de Filologie	2 0

Majoritatea tezelor în Republica Moldova se susțin în domeniul științelor sociale și economice (fig.24). Atragem atenția că în 9 ramuri științifice (din cele 37), în 41 profiluri științifice (din cele 110) și la 242 specialități (din cele 399) nu au fost aprobate teze de doctorat în această perioadă.

Cele mai populare specialități, evident, la fel țin de științele sociale și economice (tab.2).

Figura 24. Repartiția pe domenii științifice a numărului tezelor de doctorat în 2014-2017

Tabelul 2. Clasamentul specialităților după numărul tezelor aprobate, 2014-2017

<i>loc</i>	<i>specialitatea</i>	<i>nr.teze</i>	<i>loc</i>	<i>specialitatea</i>	<i>nr.teze</i>
	Economie și management în domeniul de activitate	53		Didactică școlară (pe trepte și discipline de învățământ)	16
	Teoria generală a educației	34		Economie mondială; relații economice internaționale	13
	Drept penal și execuțional penal	33	0	Drept internațional și european public	13
	Educație fizică, sport, kinetoterapie și recreație	32	1	Muzicologie	13
	Drept constituțional	22	2	Literatură română	12
	Finanțe	21	3	Fizica și tehnologia materialelor	11
	Teoria generală a dreptului	19	4	Pedagogie universitară	11

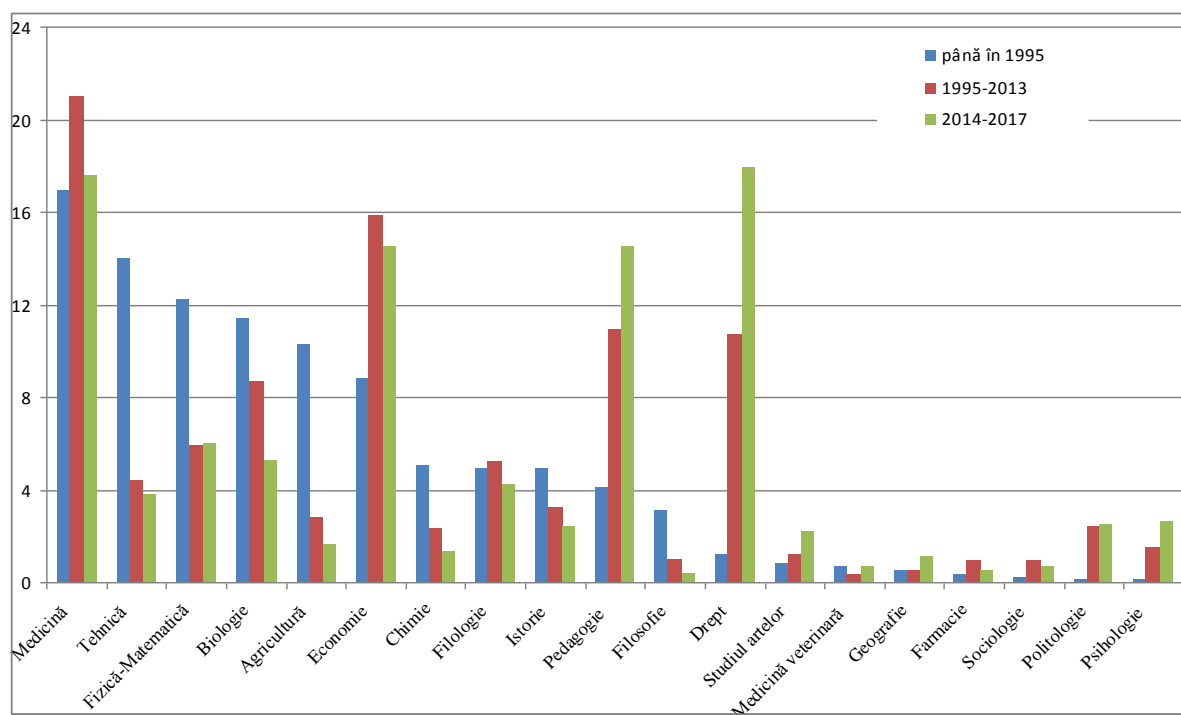
Principalele cauze ale diferențelor pe domenii / ramuri în susținerea tezelor constau în:

- dificultatea diferită de a face cercetări în domenii distincte (spre ex., în agricultură trebuie să faci experimente câțiva ani, care necesită teren, utilaj etc., iar în pedagogie, spre exemplu, e mai ușor să organizezi experimente în clase de elevi);
- cerințe diferite aplicate și respectiv posibilități mai ușoare de susținere a tezelor în unele domenii: a) domeniile științifice care au tradiții de cercetare și școli formate pe parcursul a mai multor decenii (ex., fizica, matematica, chimia) păstrează standarde mai înalte de calitate și se raportează în evaluări la cercetările care se efectuează în comunitățile științifice avansate, iar în b) domeniile cu o creștere rapidă a numărului de persoane cu grad științific în perioada funcționării sistemului național de atestare a cadrelor (ex., drept, economie, pedagogie), în care se pare că nu există o comunitate puternică experți, decalajele față de nivelul cercetărilor din centrele mondiale de excelență este mai mare, fiind mai frecvente cazurile de abateri de la normele de bună conduită în cercetare-dezvoltare.
- perspective diferite după absolvire și obținerea gradului științific (de ex., faptul că la noi nu funcționează o industrie importantă – face ca tezele în domeniul ingineriei să nu deschidă atâtea perspective ca în alte țări, în același timp, în științele juridice deținerea gradului oferă posibilitatea obținerii licenței de avocat în condiții mult mai ușoare).

Motivele acceptării tezelor mai slabe în unele domenii sunt în strânsă legătură cu problemele generale ale sistemului național de cercetare-dezvoltare:

- sistemul actual de cercetare-dezvoltare nu este, în cea mai mare parte, un sistem meritocratic, iar mecanismele reputaționale, care stau la baza funcționării unor comunități performante de cercetători nu funcționează în Republica Moldova;
- comunitatea științifică mică limitează obiectivitatea evaluării. Puțini sunt gata să-și asume responsabilitatea de a respinge teze slabe, deoarece la rândul său poate fi evaluat el sau doctorandul său de către conducătorul de doctorat sau alte persoane afectate de decizia sa;
- asigurarea limitată cu resurse a sistemului, ceea ce nu permite pe de o parte să fie atrase cele mai importante talente în studiile doctorale și ulterior în evaluarea tezelor, iar pe de altă parte, nu asigură independența tuturor evaluatorilor și rezistența lor în fața diferitor tentații pentru a închide ochii la o lucrare slabă.

Repartiția tematică a tezelor a înregistrat schimbări importante pe parcursul existenței sistemului național de atestare a cadrelor științifice (fig.25).

Fig.25. Repartiția tezelor după ramuri științifice, în % din total

Dacă analizăm tematica tezelor din perioada 2014-2017 în contextul tendințelor de susținere a tezelor, putem clasifica ramurile științifice în următoarele grupe:

- 1) Științe în care continuă creșterea rapidă a numărului tezelor susținute: dreptul (științele juridice), ponderea tezelor din ramură în totalul tezelor crescând de circa 15 ori în 1995-2017 și pedagogia (științele educației), a căror pondere a crescut de 3,5 ori. Acestea sunt ramurile mari cu

cea mai intensă creștere a numărului de teze, în 2014-2017 dreptul urcând pe 1 loc după pondere, iar pedagogia – pe locul 3.

2) Științe, care după o creștere importantă a numărului tezelor susținute în 1995-2013, în prezent înregistrează o ușoară reducere a acestora (ar putea fi o saturație): economia și medicina. Aceste două ramuri o perioadă îndelungată aveau cele mai multe teze susținute, însă în prezent sunt depășite de științele juridice și cele ale educației. Tot la acest grup poate fi atribuită, după evoluția înregistrată, și filologia, cu specificarea că anterior ea nu înregistraseră o creștere atât de importantă.

3) Științe care își continuă tendința conturată încă la începutul anilor 1990, de descreștere a ponderii tezelor susținute din total. Printre ramurile cu cea mai mare descreștere se numără filosofia (de circa 9 ori), agricultura (de circa 7 ori) și științele tehnice (de peste 3 ori). O descreștere ceva mai mică este caracteristică și altor ramuri bine dezvoltate în perioada sovietică, cum ar fi chimia (de 3 ori) sau biologia (de peste 2 ori). O situație aparte este caracteristică științelor fizico-matematice, care au avut o evoluție similară până recent (descreștere de peste 2 ori față de perioada de până la 1995), dar în ultimii 3 ani înregistrează o ușoară creștere. Este însă prematur să spunem dacă este o nouă tendință sau sunt doar ani mai favorabili acestei ramuri științifice.

4) Științe care își confirmă creșterea fulminantă a susținerilor în perioada existenței sistemului național de atestare a cadrelor, după ce anterior, până în 1995, înregistrau un număr nesemnificativ de susțineri (numărul foarte mic de susțineri până în anii 1990 deosebește acest grup de grupul 1). Include așa ramuri ca psihologia și politologia (ambele cu creșteri de peste 25 ori). Studiul artelor la fel corespunde profilului acestui grup, doar că creșterea ponderii tezelor susținute este mai mică (de 2,7 ori);

5) Alte științe, cu susțineri relativ puține, care înregistrează evoluții oscilante privind ponderea tezelor susținute (medicină veterinară, geografie, farmacie, sociologie).

Tezele susținute în 2014-2017 au fost coordonate de 528 persoane. Mai puțin de 5% din conducătorii de doctorat au coordonat peste 25% de teze susținute. 9 conducători de doctorat au coordonat în perioada analizată 6 și mai multe teze (tab.3), 17 persoane au coordonat câte 5 teze, iar 16 persoane – câte 4 teze susținute.

În evaluarea tezelor de doctorat în calitate de membri sau referenți în Consiliile Științifice Specializate (CȘS) au participat în ultimii 3 ani circa 2 mii de persoane, ceea ce demonstrează o implicare bună a comunității științifice în evaluarea tezelor, în mediu într-un CȘS fiind prezente peste 8 persoane.

Tabelul 3. Topul conducătorilor de doctorat în 2014-2017

(după numărul tezelor coordonate susținute)

<i>locul</i>	<i>conducător/consultant</i>	<i>domeniul/ramura științifică</i>	<i>nr. de teze coordonate</i>
1-3	Burlacu Natalia	economie	9
1-3	Smochină Andrei	drept	9
1-3	Cușnir Valeriu	drept	9
4-7	Brînză Sergiu	drept	7
4-7	Baltag Dumitru	drept	7
4-7	Platon Carolina	pedagogie	7
4-7	Stratan Alexandru	economie	7
8-9	Cojocaru-Borozan Maia	pedagogie	6
8-9	Popa Victor	drept	6

Totodată, deseori se constată prezența acelorași persoane în mai multe CȘS. Coroborat cu analiza listei publicațiilor unor experți, indicatorul ne arată că deseori seminarele de profil nu țin seama de lucrările în domeniu atunci când propun membrii și referenți ai CȘS (așa cum prevăd normele regulamentare), or nu pot fi aceleași persoane specialiști în toate aspectele, fie și din același profil științific. Corelarea cu specialitatea științifică și nu cu lucrările în domeniu la desemnarea membrilor CȘS și a referenților oficiali pare să fie o tradiție care persistă, însă aceasta poate duce la descurajarea cercetărilor inter – și multidiciplinare.

Persoanele cu cele mai multe prezențe în CȘS vin din științele sociale și economice. Concentrarea luării deciziilor în grupuri mai restrânse de persoane se întâmplă în pofida implicării largi a comunității științifice în procesul de formare a CȘS. Odată cu aprobarea noilor reglementări în domeniul studiilor doctorale, aspectele negative ce țin de componența CȘS s-ar putea intensifica, întrucât responsabilitatea aprobării CȘS (care se va numi comisie de doctorat) va reveni Consiliului științific al universității (consorțiumului, parteneriatului), iar comisia de doctorat poate fi formată din doar 5 membri, din care doar 2 din afara instituției care a înmatriculat doctorandul. Totodată, conducătorul de doctorat va fi membru al comisiei de doctorat, ceea ce reprezintă un evident conflict de interese.

4. DISEMINARE INFORMAȚII ȘI RELAȚII CU PUBLICUL

În vederea implementării art.104 l) al Codului cu privire la știință și inovare - *asigurarea transparenței activității sistemului național de atestare a cadrelor științifice și științifico-didactice de înaltă calificare*, precum și pentru a menține o interacțiune eficientă cu universitățile și institutele de cercetare, Direcția a realizat activități de consultanță, de secretariat și de diseminare a informației privind pregătirea cadrelor științifice în Republica Moldova.

4.1. Activitatea de consultanță

Pe parcursul anului 2017 au fost pregătite și expediate destinatarilor peste 10 răspunsuri oficiale, au fost acordate telefonic și la sediul CNAA peste trei sute de consultații privind actele normative referitoare la studiile prin doctorat și postdoctorat. Consultațiile se referă în primul rând la cadrul normativ modificat (inclusiv lipsa mecanismelor, contradicțiile acestuia), dar și la formarea dosarelor privind abilitarea în calitate de conducător de doctorat, de formulare a temei tezei de doctorat, privind temele tezelor de doctorat înregistrate la CNAA, drepturile și obligațiile doctoranzilor, elaborarea tezelor de sine stătător, utilizarea Nomenclatorului specialităților științifice ș.a.

Direcția a dus o politică de edificare a unui sistem de pregătire și atestare a cadrelor științifice de înaltă calificare, în care toți actorii implicați în proces să fie informați despre schimbările în domeniu, dar să existe și o relație inversă, cu luarea în considerație a opiniilor acestora la modificarea cadrului de activitate. De aceea, Direcția a participat pe parcursul anului 2017 la mai multe dialoguri, cu doctoranzii, conducătorii de doctorat și experții care evaluează tezele de doctorat.

Consultarea cu persoanele antrenate în procesul de pregătire și atestare a cadrelor științifice se dovedește, și cu această ocazie, o cale de sporire a calității studiilor prin doctorat și postdoctorat.

4.2. Diseminare informații privind pregătirea cadrelor științifice în Republica Moldova

Colaboratorii Direcției au participat și au prezentat 6 rapoarte cu tangență asupra procesului de pregătire a cadrelor științifice de înaltă calificare la conferințe științifice, din care menționăm:

- „[Cine este doctorandul din Republica Moldova](#)” – La Conferința Internațională Științifico-Practică "Creșterea economică în condițiile globalizării", ediția a 12-a. Institutul Național de Cercetări Economice, 12-13 octombrie 2017. Chișinău, 2017;

- “[În căutarea unui "brici Ockham" care să reducă numărul de indicatori necesari evaluării activității organizațiilor din sfera științei și inovării și de pregătire a cadrelor științifice](#)” – La Conferința Internațională Științifico-Practică "Creșterea economică în condițiile globalizării", ediția a 12-a. Institutul Național de Cercetări Economice, 12-13 octombrie 2017. Chișinău, 2017;

- “Aspecte ale asigurării transparenței și excluderii corupției în sfera științei și inovării și cea a pregătirii cadrelor științifice în Republica Moldova” – La Simpozionul științifico-practic anual „LECTURI AGEPI”, ediția a XIX-a, 19-20 aprilie 2017.

În afară de rapoartele la conferințe, care au fost publicate în culegerile acestora, colaboratorii au publicat în 2017, pe tematica CNAA, 8 articole științifice în reviste, inclusiv:

- [“Evoluția studiilor doctorale în Republica Moldova: Crambe repetita?”](#) In: Akademos, nr.3;
- [“Internaționalizarea doctoratului în Republica Moldova: aspecte conceptuale și „de străinătate”](#). In: *Intellectus*, nr.1;
- [“Internaționalizarea acasă a studiilor doctorale din Republica Moldova”](#). In: *Intellectus*, nr.2;
- [Conștiința Științei](#). In: *Revista de Fizică, Astronomie, Chimie, Biologie “Evrika!”*, nr. 10-12.

Colaboratorii Direcției au publicat 12 articole de popularizare a științei, inclusiv pe site-ul CNAA, platforme de discuții și bloguri personale. Din articolele de popularizare a științei menționăm:

- [„Unde se susțin cele mai multe teze de doctorat în Republica Moldova?”](#);
- [“Formarea consiliilor de susținere a tezelor de doctorat – reflectare a problemelor din societate.”](#);
- [“Cum se internaționalizează în străinătate doctoratul din Republica Moldova?”](#);
- [„De ce Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare nu mai adoptă decizii?”](#);
- [„Trecerea institutelor Academiei în subordinea universităților: o garanție a creșterii performanțelor științifice?”](#);
- [„Structura Ministerului Educației, Culturii și Cercetării: unde este cercetarea?”](#).

S-a participat și la o emisiune televizată, la TVR Moldova: “Susținerea tezelor de doctorat în Republica Moldova” - [27 ianuarie 2017](#).

4.3. Activitatea Cancelariei CNAA

În conformitate cu atribuțiile sale, Cancelaria CNAA a asigurat în anul 2017 lucrările de secretariat atât în domeniul pregătirii cadrelor științifice de înaltă calificare, cât și în domeniul atestării.

În perioada de raportare au fost recepționate 566 de dosare de atestare ale candidaților la grade științifice și titluri științifice / științifico-didactice și dosare de recunoaștere și echivalare a gradelor științifice și a titlurilor științifice și științifico-didactice obținute în străinătate. Dosarele

au fost înregistrate și a fost efectuată verificarea primară a dosarelor în sensul corespunderii actelor incluse cerințelor pentru fiecare tip, ulterior documentele înregistrate fiind transmise președintelui CNAA pentru examinare. Au fost pregătite dispozițiile de plată pentru expertizarea tezelor cetățenilor străini și a instituțiilor private. Structura dosarelor recepționate și verificate este indicată în tabelul 4. Pentru aceste dosare a fost actualizată modalitatea de evidență și menținute registre de evidență.

Cancelaria a asigurat înregistrarea și altor documente de intrare și de ieșire ale CNAA, precum și expedierea corespondenței destinatarilor exteriori. În afară de dosarele de atestare, pe parcursul anului 2017 au fost expediate destinatarilor 167 scrisori.

Tabelul 4. Dosarele de atestare recepționate și verificate de Cancelaria CNAA în 2017

<i>nr.</i>	<i>tipul dosarului</i>	<i>nr. de dosare</i>
1.	Formarea Consiliului Științific Specializat - FCȘS	212
2.	Doctor Habilitat - DH	22
3.	Doctor - DR	187
4.	Profesor Universitar - PU	16
5.	Profesor Cercetător - PC	1
6.	Conferențiar Universitar - CU	94
7.	Conferențiar Cercetător - CC	26
8.	Recunoaștere și Echivalare - RE	8

Totodată, au fost pregătite pentru arhivare diferite dosare. În urma verificărilor actelor din arhivă au fost pregătite și eliberate 58 adeverințe de autenticitate a diplomelor, atestatelor și certificatelor eliberate de CNAA.

Un alt aspect important al activității Cancelariei ține de participarea în procesul de pregătire a diplomelor, atestatelor și certificatelor, inclusiv asigurarea semnăturilor necesare pe acestea. În anul de raportare s-a asigurat pregătirea a 209 diplome de doctor habilitat și doctor, atestate de profesor universitar, profesor cercetător, conferențiar universitar, conferențiar cercetător, certificate de recunoaștere și echivalare. Numărul formelor nevalabile arse este de 6.

A fost dusă evidența diplomelor, atestatelor și a certificatelor CNAA. S-a participat la organizarea a patru manifestări de înmânare a diplomelor, atestatelor și certificatelor destinatarilor. Au fost pregătite actele de decontare și anulare a diplomelor, atestatelor și certificatelor atestatelor și a certificatelor de recunoaștere a gradelor și titlurilor științifice.

Pe parcursul anului 2017 Cancelaria a participat și la asigurarea transparenței activității CNAA, aducându-se la cunoștință, în termeni stabiliți, a actelor adoptate de CNAA cu referire la

evaluarea și acreditarea organizațiilor din sfera științei și inovării, abilitarea conducătorilor de doctorat, atestarea cadrelor științifice și științifico-didactice și eliberarea adeverințelor solicitate. A fost asigurată semnarea și notificarea actelor de strictă evidență eliberate de CNAA. Totodată, Cancelaria a participat la organizarea a patru ședințe a Comisiei de atestare, prin informarea membrilor acesteia despre agenda, data și ora ședinței preconizate, precum și înregistrarea participanților la ședințe.

5. PROVOCĂRI PENTRU ORGANIZAREA ȘI DESFĂȘURAREA DOCTORATULUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA ÎN ANUL 2018 ȘI ÎN PERIOADA URMĂTOARE

Ultimul capitol al raportului era dedicat de obicei, în anii precedenți, problemelor ce necesită soluționare și planurilor Direcției pentru anul viitor. Dată fiind incertitudinea existenței unei subdiviziuni cu funcții similare în viitoarea Agenție Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare, în raportul actual am decis să prezentăm în general provocările care stau în fața sistemului național de studii prin doctorat. Așadar, bazându-ne pe monitorizarea studiilor și analizele efectuate, precum și pe prevederile actelor normative, putem evidenția următoarele principale provocări pentru anul 2018 și perioada următoare:

1) Atractivitatea studiilor doctorale. [Doctoratul nu este popular printre tinerii talentați](#), dovadă în acest sens constituind numărul mic al acestora comparativ cu alte state, [creșterea vârstei medii a doctoranzilor înmatriculați](#), lipsa acoperirii unor locuri bugetare la doctorat. Republica Moldova se situează pe [ultimele locuri în Europa](#) după indicatorii relevanți ai pregătirii resurselor umane, depășind doar câteva țări mici balcanice. Atât numărul doctoranzilor la 100 mii locuitori, cât și numărul titlurilor științifice conferite anual la 100 mii locuitori este de 3-5 ori mai mic decât în majoritatea statelor UE. Numărul doctoranzilor înmatriculați anual nu a scăzut în ultima perioadă doar datorită anumitor cerințe normative introduse și specificului susținerii tezelor în anumite domenii (instituții), care au atras noi doctoranzi, și nu unor strategii de dezvoltare a potențialului uman. Lipsa atractivității studiilor este legată de condițiile relativ nefavorabile a cercetătorilor din Republica Moldova în comparație cu cele din țări puternic dezvoltate: asigurarea financiară și cu echipament, infrastructura de cercetare, accesul la baze de date, mediul academic și asigurarea meritocrației, posibilitatea avansării în carieră și de a fi în contact cu știința de vârf, calitatea vieții și situația social-economică. Subfinanțarea se manifestă prin alocarea anuală de la stat [a până la 15 mii lei per doctorand](#), bursă de [1050-1205 lei](#), lipsa sau insuficiența alocațiilor pentru stagii, participări la evenimente științifice, procurare/abonare la resurse informaționale, achiziționare echipament.

Deși printre factorii determinanți ai Planurilor de admitere la doctorat Ministerul Educației menționează „necesarul de cadre de pe piața muncii din Republica Moldova, raportat la situația economică a țării, dar și la condiția actuală a învățământului superior”, „necesitatea intensificării cercetărilor în domeniile științifice necesare dezvoltării socio-economice a țării” sau chiar „viziunea strategică de dezvoltare a Republicii Moldova”, se constată o [reducere a proporției doctoranzilor în domenii în care există capacități științifice și recunoaștere internațională](#) (științe ale naturii), care pot contribui la o relansare economică (științe inginerești și tehnologii) sau care asigură o bună parte din ocuparea forței de muncă și din venituri de la exportul producției (științe agricole). Astfel, în cele mai competitive domenii ale științei (științe fizico-matematice, tehnică,

chimie, biologie), care publică aproape $\frac{3}{4}$ din articolele cercetătorilor moldoveni incluse în baza de date SCOPUS sunt alocate $\frac{1}{3}$ din locurile la doctorat finanțate de la bugetul de stat și sunt conferite sub $\frac{1}{4}$ din titlurile științifice. Domeniilor în care se susțin cele mai multe teze (medicina, economia, dreptul și pedagogia) – aproape $\frac{3}{5}$ din total, li se alocă peste $\frac{1}{3}$ din locurile finanțate de la bugetul de stat, dar ele contribuie cu doar 5% din articolele cercetătorilor moldoveni recunoscute la nivel internațional.

Totodată, [doctoranzii înmatriculați la zi constituie circa \$\frac{1}{3}\$](#) din total, iar tendința este de reducere a proporției acestora, din cauză că bursa doctorandului în ultima perioadă nu a crescut în raport cu coșul minim de consum, astfel că doctoranzii sunt nevoiți să lucreze în paralel cu efectuarea studiilor, pentru a se întreține. Toate acestea pot conduce la imposibilitatea atragerii tinerilor talente în studiile doctorale în situația unor condiții mai avantajoase în alte sectoare ale economiei / peste hotare; [neasigurarea regenerării potențialului științific național](#); pregătire insuficientă a cadrelor în domenii științifice competitive și în domenii importante pentru dezvoltarea economică și socială a țării; schimbarea profilului și a specializării științei naționale spre modele mai puțin caracteristice țărilor dezvoltate.

2) Menținerea și îmbunătățirea calității tezelor de doctorat. Calitatea tezelor de doctorat va depinde în perioada următoare de capacitatea de depășire a problemelor caracteristice unei comunități mici, în care nu funcționează factorul reputațional, și a modului de implementare a noii metodologii de susținere a tezelor de doctorat.

În prezent se atestă astfel de [aspecte negative în evaluarea tezelor](#): concentrarea luării deciziilor în grupuri restrânse de persoane, prin numirea acelorași persoane în diferite Consilii științifice specializate (CȘS), indiferent de tematica tezei, doar bazându-se pe tradiție, reputație locală sau titluri deținute; existența unor prevederi ambigue și contradictorii în metodologiile pentru evaluare; formalism excesiv la stabilirea componenței unor CȘS, care fac ca tezele interdisciplinare, multidisciplinare sau la specialități noi pentru Republica Moldova sunt mai dificil de susținut; participarea membrilor CȘS și a referenților la evaluări repetate a acelorași teze, întrucât deseori ei sunt și membri ai seminarelor de profil, a comisiilor de experți CNAA sau a unității primare de cercetare; conflicte de interese și încălcarea normelor de bună conduită. În acest context, este important ca [la selectarea experților să se țină seama de performanța/competența științifică](#) (prioritar publicații recunoscute internațional, antrenare ca expert și stagii peste hotare, participare în proiecte internaționale) și integritatea profesională (reputație, respectarea practicilor de bună conduită) a acestora.

Trecerea la organizarea doctoratului de către universități prin aplicarea acelorași mecanisme ca și la celelalte două cicluri ale învățământului superior conține și riscurile la care au fost supuse studiile de licență și masterat. Una din tendințele învățământului superior din Republica Moldova

a fost „masificarea” studiilor în detrimentul calității. Motive au fost mai multe, iar universitățile au ales să valorifice acest fenomen pentru acoperirea costurilor de funcționare și dezvoltare, prin atragerea unui număr tot mai mare de studenți cu taxă. Există [acest risc și în cazul doctoratului](#), mai ales că odată cu acordarea unei mai mari autonomii financiare universităților, finanțarea acestora de la bugetul de stat se reduce. Transformarea doctoratului într-un ciclu obișnuit de învățământ poate conduce la reducerea calității studiilor doctorale, ceea ce va cauza dificultatea pentru doctoranzi de a se integra ulterior în mediul științific sau de a se angaja în alte sectoare.

3) Combaterea plagiatului și a altor fraude științifice. Este un element critic pentru studiile doctorale din Republica Moldova întrucât în prezent are loc [tolerarea conflictelor de interese / fraudelor științifice](#), determinată de mărimea redusă a comunității științifice, numărul limitat de specialiști pe ramuri / profile științifice și de lipsa funcționării mecanismelor reputaționale în Republica Moldova; existența unor domenii / specialități științifice în care tezele se susțin „mai ușor” – [acceptarea tezelor plagiate](#), scrise de alți autori, [fără noutate științifică](#), desemnarea în comisiile de doctorat a unui cerc restrâns de persoane „comode”, marginalizarea persoanelor cu opinii critice; eficiența redusă a sistemului de evaluare a tezelor în special în domeniile în care a crescut semnificativ numărul titlurilor științifice conferite în ultimele două decenii; [lipsa unei mase critice de cercetători / factori de decizie care ar dori schimbarea radicală a situației](#). Astfel, domeniile științifice care au tradiții de cercetare și școli formate pe parcursul a mai multor decenii (ex., fizica, matematica, chimia) păstrează standarde mai înalte de calitate și se raportează în evaluări la cercetările care se efectuează în comunitățile științifice avansate, iar în domeniile cu o creștere rapidă a numărului de persoane cu grad științific în perioada funcționării sistemului național de atestare a cadrelor (ex., drept, economie, pedagogie), în care se pare că nu există o comunitate puternică de experți, decalajele față de nivelul cercetărilor din centrele mondiale de excelență este mai mare, fiind mai frecvente cazurile de abateri de la normele de bună conduită în cercetare-dezvoltare.

Noile reglementări în domeniul doctoratului prevăd posibilitatea anulării deciziei de conferire a titlului științific în cazul nerespectării eticii profesionale, inclusiv a constatării plagiatului, indiferent de data constatării încălcării săvârșite, ceea ce este un pas înainte față de reglementările precedente, care stipulau această posibilitate doar printr-o decizie judecătorească. Este prevăzută, însă, și participarea conducătorului de doctorat la susținerea tezei în calitate de membru al Comisiei de doctorat, ceea ce reprezintă un evident conflict de interese în condițiile Republicii Moldova. [Acordarea unor atribuții sporite universităților de asemenea comportă un risc de fraude științifice](#), legate de dependența universităților de doctoranzii cu taxă.

Continuarea tolerării conflictelor de interese și a fraudelor științifice poate conduce la distorsionarea valorilor; dominarea mediocrității; emigrarea din sistem a celor performanți și

onești; degradarea mediului academic cu consecințe nefaste asupra modului de guvernare în Republica Moldova.

4) Asigurarea unui management adecvat a sistemului național de pregătire a cadrelor științifice. Schimbările din domeniul doctoratului presupun aprobarea de noi acte și abrogarea concomitentă a celor anterioare, care însă nu este totdeauna însoțită de stipularea unor mecanisme clare de trecere de la vechiul la noul mod de organizare a doctoratului (ex., doctoratul profesional) sau acestea sunt elaborate cu mare întârziere; timpul prevăzut pentru elaborarea metodologiilor și altei documentații la nivel național și instituțional este deseori redus; nu se ia în considerație întotdeauna bunele practici internaționale și situația reală din Republica Moldova (ex., nu sunt clare perspectivele de viitor a celor aproape 3 mii persoane care în prezent pregătesc teza de doctorat fără a avea statut de doctorand); unele prevederi noi contravin actelor de nivel superior, iar altele sunt contradictorii; sunt slab luate în considerație în elaborarea noilor acte propunerile și experiența CNAA și a universităților. Astfel, procedurile de admitere au devenit mai complicate și mai puțin clare. Ele prevăd organizarea tocmai a [3 competiții pentru granturile doctorale](#): în cadrul școlii doctorale – la nivel național (între școli doctorale sau între instituții) – în cadrul școlii doctorale / instituției, iar de aici rezultă alte multiple neclarități. Spre ex., de ce în cadrul școlii doctorale / instituției să organizezi de două ori concursul – o dată până a trimite propuneri la competiția națională și o dată după ce a fost organizată competiția națională? Dacă Ministerul Educației evaluează proiectele științifice după criterii conforme cu bunele practici internaționale și de către experți recunoscuți internațional și stabilește în baza lor granturile – care e rostul unei a doua competiții interne? Ea va fi mai obiectivă decât cea făcută de acești experți și după astfel de criterii? Se pare ca această a doua competiție poate fi o sursă de conflicte și de aplicare a criteriilor non-științifice.

Această provocare rezultă și din faptul că deseori [luarea deciziilor în domeniul revine entităților care nu au suficientă experiență](#) sau cunoaștere a bunelor practici naționale și internaționale. Un exemplu elocvent de asumare excesivă și inadecvată a atribuțiilor este abilitarea persoanelor cu drept de conducător de doctorat, funcție asumată de minister contrar bunelor practici internaționale, fără a avea standarde și fără a dispune de comisii de experți pe domenii științifice, care să evalueze solicitările (dosarele) de abilitare.

Administrarea studiilor doctorale [fără a lua în considerare bunele practici internaționale](#) (sau introducerea mecanică a acestora) și fără a asigura o trecere coerentă, fără perturbări la noua modalitate de desfășurare a studiilor și de susținere a tezelor de doctorat are potențial de a crea adversitate la reforme în comunitatea academică și de a reduce atractivitatea studiilor doctorale. Calitatea redusă a standardelor și mecanismelor propuse pot conduce la subiectivism și conflicte de interese, cu repercusiuni asupra performanțelor sistemului de pregătire a cadrelor prin doctorat.

5) Conceperea studiilor doctorale pentru doctorand. Chiar dacă gradul științific este conferit în continuare în urma prezentării unei cercetări riguroase, sub formă de teză, drept [rezultat principal al studiilor doctorale este recunoscut în prezent în lume absolventul de doctorat](#) – o persoană care a dobândit anumite competențe și mod de gândire ca urmare a învățării prin cercetare. Deoarece doar o mică parte din deținătorii de grad științific urmează o carieră tradițională în cercetare, devin relevante competențele obținute în procesul de soluționare a problemelor intelectuale și practice ale proiectului de cercetare: creativitatea, calitățile de lider, rigoarea și capacitatea de a face față diferitor tipuri de provocări.

În Republica Moldova însă studiile doctorale nu întotdeauna conduc la obținerea competențelor menționate mai sus, deoarece: există mai puține posibilități de stagiere în alte sectoare / peste hotare; doctorandul este nevoit să limiteze timpul de cercetare, inclusiv din cauza diferitor formalități, activități birocratice, cursuri, obligatorii; efectiv nu există posibilitatea de a alege cursurile pe care și le dorește doctorandul, chiar dacă actele normative prevăd acest lucru ș.a. Totodată [procesul de susținere a tezei este foarte anevois](#), birocratic, depășind un an de zile, [cu multe etape, deseori cu axarea pe lucruri formale](#), de redactare în detrimentul esenței cercetării, cu anumite reguli rigide – corespunderea tezei întocmai unei specialități, [formularea doar într-un anumit mod a temei tezei](#) etc. În așa mod, se poate ajunge la paradoxul că [o lucrare redactată impecabil, dar care să fie rodul unei fraude științifice, să fie apreciată mai înalt decât o cercetare autentică](#), originală, interdisciplinară care nu se încadrează în tipare.

Lipsa plasării doctorandului ca element central al sistemului poate duce la blocarea creativității doctorandului, evitării interdisciplinarității cercetării și realizarea unor cercetări-tip, clasice, ceea ce ar contrasta cu tendințele moderne și nu ar permite absolventului de doctorat să obțină competențele corespunzătoare acestui nivel de studiu

6) Fragmentarea sistemului de pregătire prin doctorat. Cu toate schimbările intervenite în ultima perioadă, numărul unităților structurale cu drept de organizare a doctoratului nu s-a modificat esențial. Dacă până în 2014 existau circa 50 instituții abilitate cu drept de organizare a doctoratului, în prezent sunt autorizate provizoriu 46 școli doctorale. [Situația creată nu asigură masa critică necesară în doctorat](#) și demonstrează că a fost modificată mai mult forma de organizare a studiilor, fără ca lucrurile să se schimbe în esență. Astfel, în medie, unei școli doctorale îi revin ceva mai mult de 10 doctoranzi înmatriculați. Organizarea studiilor avansate pentru grupuri mici de doctoranzi nu este argumentată din punct de vedere economic, cu atât mai mult cu cât actele normative prevăd posibilitatea alegerii cursurilor de către conducător și de doctorand.

Lipsa stimulării, prin intermediul criteriilor și standardelor de acreditare a școlilor doctorale, a creării unor școli doctorale naționale ca structuri relativ mari, [care ar permite de a beneficia de](#)

[avantajele acestei forme de organizare](#) - promovarea interdisciplinarității, furnizarea unui spațiu pentru promovarea experiențelor și cunoștințelor, sporirea posibilităților de mobilitate etc., poate conduce în continuare la reducerea calității procesului de instruire și a celei de cercetare, lucru care ar putea crea dificultăți în organizarea cursurilor avansate pentru doctoranzi, în dezvoltarea competențelor moderne ale unui cercetător, dar și în crearea unei infrastructuri și a unui sistem satisfăcător de asigurare a calității cercetării.

7) Disponibilitatea conducătorilor de doctorat bine pregătiți. În prezent procesul de studii doctorale este asigurat, în linii mari, cu conducători de doctorat, dar în unele domenii vârsta medie a acestora este înaintată, iar în majoritatea domeniilor cei mai mulți din actualii [conducători de doctorat nu ar îndeplini standardele de abilitare](#) dacă acestea ar fi stabilite la nivelul cerințelor din statele UE (ex., mulți din aceștia nu dețin măcar o lucrare în principalele baze de date internaționale – Web of Science și Scopus). Totodată, conform noilor reglementări, [conducătorului de doctorat îi sunt stabilite împuterniciri foarte largi](#) (stabilește conținutul și forma examenului de admitere, selectează candidații la doctorat, stabilește exclusiv și independent participarea doctoranzilor la programul de pregătire avansată și alege elementele de studiu pe care aceștia trebuie să le urmeze, apreciază viabilitatea proiectelor de cercetare prezentate și decide dacă doctoranzii pot continua cu programul de cercetare științifică, propune prelungirea programului de doctorat, exmatricularea doctoranzilor, precum și comisia de doctorat, are dreptul să primească rapoarte de activitate din partea doctoranzilor ori de câte ori solicită).

Continuarea tendințelor actuale în privința conducătorilor de doctorat poate conduce la reproducerea unei resurse umane slab calificate de către conducătorii de doctorat cu performanță redusă; imposibilitatea desfășurării studiilor doctorale în unele domenii / specialități având în vedere și faptul că un conducător poate să îndrume simultan nu mai mult de 5 doctoranzi; inhibarea creativității și gândirii critice a doctorandului în condițiile dependenței totale de conducătorul de doctorat și posibilitatea abuzurilor din partea acestuia, cu repercusiuni asupra nivelului competențelor profesionale și transversale ale absolvenților studiilor doctorale.

8) Internaționalizarea doctoratului din Republica Moldova. Internaționalizarea studiilor doctorale este considerată de o importanță deosebită și o componentă esențială pentru dezvoltarea calității cercetării și a educației doctorale. Pentru Republica Moldova internaționalizarea este importantă și în contextul necesității asigurării unei mase critice a resurselor și competențelor, iar internaționalizarea acasă - mai ales în condițiile reducerii dramatice a numărului de studenți locali. Contribuția internaționalizării acasă la asigurarea calității studiilor și a cercetărilor doctoranzilor poate determina o mai mare parte a studenților locali să-și continue studiile în doctorat în Republica Moldova,

Țările avansate ale lumii au adoptat strategii de internaționalizare a învățământului superior, cu părți importante dedicate doctoratului, considerând că avantajele acestui proces depășesc riscurile. În Republica Moldova [nu putem vorbi de o strategie de internaționalizare](#) sau de prioritizarea acestuia. Cadrul legal nu stimulează suficient acest proces, iar [activitățile de internaționalizare în străinătate](#) depind foarte mult de calitatea resursei umane care este responsabilă de cooperarea internațională în instituții. [Lipsa unor servicii dedicate și stimulente pentru internaționalizarea doctoratului](#), investițiile insuficiente în cercetare-dezvoltare la nivel instituțional, [lipsa universităților naționale în clasamentele internaționale](#) și, deci, prestigiul internațional redus al acestora, determină nivelul mai scăzut al internaționalizării doctoratului comparativ cu statele avansate.

Experiența internațională arată că, pentru a crește nivelul internaționalizării se cere alocarea unor resurse mai consistente în acest scop, financiare și umane, încheierea unor acorduri instituționale cu universități din alte țări, stimularea mobilității internaționale prin procesul de evaluare și acreditare a școlilor doctorale. Toate aceste activități ar fi bine să se desfășoare sub o umbrelă – o strategie coerentă și clară de internaționalizare, care să țină seama de specificul local (riscul emigrării resursei umane) și să fie corelată cu politicile din domeniile conexe.

ANEXĂ. Lista persoanelor abilitate cu dreptul de conducător de doctorat (sau cărora li s-a prelungit acest drept) în 2017

<i>Nr.</i>	<i>Numele, prenumele</i>	<i>Gradul științific</i>	<i>Instituția organizatoare de doctorat</i>	<i>Specialitatea științifică</i>	<i>Nr. certificatului CNAA</i>	<i>Data Hotărârii Comisiei de atestare</i>
1	MANIC Ștefan	DH	GB (I)	164.01	2536	16.02.2017
2	ȘONTEA Victor	D	UTM	233.01, 233.04	2537	16.02.2017
3	MELNIC Eugen	D	USMF	311.02	2538	16.02.2017
4	TCACIUC Eugen	D	USMF	321.01	2539	16.02.2017
5	DUMITRAȘ Tatiana	D	USMF	321.01	2540	16.02.2017
6	PELTEC Angela	D	USMF	321.01, 321.24	2541	16.02.2017
7	HADJIU Svetlana	D	USMF	321.05	2542	16.02.2017
8	ȘCIUCA Svetlana	DH	USMF	321.07	2543	16.02.2017
9	CRIVCEANSCAIA Larisa	D	USMF	322.01	2544	16.02.2017
10	JERU Ion	D	USMF	321.17	2545	16.02.2017
11	RABA Tatiana	D	USMF	321.09	2546	16.02.2017
12	MANZIUC Valerii	D	UASM	411.06	2547	16.02.2017
13	OLĂRESCU Valentina	D	UPS "I.Creanga"	511.02	2548	16.02.2017
14	PALADI Oxana	D	IȘE	511.01, 511.03	2549	16.02.2017
15	BODORIN Cornelia	D	IȘE	511.01, 511.06	2550	16.02.2017
16	CASTRAVEȚ Lucia	D	USM	521.02, 522.01	2551	16.02.2017
17	ROJCO Anatolii	D	INCE	521.03	2552	16.02.2017
18	MINCIUNĂ Vitalie	DH	IDSİ	521.03	2553	16.02.2017
19	CUCIUREANU Gheorghe	DH	IDSİ	521.03, 572.02	2554	16.02.2017
20	TIMUȘ Angela	D	INCE	522.01	2555	16.02.2017
21	CHIȚU Svetlana	D	USPEE	531.02	2556	16.02.2017

22	COPTILEȚ Valentina	D	USPEE	551.01	2558	16.02.2017
23	ZAPOROJAN Veaceslav	D	ASEM	552.01	2559	16.02.2017
24	SÎMBOTEANU Aurel	D	AAP	563.01, 563.02	2560	16.02.2017
25	COJUHARI Victor	D	IPC al AȘM	612.01	2561	16.02.2017
26	CVILINCOVA Elizaveta	DH	IPC al AȘM	612.01	2562	16.02.2017
27	DĂNILĂ Aurelian	DH	IPC al AȘM	611.07	2563	16.02.2017
28	COROPCEANU Eduard	D	Ich al AȘM	141.01	2564p	16.02.2017
29	GRATI Aliona	DH	IF al AȘM	622.01	2565	16.02.2017
30	DUCA Gheorghe	DH, acad	Ich al AȘM	144.01, 144.04, 145.01	2566	16.02.2017
31	KULCIȚKI Veaceslav	D	Ich al AȘM	143.04	2567	16.02.2017
32	BOINCEAN Boris	DH	ICC "Selectția"	411.01, 411.10	2568	16.02.2017
33	HADÎRCĂ Maria	D	IȘE	531.01	2569	16.02.2017
34	GAGIM Ion	DH	USB "A.Russo"	531.01, 532.02	2570	16.02.2017
35	AVORNIC Gheorghe	DH	USPEE	551.01	2571	16.02.2017
36	EȘANU Andrei	DH, acad	II al AȘM	611.02, 611.03	2572	16.02.2017
37	TCACENCO Victoria	D	AMTAP	653.01	2573	16.02.2017
38	BULHAC Ion	DH	Ich. AI AȘM	141.02	2574	23.03.2017
39	COCU Maria	D	Ich. AI AȘM	141.02	2575	23.03.2017
40	COROPCEANU Eduard	D	Ich. AI AȘM	141.02	2576	23.03.2017
41	GRIBINCEA Tatiana	D	USPEE	531.02	2577	16.02.2017
42	DRAGANCEA Diana	D	Ich. AI AȘM	141.02	2577	23.03.2017
43	LOZAN Vasile	D	Ich. AI AȘM	141.02	2578	23.03.2017
44	CIOCÂRLAN Alexandru	D	Ich. AI AȘM	143.04	2579	23.03.2017
45	DÎNTU Sergiu	D	UTM	242.03	2580	23.03.2017

46	ISTRATI Valeriu	DH	USMF	321.01	2581	23.03.2017
47	CASIAN Dumitru	D	USMF	321.13	2582	23.03.2017
48	SUMAN Serghei	DH	USMF	311.01; 321.13	2583	23.03.2017
49	TRIFAN Valentina	D	USMF	323.01	2584	23.03.2017
50	PÎNZARU Iurie	D	CNSP	331.02	2585	23.03.2017
51	PEȘTEANU Ananie	D	UASM	411.06	2586	23.03.2017
52	BOLBOCEANU Aglaida	DH	USM	511.01	2587	23.03.2017
53	ANȚIBOR Ludmila	D	USM	511.01	2588	23.03.2017
54	VÎRLAN Maria	D	UPS "I.Creangă"	511.02	2589	23.03.2017
55	PLEȘCA Maria	D	UPS "I.Creangă"	511.02	2590	23.03.2017
56	PLATON Carolina	DH	USM	511.07	2591	23.03.2017
57	TOLSTAIA Svetlana	D	USM	511.07	2592	23.03.2017
58	BOLEA Zinaida	D	USM	511.07	2593	23.03.2017
59	ENICOV Igor	DH	ULIM	521.03	2594	23.03.2017
60	PLATON Nicolae	D	ASEM	521.03	2595	23.03.2017
61	GÎRLEA Mihail	D	USM	521.03	2596	23.03.2017
62	BUJOR Oleg	D	USPEE	521.03	2597	23.03.2017
63	BELOBROV Angela	D	ASEM	522.01	2598	23.03.2017
64	GRAUR Anatol	D	ASEM	522.02	2599	23.03.2017
65	ȘOITU Laurențiu	D	USM	531.01	2600	23.03.2017
66	MOISESCU Petronel Cristian	D	USEFS	533.04	2601	23.03.2017
67	RAȚĂ Elena	D	USEFS	533.04	2602	23.03.2017
68	ȘARGU Lilia	D	USPEE	533.03	2603	23.03.2017
69	CHISELIȚĂ Vasile	D	IPC al AȘM	653.01	2604	23.03.2017
70	CANȚER Valeriu	DH, acad	IIEN	133.02, 133.04, 134.02, 134.03, 233.02	2605p	23.03.2017
71	TIGHINEANU Ion	DH,	IIEN	134.01,	2606p	23.03.2017

		acad		134.03, 251.02, 251.04, 251.07		
72	SIDORENKO Anatolie	DH, m.c.	I IEN	133.04, 233.01, 251.02, 251.05, 251.07	2607p	23.03.2017
73	URSACHI Veaceslav	DH	I IEN	133.04, 134.01, 134.02, 134.03	2608p	23.03.2017
74	NIKOLAEVA Albina	DH	I IEN	133.04, 134.01, 134.03	2609p	23.03.2017
75	BULGARU Maria	DH	USM	541.02	2610p	23.03.2017
76	ULIAN Galina	DH	USM	522.01	2611p	23.03.2017
77	COBZARI Ludmila	DH	ASEM	522.01	2612p	23.03.2017
78	HÂNCU Rodica	DH	ASEM	522.01	2613p	23.03.2017
79	AVORNIC Gheorghe	DH	USPEE	552.01, 552.04, 552.05, 552.06	2614p	23.03.2017
80	ENCIU Nicolae	DH	II al AȘM	611.01, 611.02	2615p	23.03.2017
81	CALOPĂREANU Gheorghe	D	AMFA	582.01	2616r	23.03.2017
82	ARAMĂ Efim	DH	USMF	Pentru o teză	2617u	23.03.2017
83	RACU Aurelia	DH	UPS "I.Creangă"	Pentru o teză	2618u	23.03.2017
84	HACHI Mihail	D	ASEM	154.01	2619	31.05.2017
85	DARIE Grigore	DH	ISPBZMV	165.01	2620	31.05.2017
86	BOSTAN Viorel	DH	UTM	221.02	2621	31.05.2017
87	TOCA Alexei	D	UTM	242.05	2622	31.05.2017

88	LUNGU Valeriu	D	UTM	242.07	2623	31.05.2017
89	POPESCU Victor	D	UASM	255.01	2624	31.05.2017
90	VIȘNEVSCHI Anatolie	DH	USMF	312.01	2625	31.05.2017
91	BURDUNIUC Olga	D	CNSP	313.02	2626	31.05.2017
92	CUROCICHIN Ghenadie	DH	USMF	321.01	2627	31.05.2017
93	DONDIUC Iurie	D	USMF	321.15	2628	31.05.2017
94	MARIAN-PAVLESCO Angela	D	USMF	321.15	2629	31.05.2017
95	CODREANU Ion	DH	USMF	324.01	2630	31.05.2017
96	TARAN Anatolie	DH	USMF	341.01	2631	31.05.2017
97	FOCȘA Valentin	DH	ISPBMZV	421.01	2632	31.05.2017
98	LIUȚCANOV Petru	DH	ISPBMZV	421.01	2633	31.05.2017
99	DONICA Iov	D	ISPBMZV	421.01	2634	31.05.2017
100	CONSTANDOGLO Alexandra	D	ISPBMZV	421.01	2635	31.05.2017
101	COȘMAN Sergiu	DH	ISPBMZV	421.02	2636	31.05.2017
102	MOSCALIC Roman	DH	ISPBMZV	431.03	2637	31.05.2017
103	BODRUG-LUNGU Valentina	DH	USM	511.01	2638	31.05.2017
104	LUCHIAN Ivan	D	INCE	522.01	2639	31.05.2017
105	MUNTEAN Neli	D	ASEM	522.02	2640	31.05.2017
106	RACU Aurelia	DH	UPS	531.01	2641	31.05.2017
107	GHERVAN Petru	D	USEFS	533.04	2642	31.05.2017
108	LEUCIUC Florin- Valentin	D	USEFS	533.04	2643	31.05.2017
109	PLOTNIC Olesea	DH	USPEE	551.01, 553.02	2644	31.05.2017
110	PAȘCANEANU Tudor	D	ASEM	552.02	2645	31.05.2017
111	VOICU Alexandru- Virgil	D	USPEE	553.01, 553.04	2646	31.05.2017
112	BĂCU Adelina	D	USPEE	553.03	2647	31.05.2017
113	PRODAN Svetlana	D	USEM	554.01	2648	31.05.2017
114	DUMBRĂVEANU Andrei	D	USM	571.01	2649	31.05.2017

115	MOȘIN Octavian	D	USPEE	642.02	2650	31.05.2017
116	MALCOCI Vitalie	D	IPC	651.01	2651	31.05.2017
117	SPÎNU Constantin	D	IPC	651.01	2652	31.05.2017
118	CATARANCIUC Sergiu	DH	USM	112.03	2653p	31.05.2017
119	CĂPĂȚĂNĂ Gheorghe	D	USM	112.01, 121.03	2654p	31.05.2017
120	NICA Denis	DH	USM	131.04	2655p	31.05.2017
121	CARAMAN Mihail	DH	USM	134.01	2656p	31.05.2017
122	NEDEOGLO Dumitru	DH	USM	134.01	2657p	31.05.2017
123	GULEA Aurelian	DH, acad	USM	141.01, 141.02, 141.04	2658p	31.05.2017
124	ȘALARU Victor	DH	USM	164.01	2659p	31.05.2017
125	CRIVOI Aurelia	DH	USM	165.01	2660p	31.05.2017
126	ZOTA Ieremia	DH	USM	311.02	2661p	31.05.2017
127	RÎVNEAC Victor	DH	USM	311.02	2662p	31.05.2017
128	ȘAPTEFRAȚI Lilian	DH	USMF	311.02	2663p	31.05.2017
129	VOVC Victor	DH	USMF	312.01	2664p	31.05.2017
130	LUTAN Vasile	DH	USMF	312.01	2665p	31.05.2017
131	GHICAVÎL Victor	DH, m.cor	USMF	314.01	2666p	31.05.2017
132	GONCIAR Veaceslav	DH	USMF	314.01	2667p	31.05.2017
133	GUDUMAC Valentin	DH	USMF	315.01	2668p	31.05.2017
134	VALICA Vladimir	DH	USMF	316.01	2669p	31.05.2017
135	DIUG Eugen	DH	USMF	316.01	2670p	31.05.2017
136	NISTREANU Anatolie	DH	USMF	316.01	2671p	31.05.2017
137	ȚÎBÎRNĂ Ion	DH	USMF	321.01	2672p	31.05.2017
138	ANESTIADI Zinaida	DH	USMF	321.02	2673p	31.05.2017
139	GROPPA Stanislav	DH, acad	USMF	321.05	2674p	31.05.2017
140	MATCOVSCHI Sergiu	DH	USMF	321.07	2675p	31.05.2017
141	CORCIMARU Ion	DH, m.cor	USMF	321.10	2676p	31.05.2017
142	GUDUMAC Eva	DH, acad	USMF	321.14	2677p	31.05.2017

143	CERNEȚCHI Olga	DH	USMF	321.15	2678p	31.05.2017
144	ABABII Ion	DH, acad	USMF	321.16	2679p	31.05.2017
145	GHIDIRIM Nicolae	DH	USMF	321.20	2680p	31.05.2017
146	MEREUȚĂ Ion	DH	USMF	321.10, 331.03	2681p	31.05.2017
147	TĂNASE Adrian	DH	USMF	321.22	2682p	31.05.2017
148	ȘCIUCA Svetlana	DH	USMF	322.01	2683p	31.05.2017
149	LUPAN Ion	DH	USMF	323.01	2684p	31.05.2017
150	BURLACU Valeriu	D	USMF	323.01	2685p	31.05.2017
151	TOPALO Valentin	DH	USMF	323.01	2686p	31.05.2017
152	PRISACARI Viorel	DH, m.cor	USMF	323.01	2687p	31.05.2017
153	FRIPTULEAC Grigore	DH	USMF	331.02	2688p	31.05.2017
154	OSTROFEȚ Gheorghe	DH	USMF	331.02	2689p	31.05.2017
155	EȚCO Constantin	DH	USMF	331.03	2690p	31.05.2017
156	SPINEI Larisa	DH	USMF	331.03	2691p	31.05.2017
157	BACIU Gheorghe	DH	USMF	351.01	2692p	31.05.2017
158	CIUBOTARU Maria	D	ASEM	522.01	2693p	31.05.2017
159	BOTNARI Nadejda	D	ASEM	522.01	2694p	31.05.2017
160	GUȚU Vladimir	D	USM	531.01, 531.03, 531.01, 533.03	2695p	31.05.2017
161	PLATON Carolina	DH	USM	511.01, 531.01	2696p	31.05.2017
162	DANDARA Otilia	DH	USM	531.01, 533.01, 533.03	2697p	31.05.2017
163	GORAȘ-POSTICĂ Viorica	DH	USM	531.01, 533.01	2698p	31.05.2017
164	ȘEVCIUC Maia	D	USM	531.01, 533.01	2699p	31.05.2017
165	REPIDA Tatiana	D	USM	531.01, 533.01	2700p	31.05.2017

166	ARAMĂ Elena	D	USM	551.01	2701p	31.05.2017
167	COBĂNEANU Sergiu	D	USM	552.01, 552.03	2702p	31.05.2017
168	RUSU Grigore	D	USM	552.02	2703p	31.05.2017
169	BĂIEȘI Sergiu	D	USM	553.01	2704p	31.05.2017
170	CHIBAC Gheorghe	D	USM	553.01	2705p	31.05.2017
171	VOLCINSCHI Victor	D	USM	553.01, 553.02	2706p	31.05.2017
172	ROMANDAȘ Nicolae	D	USM	553.05	2707p	31.05.2017
173	COJOCARU Violeta	DH	USM	553.06	2708p	31.05.2017
174	BRÎNZĂ Sergiu	DH	USM	554.01	2709p	31.05.2017
175	MORARU Victor	D	USM	554.01	2710p	31.05.2017
176	CIOBANU Igor	D	USM	554.01	2711p	31.05.2017
177	BOTNARU Stela	D	USM	554.01	2712p	31.05.2017
178	ULIANOVSKI Gheorghe	D	USM	554.01	2713p	31.05.2017
179	MAIMESCU Sava	D	USM	554.01	2714p	31.05.2017
180	DOLEA Igor	DH	USM	554.03	2715p	31.05.2017
181	MARIN Constantin	DH	USM	561.01, 571.01, 571.02	2716p	31.05.2017
182	MOȘNEAGA Valeriu	DH	USM	561.01	2717p	31.05.2017
183	SACA Victor	DH	USM	561.01	2718p	31.05.2017
184	SOLOMON Constantin	DH	USM	562.01, 611.02	2719p	31.05.2017
185	TEOSA Valentina	DH	USM	562.01, 562.02, 562.03, 562.04	2720p	31.05.2017
186	ȚURCAN Nelly	DH	USM	572.01, 572.02	2721p	31.05.2017
187	EREMIA Ion	DH	USM	611.02	2722p	31.05.2017
188	PETRENCU Anatol	DH	USM	611.02	2723p	31.05.2017
189	DRAGNEV Emil	D	USM	611.02	2724p	31.05.2017
190	TOMULEȚ Valentin	DH	USM	611.02,	2725p	31.05.2017

				611.03		
191	GUMENÎ Ion	D	USM	611.02	2726p	31.05.2017
192	SUVEICĂ Svetlana	D	USM	611.02	2727p	31.05.2017
193	ZANOCI Aurel	D	USM	613.01	2728p	31.05.2017
194	NICULIȚĂ Ion	DH	USM	613.01	2729p	31.05.2017
195	ZBANȚ Ludmila	DH	USM	621.01, 621.03, 621.04, 621.05, 621.06	2730p	31.05.2017
196	CINCILEI Cornelia	D	USM	621.03, 621.05, 621.06	2731p	31.05.2017
197	GUȚU Ion	D	USM	621.06, 621.07	2732p	31.05.2017
198	BABĂRĂ Nicanor	DH	USM	621.03, 621.04	2733p	31.05.2017
199	AXENTI Eufrosinia	D	USM	621.04	2734p	31.05.2017
200	PAVLICENCO Sergiu	DH	USM	622.02	2735p	31.05.2017
201	SAHARNEANU Eudochia	DH	USM	631.01	2736p	31.05.2017
202	STURZA Rodica	DH	UTM	253.01, 253.06	2737p	31.05.2017
203	ȚUREA Valentin	DH	USMF	322.01	2738p	31.05.2017
204	BĂHNĂREL Ion	DH	USMF	331.02	2739p	31.05.2017
205	ȚÂU Nicolae	DH	ASEM	521.02, 521.03	2740p	31.05.2017
206	TRIBOI Vasile	D	USEFS	533.04	2741p	31.05.2017

Note:

1) DH – doctor habilitat; D – doctor.

2) Denumirea specialitatii după fiecare cifru (pentru ambele nomenclatoare utilizate la abilitare) poate fi găsită la link-ul <http://www.cnaa.md/dispositions/2015/02032016/>

V. SISTEMUL INFORMAȚIONAL AL CNAA

Sistemul informațional al CNAA include rețeaua *intranet* de calculatoare, server *web*, server *mail*, server de date, portalul informațional.

Rețeaua intranet include 3 servere, 30 de calculatoare, 23 imprimante. CNAA dispune de o sală de ședință a Comisiei de atestare și a Comisiei de acreditare dotată cu 13 laptopuri.

În anul 2017, a fost reînnoit parcul de calculatoare cu un server și 2 imprimante.

A fost lansat procesul de elaborare a unui portal nou informațional al CNAA în conformitate cu cerințele Hotărârii Guvernului RM nr.188 din 03.04.2012 privind paginile oficiale ale autorităților administrației publice din rețeaua Internetului.

La sfârșitul anului 2016, a fost încheiat un contract cu compania Deeplace S.R.L. privind elaborarea sistemului informatic integral al CNAA. Portalul informațional al CNAA va respecta cadrul specific portalurilor de guvernare electronică. Portalul se va caracteriza prin aspectul informativ, funcțional și de securitate, interfață antropocentrică și va include următoarele tipuri de subsisteme: servere pentru publicație web; middleware de acces la aplicații, web servicii, baze de date și registre; de management al conținutului; de interacțiune cu sistemul de informare; de indexare a conținutului; de căutare a informației; de arhivare; de ajutor, tutoring, școlarizare.

Soluția tehnică va respecta principiile guvernării electronice asigurând transparența și responsabilitate, integrarea unor funcționalități care reflectă pe pagina de portal fluxur de lucru din cadrul instituției; respectarea neutralității tehnologice și promovarea ideilor inovative, utilizând cele mai potrivite tehnologii de ultimă oră; sporirea nivelului de securitate prin protejarea confidențialității datelor furnizate de utilizatori și a celor înmagazinate precum și asigurarea procedurilor de securizare a transferurilor de informații folosind serviciile de comunicații integrate în arhitectura sistemului.

Datele portalului vor fi păstrate în Baza de date, care va include informații privind: școli doctorale, conducători de doctorat, comisiile de experți, seminarele de profil, specialităților științifice din nomenclator, teze de doctorat, reviste științifice de profil, profiluri de cercetare confirmate, consilii științifice specializate, organizațiilor din sfera științei și inovării.